

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Bakalářská práce

2014

Helena Vopatová

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Helena Vopatová

**Mediální obraz nejrozšířenějších nových
náboženských hnutí v ČR**

Bakalářská práce

Praha 2014

Autor práce: **Helena Vopatová**

Vedoucí práce: **PhDr. Otakar Šoltys, CSc.**

Rok obhajoby: **2014**

Bibliografický záznam

VOPATOVÁ, Helena. *Mediální obraz nejrozšířenějších nových náboženských hnutí v ČR*. Praha, 2014. 70 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Otakar Šoltys, CSc.

Abstrakt

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat, jakým způsobem seriózní české deníky a zpravodajské weby přistupují ke třem nejrozšířenějším novým náboženským hnutím u nás, tedy ke svědkům Jehovovým, k Církvi Ježíše Krista svatých posledních dnů a ke Hnutí Grálu. V teoretické části nejprve obecně vymezují pojem nové náboženské hnutí, poté blíže charakterizují tři výše zmíněná hnutí. V následující kapitole se zabývám vztahem médií a nových náboženských hnutí, a to jak obecně, tak i s uvedením v minulosti již popsaných příkladů přístupu médií k těmto hnutím. Teoretickou část uzavírám popisem užitých metodologických postupů. V analytické části provádím diskurzivní analýzu vybraného vzorku textů. Vytyčuji konkrétní charakteristiky a role, které média příslušníkům zkoumaných nových náboženských hnutí přisuzují. Uvádím konkrétní pasáže, z nichž tyto charakteristiky vyplývají. Zároveň odkazují na texty, které se k dané charakteristice vztahují. Výsledky analýzy shrnuji a popisují v poslední kapitole analytické části, v níž rovněž předkládám přehledy všech charakteristik a rolí příslušníků jednotlivých nových náboženských hnutí, které se v médiích objevily. V závěru shrnuji výsledky analytické části a hodnotím, zda byl naplněn cíl práce.

Abstract

The main purpose of this thesis is to describe how the respectable Czech newspapers and news websites access to three major new religious movements in our country. Thus the Jehovah's Witnesses, the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints and the Grail Movement. In the theoretical part, I generally define the term “new religious movement”, then I describe in detail the three above-mentioned movements. The following chapter deals with the relationship between media and new religious movements. The theoretical part is closed by describing the used methodologies. In the analytical part of this thesis I make discourse analysis of the chosen media messages. I mark out specific characteristics and roles that media attribute to the members of the examined new religious movements. I cite concrete passages from which these characteristics result. Simultaneously I refer to texts that relate to these characteristics. The results of the analysis I summarize and describe in the last chapter of the analytical part, in which I also present an overview of all the characteristics and roles that appeared in the media. The summary sums up the results of the analysis and evaluate whether the target of this work was filled.

Klíčová slova

Mediální obraz, diskurzivní analýza, nová náboženská hnutí, svědkové Jehovovi, Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů, Hnutí Grálu

Keywords

Media image, discourse analysis, new religious movements, Jehovah's Witnesses, Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, Grail Movement

Rozsah práce: 91 110 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 2. 1. 2014

Helena Vopatová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Otakaru Šoltysovi, CSc. za vstřícnost a cenné podněty.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Helena Vopatová

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2010

E-mail diplomantky/diplomanta:

hvopatova@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika/prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální obraz nejrozšířenějších nových náboženských hnutí v ČR

Předpokládaný název práce v angličtině:

Media Image of the Most Widespread New Religious Movements in Czech Republic

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013):
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2012/2013

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Nová náboženská hnutí jsou duchovními společenstvími, která jsou pro své nové či alternativní náboženské ideje a spirituální směřování charakteristická vysokou mírou napětí s většinovou společností. Ta se ovšem může postupem času snižovat, přičemž média v tomto procesu hrají nezanedbatelnou roli. Mým cílem je popsat, čím se vyznačují nejrozšířenější nová náboženská hnutí v České republice a především zjistit, jaký je jejich obraz v českých médiích.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

1. Charakteristika nových náboženských hnutí

V této kapitole poskytnu náhled do problematiky nových náboženských hnutí, přiblížím jejich typické znaky a projevy.

1.1 Nová náboženská hnutí v ČR

V této části se budu věnovat charakteristice nových náboženských hnutí v České republice.

1.1.1 Svědkové Jehovovi

1.1.2 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

1.1.3 Hnutí Grálu

V těchto podkapitolách se zaměřím na popis konkrétních nových náboženských hnutí působících v České republice.

2. Média a nová náboženská hnutí

Zde se budu věnovat teoretickému ukotvení celého tématu, popíši, jakým způsobem se média staví k novým náboženským hnutím.

3. Metodologie

V této kapitole přiblížím použité metody.

4. Analýza dat

4.1 Kvantitativní analýza

Tato část bude referovat o tom, v jakém rozsahu je téma nových náboženských hnutí zastoupeno v médiích.

4.2 Kvalitativní analýza

V této části uvedu, jakým způsobem jsou ze strany médií nová náboženská hnutí nahlížena a v jakém kontextu se o nich píše.

Závěr

Resumé

Přílohy

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

Pomocí mediálního archivu Newton Media vyhledám články o vybraných nových náboženských hnutích z posledních pěti let, od června 2007 června 2012. Čerpat budu z celostátních deníků, konkrétně z Hospodářských novin, Lidových novin, Mladé fronty DNES a Práva. Do výzkumu zahrnu také internetové servery, iHNed.cz, lidovky.cz, zpravy.iDNES.cz, novinky.cz a aktualne.cz.

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Kvantitativní a kvalitativní obsahová analýza relevantních článků z takto získané excerptce.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Encyklopedie náboženských hnutí a směrů v České republice. Náboženství, církve, sekty, duchovní společenství*. Praha; Portál, 2004. ISBN 80-7178-798-1.

Kniha poskytuje informace různých typech duchovních společenství v České republice. Pro moji práci je klíčová část o sektách.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha; Beta-Dobrovský, 2007. ISBN 978-80-86851-64-8

V této práci autor shrnuje poznatky z oblasti sociologie a psychologie náboženství a vztahuje je k novým náboženským hnutím. Zároveň k jednotlivým tématům dodává empirické doklady. Snaží se tak čtenáři danou problematiku co nejvíce zpřístupnit.

SCHULZ, Winfried; REIFOVÁ, Irena; LUTZ, Hagen; KONČELÍK, Jakub; SCHERER, Helmut *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha; Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8.

Kniha obsahuje výklad o metodě kvantitativní obsahové analýzy. Její součástí je i příklad provedení této metody.

ALTHEIDE, David L. *Qualitative Media Analysis*. Thousand Oaks; SAGE Publications, c1996. viii, 0-

7619-0199-X.

Publikace je věnována kvalitativní analýze mediálních obsahů. O této metodě podává jak teoretické, tak praktické informace.

BECKFORD, James A. *The Mass Media and New Religious Movements*. In WILSON, Bryan; CRESSWELL, Jamie. *New Religious Movements: Challenge and Response* New York; Routledge, 1999. 0415200504

Esej se věnuje vztahu mezi médii a novými náboženskými hnutími. Své poznatky autor dokládá rozbory konkrétních přístupů médií k novým náboženským hnutím.

RICHARDSON, James; VAN DRIEL, Barend. *Journalist's Attitudes Toward New Religious Movements* In *Review of Religious Research*, Vol. 39, No. , 1997. ISSN: 0034673X

Studie se zabývá přístupem novinářů k novým náboženským hnutím. Popisuje způsob zobrazování nových náboženských hnutí v médiích na základě předchozí analýzy mediálního obsahu.

HILL, Harvey; HICKMAN, John; MCLENDON, Joel. *Cults and Sects and Doomsday Groups, OH MY: Media Treatment of Religion on the Eve of the Millenium* In *Review of Religious Research*, Vol. 43, No. 1, 2001. ISSN: 0034673X

Studie je zaměřená na pokrytí tématu nových náboženských hnutí v novinách. Tento jev zkoumá i z hlediska jeho vývoje. Dále obsahuje srovnání způsobu psaní o těchto duchovních společenstvích se způsobem psaní o většinových náboženských společenstvích.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Datum / Podpis studenta/ky

5. června 2012

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Obsah

ÚVOD	1
TEORETICKÁ ČÁST	
1. CHARAKTERISTIKA NOVÝCH NÁBOŽENSKÝCH Hnutí	3
1.1 <i>NOVÁ NÁBOŽENSKÁ Hnutí V ČR</i>	4
1.1.1 <i>Svědkové Jehovovi</i>	5
1.1.2 <i>Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů</i>	7
1.1.3 <i>Hnutí Grálu</i>	9
2. NOVÁ NÁBOŽENSKÁ Hnutí A MÉDIA	10
2.1 <i>REALITA VERSUS MÉDII ZPROSTŘEDKOVANÁ REALITA (VE VZTAHU K NOVÝM NÁBOŽENSKÝM HnutíM)</i>	10
2.2 <i>PŘÍSTUP MÉDIÍ K NOVÝM NÁBOŽENSKÝM HnutíM SE ZAMĚŘENÍM NA JIŽ POPSANÉ KONKRÉTNÍ PŘÍKLADY TÝKAJÍCÍ SE ZKOUMANÝCH Hnutí</i>	12
3. METODOLOGIE	13
3.1 <i>DISKURZIVNÍ ANALÝZA</i>	13
3.2 <i>SESTAVENÍ VÝZKUMNÉHO VZORKU</i>	13
ANALYTICKÁ ČÁST	
4. MEDIÁLNÍ DISKURZ SVĚDKŮ JEHOVOVÝCH	15
4.1 <i>PŘIPISOVANÉ CHARAKTERISTIKY</i>	15
4.2 <i>PŘIPISOVANÉ ROLE</i>	20
5. MEDIÁLNÍ DISKURZ MORMONŮ	27
5.1 <i>PŘIPISOVANÉ CHARAKTERISTIKY</i>	27
5.2 <i>PŘIPISOVANÉ ROLE</i>	30
6. MEDIÁLNÍ DISKURZ Hnutí GRÁLU	35
6.1 <i>PŘIPISOVANÉ CHARAKTERISTIKY</i>	35
6.2 <i>PŘIPISOVANÉ ROLE</i>	36
7. STRUČNÉ POPISY JEDNOTLIVÝCH DISKURZŮ	39
7.1 <i>SVĚDCI JEHOVOVI</i>	39
7.1.2 <i>Přehled připisovaných charakteristik a rolí</i>	40
7.2 <i>MORMONI</i>	40
7.2.2 <i>Přehled připisovaných charakteristik a rolí</i>	41
7.3 <i>Hnutí GRÁLU</i>	42
7.3.2 <i>Přehled připisovaných charakteristik a rolí</i>	42
7.4 <i>NOVÁ NÁBOŽENSKÁ Hnutí V ČR</i>	43
ZÁVĚR	44
SUMMARY	45
POUŽITÁ LITERATURA	47

PŘÍLOHA: ODKAZY NA TEXTY, Z NICHŽ VYCHÁZÍ ANALYTICKÁ ČÁST BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	49
--	-----------

Úvod

Nová náboženská hnutí jsou v českých médiích zatím zobrazována spíše okrajově, navzdory skutečnosti, že počet jejich příslušníků se zvyšuje. Dá se předpokládat, že vzhledem k některým kontroverzním tématům, která souvisí s filozofií či zásadami těchto skupin, může být pro autory mediálních sdělení poměrně složité se s nimi objektivně vypořádat. Do této chvíle ovšem nebyla publikována žádná práce, která by se této problematice podrobněji věnovala. Tento fakt je jedním z hlavních motivů, proč jsem si pro svou bakalářskou práci vybrala právě toto téma. To mě zároveň zajímá i z toho důvodu, že vedle žurnalistiky studuji religionistiku, a tudíž mě láká možnost tyto dva obory v této práci skloubit. Pro jasnější vymezení vztahu sebe samé jako analyzujícího a nových náboženských hnutí jako analyzovaného je na místě uvést i svůj subjektivní postoj k religiozitě, který je veskrze pozitivní, byť jsou mi bližší spíše tradiční náboženské směry než právě zkoumaná nová náboženská hnutí.

Cílem práce je popsat, jaký obraz těchto hnutí podávají česká média. Konkrétně se tedy zaměřím na to, jak se s tématem u nás nejrozšířenějších nových náboženských hnutí, tedy jehovisty, mormony a příslušníky Hnutí Grálu, vypořádaly seriózní české deníky a zpravodajské weby (Mladá fronta DNES, Lidové noviny, Hospodářské noviny a Právo, jejich internetové verze a server aktualne.cz) v pětiletém období mezi roky 2007 a 2012. K výzkumu použiji jednu z kvalitativních metod, a to diskurzivní analýzu. Důvod, proč jsem si zvolila právě tento způsob analýzy, spočívá především v tom, že se s jeho pomocí dají vybrané texty podrobit podrobnějšímu zkoumání, než je tomu u metod kvantitativních. Nevýhodou naopak může být skutečnost, že při využití kvalitativních metod hrozí ve srovnání s kvantitativními vyšší míra subjektivity.

Tato práce se skládá ze dvou hlavních částí - teoretické a analytické. Ty jsou pak podle tematického zaměření dále členěny na jednotlivé kapitoly a podkapitoly. V první části nejprve popíši fenomén nových náboženských hnutí, poté z nich vyčlením a blíže charakterizuji ta hnutí, která jsou v Čechách nejrozšířenější. Dále se budu zabývat vztahem mezi novými náboženskými hnutími a médii. V závěru této části se budu věnovat použitým metodám a zároveň popíši způsob zpracování analytické části. Druhá část práce již bude obsahovat výsledky samotného výzkumu, na základě vybraného vzorku textů zde podrobně rozeberu kategorie, skrze něž jsou příslušníci

nových náboženských hnutí v médiích nazírání. Z těchto poznatků budu vycházet při závěrečném zpracování širšího shrnutí mediálního obrazu v rámci jednotlivých hnutí.

Práce tedy z hlediska zaměření a struktury v zásadě kopíruje schválené teze. Odchýlení nastalo u použitých metod. Nakonec jsem oproti plánu v tezích upustila od metody kvantitativní. Důvodem byla skutečnost, že většina textů ze zkoumaného vzorku nebyla pro tento způsob analýzy dostatečně relevantní. Velké množství textů se primárně nevěnovalo tématu nových náboženských hnutí, nýbrž se o nich jen krátce (byť často poměrně vypovídajícím způsobem) zmiňovalo. To je zároveň důvod, proč se v této práci nepokouším o komparaci jednotlivých deníků ani jednotlivých kratších časových úseků, ale popisuji stav v rámci celého pětiletého období ve všech zkoumaných médiích.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Charakteristika nových náboženských hnutí

Zdeněk Vojtíšek definuje nové náboženské hnutí jako hnutí, které vzniká na základě nové náboženské ideje. Zároveň však uvádí, že novost této ideje je relativní ve vztahu ke společnosti, v níž se objevuje. (Vojtíšek, 2007, s. 13). Slovo „nový“ v označení těchto hnutí tak spíše může odkazovat na jejich postavení ve společnosti, tedy na jejich „nezažitost“, než na reálnou délku jejich působení.

Nové náboženské hnutí jako pojem je „ideálním typem“, používaným v typologii náboženských skupin ve vztahu k většinové společnosti. Tento typ je charakterizován svým protestním postojem vůči hlavním proudům náboženského směřování většinové společnosti. Snaží se k nim přinést alternativu, vnést do nich v určitých aspektech jisté inovace.

Jako ideální prostředí pro vznik nového náboženského hnutí Z. Vojtíšek uvádí pluralitní společnost, neboť v ní mohou koexistovat různé náboženské skupiny s rozličnými náboženskými idejemi. Za jednu z podmínek pro vznik nového náboženského hnutí Z. Vojtíšek považuje zakladatelskou osobnost, která je schopna náboženskou ideu formulovat a šířit. Předpokladem pro to, aby byl tento proces úspěšný, je potenciál naplnit některé doposud neuspokojené duchovní potřeby části společnosti.

V počátcích je mezi novým náboženským hnutím a většinovou společností určitá míra napětí. To pramení z mnoha odlišujících postojů a praktik. Patří mezi ně například již zmiňovaný protestní charakter nového náboženského hnutí a s tím související tendence ke kritizování hlavního náboženského proudu uznávaného většinovou společností. Dále se u těchto hnutí zpočátku objevuje snaha o exkluzivitu, vzhlížení k osobě zakladatele (u zrodu většinou stojí charismatické osoby), entusiasmus, jistá forma fundamentalismu a další znaky, které mezi hnutím a většinovou společností staví pomyslnou bariéru.

Postupem času se však obvykle nové náboženské hnutí přibližuje denominaci. Tento pojem je dalším ideálním typem, který je charakterizován tím, že mezi ním a většinovou společností panuje tolerance a vzájemná akceptace. Proces postupu nového

náboženského hnutí k denominaci je jmenován denominací. Důležitou roli v něm hraje čas, neboť výše popsané znaky nově vzniklého hnutí nejsou dlouhodobě udržitelné. Postupně upadá prvotní nadšení, umírá charismatický zakladatel, další generace příslušníků daného hnutí už nemusí stát o separaci, ale naopak o přiblížení se, otevření většinové společnosti.

1.1 Nová náboženská hnutí v ČR

Nová náboženská hnutí se v České republice poměrně rychle rozrůstají. (Václavík, 2010, s. 170) Vzhledem k tomu, že je to celosvětový trend, není to až tak překvapivé. Na druhou stranu zvyšování počtu příslušníků náboženských skupin obecně v České republice typické není a naše země je stále jedním z nejateističtějších¹ států světa.

Rozmach nových náboženských hnutí v ČR v současné době souvisí mimo jiné s tím, že náboženská oblast není omezována a řízena státem, což bylo v minulosti spíše výjimkou.

Mezi nejrozšířenější nová náboženská hnutí v ČR patří svědkové Jehovovi, k nimž se při sčítání lidu v roce 2011 přihlásilo 13 069 lidí, Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů s 923 členy a dále Hnutí Grálu, k němuž se přihlásilo 232 osob².

Z výše jmenovaných je možné vyčlenit Svědky Jehovovy jako nové náboženské hnutí, které v procesu denominace postoupilo nejdále. Z určitých úhlů pohledu by již ani nemuseli být řazeni k novým náboženským hnutím. V roce 1993 totiž v ČR dosáhli statusu registrované církve³ (byť ve vztahu k sobě samému pojem církev odmítá).

¹ V roce 2012 ČR podle výzkumu rakouské agentury Kathpress skončila v žebříčku nejateističtějších států na třetím místě za Čínou a Japonskem.

² Toto číslo je však pravděpodobně snižené tím, že ti, kteří se k Hnutí Grálu hlásí, svou víru nevyplnili do sčítacích formulářů. Vojtíšek uvádí, že přívrženců je kolem 1,5 tisíc (Vojtíšek, 2003, s. 44), rovněž Nadace Hnutí Grálu uvádí 1400 přívrženců (<http://www.hnutigralu.cz/hnutigralu-informace.php>).

³ Z registrace plyne například možnost státem podporovaného vyučování duchovních i laických pracovníků a možnost zřizovat, provozovat a nabízet služby zdravotnických a sociálních zařízení. Duchovní také opravňuje k výuce náboženské výchovy a pobírání státních příspěvků. Dále registrace umožňuje vstup pověřených duchovních do veřejných zařízení sociální péče, ochranné léčby, výchovy či výkonu trestu, do zařízení zdravotnických, ale i do obytných prostor Armády ČR.

1.1.1 Svědkové Jehovovi

Náboženské hnutí svědků Jehovových je v dnešní době rozšířeno po celém světě. Vychází z křesťanství, ačkoliv postoj většinových křesťanských církví vůči němu je spíše rezervovaný. Jeho příslušníci jsou přesvědčeni, že jsou jedinými pravými křesťany. Proto se od ostatních církví distancují a sami své společenství jako církev neoznačují. Centrum svědků Jehovových sídlí v americkém Brooklynu, celkově se ve světě k tomuto společenství hlásí přibližně sedm milionů lidí (Štampach, 2010, s. 101).

Náboženské hnutí svědků Jehovových začalo vznikat v Pensylvánii ve druhé polovině 19. století. V 70. letech tam Charles Taze Russel (1852-1916) založil studijní spolek s názvem Badatelé Bible. Ten začal vydávat časopis Sionská strážná věž a hlasatel Kristovy přítomnosti.

V roce 1918 se do čela společnosti dostal Joseph Rutherford (1869-1942) a o 13 let později, tedy v roce 1931, pod jeho vedením již vznikla náboženská společnost na svědkové Jehovovi. Ta se začala postupně rozrůstat, počet členů začal prudce stoupat zejména po druhé světové válce. Řízení a rozhodující pravomoci celého společenství však nadále zůstaly v brooklynské základně.

Pojetí víry se od velkých křesťanských náboženských směrů v mnohém liší. Pro jehovisty je ústředním pramenem Bible. Vycházejí z jejího anglického překladu, jenž je zároveň výkladem a do dalších jazyků je dále překládána vždy právě tato anglická verze. Dalším zdrojem pro definování jehovistického pojetí víry je vedení organizace, respektive jeho deklarované postoje a názory, ačkoliv se nevykládá, že by se někdy mohlo zmýlit.

Pojmenování svědků Jehovových vzešlo ze skutečnosti, že jmenují Boha Jehovou. Jedná se o jednu z variant, jakými se dá číst biblické jméno JHVH, které se v původním hebrejském textu samozřejmě objevuje bez samohlásek. Co se dále týká Boží trojice, syna vnímají jako první stvořenou bytost, v jehovistické terminologii je možné setkat se s označením stvořený bůh. Ducha svatého vnímají jako všudypřítomnou Boží moc a sílu, tedy jako sílu působící v člověku i ve světě.

Dalším výrazným znakem jehovistické víry je odmítání dualismu duše a těla, což je jeden z aspektů, v nichž se od většiny křesťanských církví odlišuje. Dále je možné jehovisty charakterizovat i jejich očekáváním konce současného uspořádání světa,

neboli očekáváním Armagedonu, který by měl přijít v blízké budoucnosti. V současné době svědkové Jehovovi již ustoupili od stanovování pevného data této události, jak tomu někteří představitelé činili v minulosti.

Svědkové Jehovovi oslovují veřejnost při své rozsáhlé misijní činnosti. Proselytismem jsou proslulí, mezi jejich praktiky v tomto směru patří i obcházení domácností či oslovování lidí na ulici. Misijní činnost by měl vykazovat každý řádný příslušník svědků Jehovových. Pravděpodobně i díky tomu jsou jehovisté jednou z nejrychleji se rozrůstajících náboženských společností.

Jednou z výrazných praktik svědků Jehovových je jejich nauka o krvi, tedy zásada nepřijímat krev, která se dostala mimo krevní oběh. V současnosti již mezi jehovisty ovšem existují skupiny, které s tímto postojem nesouhlasí⁴ a sama společnost Strážná věž se v této otázce postupně liberalizuje⁵ (byť se jedná o vývoj velmi pozvolný).

Souvislost svědků Jehovových s křesťanstvím je patrná i z toho, že svoji příslušnost ke společenství stvrzují křtem. Ten neprobíhá pokropením, nýbrž ponořením. Pokud chtějí později od jehovistů odejít, společenství se od nich obvykle distancuje.

V současnosti někdy čelí svědkové Jehovovi negativnímu přijetí v důsledku své výše popsané misijní činnosti. V historii se však objevily epochy, kdy byli přímo pronásledováni. V nacistickém Německu byli posíláni do koncentračních táborů, za komunismu byli trestáni za ilegální činnost nebo odmítání vojenské služby. Postihováni byli i v dalších evropských i mimoevropských diktátorských režimech.

V Čechách jsou svědkové Jehovovi od roku 1993 registrovanou církví a v současnosti zde mají kolem 240 sborů.

⁴ Touto problematikou se zabývá společnost Nové světlo v otázce krve. Snaží se jehovistickou nauku o krvi postupně reformovat a na svém webu shrnuje nové relevantní poznatky týkající se této problematiky.

⁵ V roce 2000 například vydala prohlášení, že krevní frakce (nikoliv plnohodnotné základní krevní složky) mohou jehovisté přijímat, pokud je to v souladu s jejich svědomím.

1.1.2 Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů

Příslušníci Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, neboli mormoni, jsou v dnes rovněž rozšíření téměř po celém světě. Nejvíce jsou zastoupeni v zemi, kde toto náboženské hnutí vzniklo, tedy ve Spojených státech, kde žije z celkových 13 milionů přibližně 5,5 milionu (Štampach, 2010, s. 104).

Zakladatelem mormonského společenství byl Joseph Smith (1805-1844), kterému se v roce 1820 měl zjevit Bůh Otec se Synem, Ježíšem Kristem. Na Smithův dotaz, která církev je pravá, odpověděli, že žádná, a zároveň mu oznámili, že on je novým prorokem. Mormoni tak věří, že Bůh vybral Josepha Smitha, aby na zemi znovuzřídil zaniklou církev, kterou kdysi založil Ježíš Kristus.

Smithovi se od prvního zjevení mělo v následujících deseti letech zjevit ještě několik nebeských poslů. V roce 1823 to byl anděl Moroni, který mu pověděl o ukrytých záznamech dávných obyvatel Ameriky. Smith pak v roce 1827 našel zlaté desky s textem, jehož rozluštěním a přepisem vznikla kniha Mormonova. Původní záznam měl pocházet od proroka Mormona a pojednává o izraelských kmenech, které se po zničení Chrámu vydaly do Ameriky. Indiáni jsou tak podle Knihy Mormonovy potomci Izraelitů. Desky měl schovat právě Moroni, syn Mormona, který pak jejich umístění vyjevil Smithovi.

V roce 1829 Joseph Smith získal kněžskou pravomoc k založení církve, která díky němu v následujícím roce opravdu vznikla pod názvem Církev Ježíše Krista. V roce 1830 byla rovněž publikována Kniha Mormonova, jedna z knih, z nichž mormonská víra vychází a z níž ostatně vzešlo i běžně používané označení příslušníků Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů.

Po smrti⁶ Smithe se vedení Církev ujal Brigham Young (1801-1877), pod jehož vedením se mormoni vydali na dalekou pout' na západ USA do údolí Velkého Solného jezera, kde v roce 1847 založili Salt Lake City, kde začali stavět první chrám. O rok později vyhlásili samostatný stát (dnešní Utah). Oblast, kterou mormoni osídlili, je z hlediska jejich rozmístění zásadní dodnes.

⁶ Smith byl v roce 1844 zavražděn v Nauvoo. V tomto městě zastával post starosty, který ovšem zneužil ve chvíli, kdy odpadlíci od mormonů začali tisknout protimormonské články. Smith proto nechal zničit tiskařský stroj, načež se strhla protestní akce, na kterou Smith doplatil životem.

Po Youngovi se úřad vůdce mormonů, kterého příslušníci této skupiny vnímají jako proroka a označují ho jako svého prezidenta, předával dál, až k jeho současnému představiteli Thomasi S. Monsonovi.

Mormonské učení vychází i z Bible, která ovšem není považována za nejdůležitější pramen. Mladší zdroje jsou u mormonů obvykle závaznější, vedle Knihy Mormonovy je to ještě kniha Nauky a smlouvy („sbírka božských zjevení a inspirovaných vysvětlení, která dal Bůh prorokům v 19. století a později, aby založil a vedl Církev v posledních dnech“⁷) a Drahocenná perla („výběr zjevení, překladů a spisů Josepha Smitha“⁸).

Vedle Desatera se tak mormoni snaží dodržovat například příkazy Slova moudrosti, jednoho z oddílů knihy Nauky a smlouvy. V něm je ustanoven zákaz tabáku, alkoholu a drog včetně kávy a čaje. Dále pro ně platí zákon desátku, který předpokládá dobrovolné přispění desetinou svého příjmu na financování církve. Členové se pravidelně scházejí při bohoslužbách.

Jedním z nejdůležitějších předpokladů pro správný život je pro příslušníky Církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů manželství a rodina. S tím souvisí kontroverzní učení z období krátce po vzniku hnutí, a to praktikování polygamie⁹. Ta byla však na přání amerických úřadů zrušena mormonským prezidentem Woodruffem již v roce 1890.

Mezi výrazné aktivity tohoto hnutí patří misie, na které jeho mužští členové vyjíždí obvykle na dva roky do zahraničí. Místo, kde budou působit, určují nejvýše postavení mormonští kněží. Tímto způsobem se Církev Ježíše Krista svatých posledních dní rozšířila i do Čech, kde byla uznána v roce 1929. S jistými přerušeními (během druhé světové války a za vlády komunistického režimu) u nás funguje dodnes, v současné době na třinácti kongregacích.

⁷ <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/informace-o-cirkvi/vira-a-nauka/svata-pisma.html>

⁸ Ibid.

⁹ Mnohoženství mělo svá pravidla. Například bylo podmíněno tím, že další ženu musí schválit ty předchozí. Od muže se očekávala spravedlnost, morální čistota a schopnost se o své ženy postarat. Hlavním důvodem pro zřízení této praxe byla snaha rozšířit mormonské řady o spravedlivé potomky. Také se toto učení v začátcích jevílo jako praktické, neboť mnoho mužů zemřelo při občanské válce.

1.1.3 Hnutí Grálu

Za zakladatele Hnutí Grálu je označován Oskar Ernst Bernhardt (1875-1941), který později přijal jméno Abd-ru-shin. To je zkombinované z perštiny a arabštiny a znamená „Služebník Světla“ nebo „Syn Světla“.

Bernhardt začal v roce 1923 psát Poselství Grálu, což je především jakýsi soubor jeho přednášek na duchovní a filozofická témata. V roce 1929 se přesunul do rakouského Vomperbergu, kde chtěl knihu dokončit. Postupně kolem něj vznikla Osada Grálu, která byla vzhledem k sociálním změnám a blížící se válce v roce 1938 vyvlastněna. V témž roce byl Bernhardt uvězněn a o tři roky později umírá.

Volné sdružování lidí kolem Poselství Grálu probíhalo od roku 1927, samotné Hnutí Grálu se začalo utvářet v roce 1932 v předválečném Německu jako spolek¹⁰, který sdružovalo bádání nad Abd-ru-shinovým Poselstvím. Sám Bernhardt hlásal, že nechce stát v čele žádného společenství, neboť to by se mělo vytvářet kolem Poselství, nikoliv kolem jeho osoby. Během války byl spolek rozpuštěn a po ní znovuobnoven vdovou zesnulého Abd-ru-shina, Marií Bernhardtovou. V Československu se Hnutí Grálu zformovalo krátce po jeho vzniku v Německu, tedy v roce 1932. Posléze bylo několikrát zakázáno, až se v roce 1990 dočkalo definitivního obnovení.

Poselství Grálu, kolem něhož se lidé hlásící se k Hnutí Grálu sdružují, je z velké části filosofickým dílem. Abd-ru-shin se v něm zabývá různými pojetími pojmu božství, klade ovšem zásadní požadavek na každého jednotlivého čtenáře, potažmo člověka, aby k němu přistupoval svou vlastní cestou. Autor v knize dále popisuje tři základní zákony, jimž podléhá svět a jimiž by se měl člověk řídit. Jedná se o zákon přitažlivosti stejnorodého, zákon zpětného působení a zákon tíže.

Abd-ru-shinovo učení vychází z esoterních tradic, popisuje různé úrovně hmotnosti. V současnosti se lidstvo pohybuje na úrovni hrubohmotnosti, ze které by mělo postupně vystoupat až k úrovni na hranici božství, kde se nachází Grál. Dále je v Poselství Grálu ukotvena například víra v reinkarnaci. Zároveň však Abd-ru-shin uznává Ježíše jako Božího syna.

U nás je v současnosti hlavním představitelem Hnutí Grálu Artur Zatloukal, který stojí v čele Nadace Hnutí Grálu. Přívrženci Poselství Grálu se scházejí v tzv.

kruzích Grálu, kterých je u nás celkem osm. Jakési bohoslužby se zde konají pravidelně v neděle a ve svátky.

2. Nová náboženská hnutí a média

2.1 Realita versus médii zprostředkovaná realita (ve vztahu k novým náboženským hnutím)

Základním posláním masových médií je zprostředkovávání a šíření informací veřejnosti. Ta od nich, tedy alespoň v plnění jejich zpravodajské funkce, očekává objektivitu, jako jednu z nejvýše postavených hodnot zpravodajství. Z tohoto očekávání plyne tendence širší veřejnosti nekriticky přijímat mediální sdělení jako popis reality. Jinak řečeno, „uživatelé namnoze žijí v archaické raně moderní představě médií jako ‚institute svobody projevu‘, ‚čtvrtého stavu‘, ‚hlídacího psa demokracie‘ apod.“ (Jirák, Wolák, 2007, s. 7)

Ze strany teoretiků masové komunikace však zaznívá i odlišný názor, totiž že média realitu v jistém smyslu konstruují. Myšlenku sociální konstrukce reality začali v polovině šedesátých let prosazovat Peter Berger s Thomasem Luckmannem. Ta podle nich probíhá v rámci procesu sestávajícího ze tří složek, a to externalizace (neustálou externalizací sebe samého člověk vytváří sociální řád), objektivizace (v rámci hranic vytvořených externalizací člověk „objektivizuje tento svět skrze jazyk a kognitivní aparát na jazyku založený, tedy uspořádává ho jako objekty, jež mají být vnímány jako realita“) a internalizace (zpětné promítnutí objektivovaného sociálního světa do vědomí lidského chování. (Berger, Luckmann, 1999, s. 69). To znamená, že realitu vytváříme našimi vlastními myšlenkami, jednáním a chováním. Tuto teorii lze aplikovat i na média, jež by pak svou externalizací vytvářela hranice reálného světa, které by veřejnost mohla pasivně přebírat. Objektivizace by v tomto pojetí mohla znamenat přenesení objektů, které vnímají jako reálné jejich tvůrci, do mediálních sdělení. Internalizace by pak znamenala, že uskutečněná mediální sdělení by média (a posléze i příjemci jejich sdělení) zpětně vnímala jako obecně platnou realitu. V tomto případě tedy veřejnost nepřijímá popis reality, nýbrž konstrukt reality vytvořený médii.

¹⁰ Der Naturphilosophische Verein der Gralsanhänger

V procesu vytváření mediálních sdělení hraje roli mnoho faktorů. Vzhledem k zaměření této práce je stěžejním tématem obecný přístup médií k menšinám. Mezi jeho nejvýraznější charakteristiky patří tendence menšiny opomíjet či je stereotypizovat, což je samo o sobě projevem sociální, potažmo mediální, konstrukce reality. Pak je pravděpodobné, že publikum, které s těmito hnutími obvykle nemá mnoho vlastních relevantních zkušeností, bude považovat za skutečnost to, jak je prezentují média. (Jirák, Köpplová, 2003, s. 144)

„Média mají rozhodující vliv na ustavování, šíření a posilování stereotypů. Ve své funkci odkazovat ke ‚světu‘ jsou stereotypy výrazem dominantní ideologie a slouží k tomu, aby dodávaly vztahům a rozdělení moci ve společnosti zdání přirozenosti.“ (Burton Jirák, 2001, s. 190) Předpokladem stereotypizace je zařazení událostí, předmětů a jevů do generalizujících kategorií. Problém spočívá v tom, že tyto zobecněné, nediferencované charakteristiky potom zpětně přisuzuje jednotlivým příslušníkům skupin více lidí. Stereotypy jako sociální klasifikace určitých skupin vedle své praktické funkce (usnadňují cestu k významu, jsou typizovanými nositeli postojů, názorů) působí jako zdroje utváření předsudků a odsudků a reprezentací mocenských vztahů, napětí a konfliktů, které se za nimi skrývají. (Jirák, Köpplová, 2003, s. 145)

S dalším výrazným rysem, který ve vztahu médií k menšinám panuje, tedy opomíjením, souvisí pojmy agenda-setting a spirála mlčení. Při výběru témat, která zveřejní, média odrážejí obsah a priority veřejného mínění, zároveň má však reprezentace těchto témat účinek na jejich obsah a relativní důležitost ve veřejném mínění. (McQuail, 2007, s. 389) O spirále mlčení můžeme mluvit ve chvíli, kdy se lidé snaží vyhnout potenciálně kontroverzním tématům, aby zamezili konfrontaci vlastního názoru s předpokládaným názorem většiny, která v tomto případě hrozí jejich izolací. To znamená, že lidé mají tendenci skrývat minoritní názory. (McQuail, 2007, s. 394)

Z výše popsaných rysů přístupu médií k menšinám plyne, že při reprezentaci nových náboženských hnutí hrozí posilování stereotypů. To je v této problematice zásadním tématem, neboť právě některé stereotypy šířené médii mohou prohlubovat propast mezi těmito skupinami a většinovou společností, která je médii ovlivňována.

2.2 Přístup médií k novým náboženským hnutím se zaměřením na již popsané konkrétní příklady týkající se zkoumaných hnutí

Nová náboženská hnutí nejsou v českých médiích výrazným tématem. David Václavík píše, že se veřejnost dozvídá o malém vzorku nových náboženských hnutí, a to ještě převážně v souvislosti s jejich kontroverzemi. (Václavík, 2010, s. 176).

D. Václavík dále uvádí několik konkrétních příkladů, kdy byla nová náboženská hnutí v médiích znatelněji zastoupena. Jako první popisuje situaci, k níž došlo během registrace Svědků Jehovových, tedy na počátku 90. let. V té souvislosti se v médiích začala rýsovat tendence tuto náboženskou skupinu vykreslovat jako nebezpečnou. Ti, kteří za těmito texty stáli, obvykle odkazovali na postoje či praktiky, které mohou mít dopad na zdraví (respektive život) příslušníků hnutí Svědků Jehovových. To se týká zejména jejich odmítání krevní transfuze. Vedle toho se objevovaly i narážky na totalitární organizaci společenství. Nakonec se (pravděpodobně s nemalým přispěním textů tohoto ladění) svědkové Jehovovi dostali na seznam nebezpečných skupin ohrožujících demokracii. Přes negativní mediální obraz však svědkové Jehovovi zaznamenali v průběhu 90. let 20. století početní nárůst.

Dalším hojně medializovaným případem byl v 90. letech vznik skupiny imanuleitů, které vedl Jan Dietrich Dvorský. Ten v některých svých myšlenkách údajně vycházel z Abd-ru-shinova Poselství Grálu. Prohlásil se za Syna Člověka, nechal se oslovovat jako Parsifal Imanuel a společně se svou ženou založil společenství u Hořovic. V souvislosti s ním bylo později publikováno poměrně velké množství článků. První z nich přišly v roce 1994 v návaznosti na odvezení Evy Sadílkové, jedné ze členek komunity, do psychiatrické léčebny. Zásah vyvolala její matka a asistovala při něm i policie. Ostatní členové společenství poté demonstrovali přímo před Pražským hradem s cílem poukázat na, dle jejich názoru, neadekvátní umístění Sadílkové do psychiatrické léčebny. Pozornost médií poté přitahovaly nucené odchody lidí, kteří komunitě předtím finančně přispěli. Další snaha o upozornění na poměry v komunitě ze strany médií nastala v chvíli, kdy se ukázalo, že Dvorský odmítá posílat své děti do školy. Počinání médií podpořila i herečka Milena Dvorská, zakladatelova tchyně, která byla přesvědčena o tom, že Dvorský manipuluje její dceru i ostatní členy společenství. Pozornosti médií tak hnutí imanuleitů uniklo až v následujícím roce, kdy přerušilo svou činnost a jeho hlavní představitelé zmizeli neznámo kam.

3. Metodologie

3.1 Diskurzivní analýza

Donald Matheson píše, že definice diskurzu, na níž je schopna se shodnout většina akademické obce, zní „jazyk v užití“. (Matheson, 2005, s. 178) Diskurz tak podle něj vzniká ve chvíli, kdy s jazykem pracuje reálný uživatel v reálných sociálních kontextech. Mediálním diskurzem tedy rozumí veškerá jazyková sdělení, která se v médiích vyskytují. Podobně diskurz definuje i Jan Hendl, který navíc výslovně uvádí, že součástí diskurzu jsou vedle daného jazyka i „asociované myšlenky včetně sociálních dopadů, které vytvářejí jistý typ mocenských vztahů.“ (Hendl, 2008, s. 388)

Z toho plyne, že diskurzivní analýza nerozkládá jen samotný text, nýbrž si „všimá vztahu mediálních sdělení a sociálních sil prostředí, ve kterém vznikají“ a zároveň tak „rozkrývá mocenské pozice a vztahy podílející se na utváření mediálních sdělení a jejich reflexi v mediálních textech.“ (Trampota, Vojtěchovská, 2010, s. 169)

Diskurzivní analýza by tedy měla interpretovat, vycházet z kontextu a hledat odpovědi na otázky týkající se komunikované skutečnosti i s jejími sociálními souvislostmi. Zároveň by tedy měla reflektovat i to, kdo se dané komunikace účastní, jakým způsobem, jaké jsou jeho motivy.

3.2 Sestavení výzkumného vzorku

Texty k analýze byly vyhledány pomocí databáze Newton Mediasearch. Z časového hlediska bylo stanoveno omezení na období mezi 1. červnem 2007 a tímž datem roku 2012. Zkoumané období se tak týká určitého výseku v rozmezí uplynulých pěti let. Dále bylo generování vzorku omezeno výběrem konkrétních médií. Pro zkoumání byly vybrány seriózní typy českých tištěných médií, konkrétně deníky Hospodářské noviny, Lidové noviny, Mladá fronta DNES a Právo. Do výzkumu byly zahrnuty i jejich internetové verze, tedy iHNed.cz, zpravy.iDNES.cz, novinky.cz nebo lidovky.cz. K nim byl přiřazen i server aktualne.cz.

Kritériem pro vyhledávání byl výskyt alespoň jednoho ze slov jehovista, mormon či Hnutí Grálu včetně slov jim příbuzných v kterékoliv části textu.

Z celkového počtu nalezených textů byly vyřazeny ty, které se týkaly sekundárního obrazu daného náboženského hnutí, tedy se zaměřovaly na již interpretovaný obraz. Obvykle se to týkalo textů spadajících do kultury, které popisují zakomponování některého hnutí do uměleckého díla, tedy například divadelních představení či filmů, v nichž vystupují příslušníci nějakého náboženského hnutí.

V případech, kdy byly texty zastoupeny duplicitně, tedy v nezměněné podobě v tištěné a internetové verzi deníku, byl do vzorku zařazen pouze jeden z textů, a to ten, který vyšel v tisku.

Tímto způsobem bylo vygenerováno celkově 758 textů, z toho se 226 týkalo jehovistů, 293 mormonů a 239 Hnutí Grálu.

ANALYTICKÁ ČÁST

V této části předložím rozbor zkoumaného vzorku textů. Cílem je zjistit, jak média jednotlivá hnutí zobrazují. Odkazy na konkrétní texty, ze kterých konkrétní charakteristiky a role vyplývají, jsou v samostatné příloze.

4. Mediální diskurz Svědků Jehovových

4.1 Připisované charakteristiky

Naivní¹

Důkazem, že je ve zkoumaném vzorku možné najít texty, které vypovídají o naivitě svědků Jehovových, je například věta „Trochu mi její myšlení připomíná jehovisty, kteří tvrdí, že tygr může žít v lásce v kleci se zajíčkem ušáčkem. (...) Uvěřil jsem, že paní primátorka je pracovitá, má srdce na dlani, myslí to dobře. Vůbec (!) ale neví, o co v politice jde.“ (Mladá fronta DNES, 8. 8. 2011) K této charakteristice je možné s jistou výhradou přiřadit i vyjádření, že „(...) identifikovat se s výsledkem asi můžete jen tehdy, pokud jste jehovisti, mormoni, nebo příliš hodní mimoni.“ (aktualne.cz, 18. 6. 2010) Zde není zcela jasné, co chtěl slovem „jehovisti“ autor symbolizovat, možné je krom naivity například podivínství, „mimoňství“, nekritičnost a mnoho dalšího.

Fanatičtí²

Fanatismus svědků Jehovových je ve zkoumaném vzorku prezentován rozličně, někdy okrajově, jindy poměrně výrazně. Například v textu, který pojednává o polských čtenářích, je popsán příběh paní Ivony, která prodala všechny své cenné knihy a za získaný obnos zaplatila sobě a přátelům cestu na kongres svědků Jehovových. Text je navíc doplněn o přímou řeč: „Tehdy jsem pochopila, že nejdůležitější knihou je Písmo svaté“ (Právo, 4. 8. 2011), která tuto charakteristiku podporuje. Dalším příkladem, kdy je z textu cítit nahlížení na jehovisty jako na fanatiky, jsou zprávy, které podávají informace o případu, kdy rodiče vyhodili svou dceru z bytu, protože nechtěla vstoupit k jehovistům. Příklad je to samozřejmě odsouzeníhodný, ovšem média ho zpracovávala bulvárním způsobem, například když vydala zprávu s titulkem „Vstup mezi jehovisty a můžeš se vrátit domů!“ (Mladá fronta DNES, 30. 4. 2009). K vnímání svědků

Jehovových jako fanatiků by mohly vést i zprávy týkající se nepřijetí transfuze v ohrožení života, jako je tomu například v titulku „Soud umožnil 14letému umřít kvůli víře jehovistů“ (novinky.cz, 1. 12. 2007). Ten je navíc zavádějící, protože z něj není jasné, že chlapec se sám rozhodl nepřijmout transfuzi kvůli jehovistickému učení o krvi, ale zdá se, jako by položil život za to, aby se mohl považovat za věřícího jehovistu.

Nedůvěryhodní³

Tato charakteristika vyplývá především z textů, které se týkají Libora Michálka, který inicioval „kauzu Drobil“. Poté Petr Hájek přišel s podezřením, že by Michálek mohl být jehovistou, a že by to v případě, že by se tato domněnka potvrdila, na kauze něco změnilo. Média se s tím vypořádala například touto větou: „A přímo se do Michálka pustil prezidentův vicekancléř Petr Hájek, když se snažil shodit jeho důvěryhodnost slovy, že je 'divný a jehovista'“ (aktualne.cz, 28. 10. 2011). Ve chvíli, kdy se v textu objeví Hájkovo vyjádření, je sice odděleno uvozovkami, ale tím, že autor píše, že právě pomocí těchto slov se Hájek snažil shodit Michálkovu důvěryhodnost, je již interpretuje a označuje „divné lidi a jehovisty“ jako nedůvěryhodné. Z dalšího textu vyplývá, že autor s tímto přístupem nesouhlasí, ovšem také pracuje s nedůvěryhodností svědků Jehovových, když píše: „Představme si, co by se stalo, kdyby se potvrdilo, že Michálek skutečně je jehovista. Kauza by zřejmě rázem skončila (...) Kdyby byl Michálek evangelík, člen českobratrské církve nebo skaut, pak by to asi bylo něco jiného, to by se musel prošetřit.“ (Mladá fronta DNES, 10. 1. 2011) Z dalších textů, které se touto záležitostí zabývají, obvykle číší spíše nesouhlas s panem Hájkem a zavržení jeho výroku o Michálkovi a jeho jehovistické víře.

Neschopní (dosáhnout svého cíle)⁴

Jednou z médií prezentovaných charakteristik příslušníků náboženského hnutí svědků Jehovových je jejich neschopnost. Tato vlastnost se nevyskytuje ve větším počtu zkoumaných textů, avšak v situaci, kdy se tak již stane, rezonuje poměrně výrazně.

To je možné pozorovat ve článku s titulkem „Jehovisté v restitucích nic nedostanou. O peníze se připravili sami“ (zpravy.iDNES.cz, 21. 1. 2012). Ten zobrazuje jehovisty jako strůjce svého vlastního neštěstí. Vyznívá tak, že se jehovisté nedopatřením dopustili nějaké chyby, v jejímž důsledku jim nebude přiznáno něco, na co by jinak měli nárok. V případě interpretace s extrémním vyzněním by se taková

výpověď dala vnímat i tak, že to svědkům Jehovovým „patří“, protože „si za to můžou sami“. V podobném duchu se nese i čelo zprávy, ačkoliv je oproti titulku vidět jistý posun, neboť je výpověď zmírněna slovem „nepřímo“. Píše se v něm, že „jehovistů se netýká ani finanční odškodnění. O to se nepřímo připravili sami.“ Nejdůležitější částí zprávy tak klasifikují jehovisty jako neschopné.

Paradoxní je, že druhá polovina textu s tímto pohledem příliš nekoresponduje. Z ní totiž vyplývá, že jehovisté se vlastně žádného nezáměrného pochybení nedopustili, neboť důvodem toho, že na odškodnění nemají nárok, je fakt, že vědomě stojí na své zásadě nepřijímat od státu příspěvky na platy duchovních a provoz. V tom by se na rozdíl od neschopnosti dala vyzorovat spíše jejich zásadovost či neústupnost.

Dalším typem textů, z nějž by se dalo soudit, že jehovisté nejsou příliš schopní, jsou ty, které se týkají jejich soudní prohře při sporu o právo na zpovědní tajemství.

(Finančně) nezávislí na státu⁵

Zpráv, v nichž se uvádí, že svědkové Jehovovi na rozdíl od většiny jiných církví nepřijímají finanční prostředky od státu, je ve zkoumaném vzorku několik a nijak významně se od sebe neliší. Obvykle tuto skutečnost uvádí jako zmínku spíše ve spodních odstavcích, formulují ji například tímto způsobem: „Na příspěvek by dosáhli ale jenom jehovisté, kterých je v Česku přes 20 tisíc, z ideologických důvodů jakýkoli státní příspěvek odmítají.“ (Právo, 10. 4. 2012) To může mít pro čtenáře jak pozitivní, tak negativní vyznění. Pozitivní by mohl spatřovat v samotné snaze o nezávislost a v tom, že jako daňový poplatník nepřispívá na aktivity, které mu, není-li příznivcem jehovistů, nejsou blízké. Negativní by mohlo být ve chvíli, kdy by z této skutečnosti čtenář usuzoval, že prostředky, které nedostává od státu, si společenství svědků Jehovových opatřuje způsobem, který není běžný, a mohl by tak být něčím podezřelý. Ten je totiž popsán jen v jednom článku, kde se uvádí, že společnost je financována dobrovolnými dary.

Extrémně netolerantní vůči „odpadlíkům“⁶

Ve zkoumaném vzorku je možné tuto charakteristiku vyzorovat z několika textů. Velmi výrazným je například jeden, v němž autor předkládá výpověď zoufalého člověka vyloučeného z komunistické strany odborníkovi na nová náboženská hnutí, a

ten ji analyzuje jako pravděpodobnou výpověď člověka exkomunikovaného svědky Jehovovými. Celý další text poté vychází ze srovnání „sekty“ a KSČ (Lidové noviny, 14. 5. 2011). Dalším příkladem může být text, který referuje o dívce, která by se ráda v některých aspektech jehovistického učení vzepřela, ale bojí se, že by to její rodina nepřijala (Mladá fronta DNES, 6. 4. 2009).

Pokrytečtí⁷

Tato charakteristika není zastoupena ve větším množství textů. Vyskytuje se například v souvislosti s jehovistou, který byl obviněn ze sexuálního zneužívání. Píše se o něm, že „se choval jako naprostý pokrytec. Po útocích chodil vykládat svědkům Jehovovým o Bibli.“ (novinky.cz, 19. 11. 2011) Další, avšak ne tolik zjevné narážky na pokrytectví se objevují v souvislosti s jehovistickými tiskovinami, v nichž jsou obvykle zobrazení neobyčejně šťastní lidé, kteří však v reálu tak šťastní být nemusí.

Vlezlí, podbíziví⁸

Tato vlastnost se v médiích objevuje poměrně často, jehovisté jsou v některých případech dokonce jejím symbolem. To je například zřejmé z věty „Svým chováním nepřipomíná gardistu, ale spíše podbízivého jehovistu.“ (Mladá fronta DNES, 7. 5. 2010)

Netolerantní, upjatí, konzervativní⁹

Ve zkoumaném vzorku se objevují texty, z nichž je možné vyčíst netoleranci jehovistů například k homosexuálně orientovaným lidem. Další texty referují o tom, že svědkové Jehovovi neuznávají rozvody či se snaží zabránit kontaktu nesezdaných párů mimo dohled veřejnosti. Dále by se jisté pochyby o jehovistické toleranci daly vyčíst z vyjádření, že „je jen jediná cesta k životu věčnému, řekli by Jehovovi svědci“ (aktualne.cz, 9. 3. 2011).

Šikovní¹⁰

Případy, kdy jsou svědkové Jehovovi prezentováni jako šikovní, nejsou četné, navíc se ve zkoumaném vzorku týkají pouze konkrétních lidí a konkrétních situací. Je tomu tak například v textu, který popisuje tenistku Serenu Williamsovou a nese titulek „Šampionka Serena W., světová jednička od svědků Jehovových“. (Mladá fronta

DNES, 2. 2. 2009) Dalším příkladem jsou články, které zmiňují Lubomíra Müllera, který byl stíhán za minulého režimu, ale nyní je úspěšným advokátem a věnuje se převážně zastupování právě poškozených jehovistů.

Rozpínání¹¹

Tato charakteristika se objevuje v textech, v nichž jehovisté vystupují jako ti, kteří si zamluvili pronájem určitého prostoru, který v tu dobu obvykle využívala jiná skupina lidí. Týká se to především finálového dne Czech Open ve florbale, který se tradičně konal v Tesla aréně, ovšem v roce 2011 si ji v daném termínu pronajali svědkové Jehovovi. Některé zprávy tuto skutečnost komentují i značně nadneseně, když například píší, že jehovisté florbal „vystřnadili“ (iHNed.cz, 4. 8. 2011).

Hloupí, nevzdělání¹²

Tato charakteristika se vyskytuje spíše zřídka. Je možné jí vyčíst z textu, v němž příslušník náboženské skupiny Nový Život prohlašuje, že právě tuto skupinu nelze srovnávat se sektami typu svědkové Jehovovi, neboť její „členové jsou na úplně jiné myšlenkové úrovni“ (Mladá fronta DNES, 20. 3. 2008). Text pokračuje konstatováním, že v Novém Životě je řada vzdělaných lidí – lékařů pedagogů a podnikatelů. Dalším příkladem může být text Miliony přátel, z něhož celkově vyznívá jakýsi despekt vůči jehovistům a jejich argumentačním schopnostem (Lidové noviny, 17. 8. 2007).

Pomáhající druhým¹³

Tato charakteristika se výrazně projevila v textu, v němž se píše, že svědkové Jehovovi pomohli ukrajinské emigrantce při shánění azylu (Lidové noviny, 2. 4. 2009). Dalším příkladem by mohly být texty, které se týkají právníka Müllera, jenž se ve své profesi snaží soustředit převážně na hájení jehovistů postižených minulým režimem.

(Výrazně) nepopulární¹⁴

Svědkové Jehovovi mohou být nahlíženi jako nepopulární v několika textech. Například v těch, kde se svědkové Jehovovi stali cílem nějakého fyzického útoku. V některých textech je pak patrné, že autorovi vadí přítomnost jehovistů, neboť je považuje za extrémně vtíravé, což prezentuje s jistou nadsázkou. Další text se například týká události, kdy došlo k projevům vandalismu namířeným proti jehovistické

modlitebně. Dále se jehovisté objevují ve výčtu lidí, vůči nim cítí zášť příznivec hnutí skinheads. O jisté nepopularitě či nepříliš pozitivním náhledu na toto hnutí může vypovídat i text, v němž se píše o tom, že Rakousko uznalo Svědky Jehovovy jako státem uznávané náboženství, ovšem tomuto kroku předcházely dlouhé spory.

4.2 Připisované role

Odmítači transfuze¹⁵

Prezentování skutečnosti, že svědkové Jehovovi odmítají přijímat transfuze krve, je ve zkoumaném vzorku velmi frekventované. Pomineme-li v drtivé většině textů opomíjený fakt, že mezi jehovisty existují skupiny, které s tímto postojem nesouhlasí a sama společnost Strážná věž se v této otázce postupně liberalizuje (byť se jedná o vývoj velmi pozvolný), i tak samotné referování o této záležitosti nabízí široké spektrum podnětů k analýze.

Kontexty, v nichž se s informací o nepřijetí transfuze média zabývala a způsoby, jakým ji zpracovávala, jsou velmi různorodé. Je například součástí backgroundu, a to již jeho úvodní části. To napomáhá k tomu, aby si čtenáři spojovali jehovisty především právě s odmítáním transfuzí. Média mají možnost v backgroundu popsat stěžejní ideje a filozofii tohoto společenství, namísto toho, aby zdůrazňovala jeho kontroverzní znaky. Někdy je odmítání transfuze jehovisty použito pro určité přirovnání jako symbol křečovitého vyhýbání se něčemu.

Dalším typem textů, v nichž je odmítání transfuze zmiňováno, jsou ty, které řeší situace, kdy se rodiče snaží zabránit tomu, aby dostalo transfuzi jejich dítě. Ve zkoumaném vzorku se většinou objevují případy, kdy je toto jednání odsuzováno, klasifikováno například jako „bestiální krutost“ (Mladá fronta DNES, 13. 6. 2007), ale je možné se ojediněle setkat i se snahou ho do určité míry pochopit. To se týká například textu, v němž promlouvá religionista Vojtíšek, který toto jednání vysvětluje alternativním žebříčkem hodnot, jež jehovisté uznávají (Mladá fronta DNES, 6. 1. 2012). Naproti tomu výrazný příklad textu, v němž je obrana dětí před transfuzí přímo skandalizována, je článek, který referuje o soutěži Nic než pravda a v titulku vytrženém z kontextu uvádí že „Promiskuitní jehovistka by nechala svou dceru zemřít“ (novinky.cz. 29. 9. 2008).

Kontroverze často panuje i u textů, v nichž transfuzi odmítli dospělí lidé. Řeší se v nich spor, jestli má pacient právo odmítnout nějaký typ léčby, nebo je-li přednější zásada lékařů zachránit život, pokud je to alespoň trochu možné. V těchto typech článků se obvykle autoři přidávají spíše na stranu pacientů a jejich práva svobodné volby.

Velmi pozitivní kontext má článek, v němž se píše, že jehovisté právě odmítáním transfuze přispěli k vývoji kardiochirurgie, neboť díky nim bylo zjištěno, co se dá operovat bez krve a jakou míru zředění člověk snese (lidovky.cz, 28. 6. 2008).

Odpírači vojny¹⁶

Tento znak je ve zkoumaném vzorku svědkům Jehovovým připisován poměrně hojně. Vyskytuje se jak v obecných souvislostech, tak v osobních příbězích. Jedním z příkladů užití je věta „(...) kdyby všichni lidé tak jako kvakeři a jehovisté odmítli bojovat“ (lidovky.cz, 16. 10. 2009).

Proselyté, lovci duší¹⁷

Svědkové Jehovovi jsou proselytismem proslulí. Vyjádření „lovení duší“ je pro českého čtenáře sice srozumitelnější, avšak zároveň s sebou nese vyšší míru expresivity. Objevilo se například i v textu, kde autor popisuje postihy za proselytismus v jiných zemích a uvažuje nad tím, jak ho řešit u nás. „V ČR není lovení duší trestné, ale až na jehovisty ho málo kdo provozuje. Lze mu čelit i jinak než hrozbou vězení.“ (Právo, 1. 11. 2011) Toto vyjádření jednoznačně zařazuje proselytismus k aktivitám, kterým by se mělo nějakým způsobem čelit, tedy je to podle autora jednoznačně aktivita „špatná“, byť by podle něj nemusela být přímo kriminalizována.

Chrličí falešných slibů¹⁸

Tato role je popsána hlavně v textu, v němž autor přirovnává upadlé české hospodářství k Sálu Království. V textu autor píše o svém bratranci, který kandidoval za ODS, ale tato strana nehájí jeho zájmy tak, jak by měla. Tak přichází přirovnání, že „(jehovisti) lákají řadové poctivce jako je můj bratranec do 'Sálu Království,' aby je tam pláclí přes kapsu a nesplnili, co slíbili.“ (aktualne.cz, 20. 9. 2011) Vedle falešného slibování autor svědkům Jehovovým přisoudil ještě vydírání peněžních částek.

(Neúspěšní) ohlašovatelé konce světa¹⁹

V souvislosti s předpovídáním konce světa jsou jehovisté ve zkoumaném vzorku zastoupeni poměrně často. V některých případech jsou dokonce symbolem neúspěšných prognostiků. To je patrné například z vyjádření „Jehovisté, kteří ne a ne trefit termín konce světa, mi dosvědčí, že předpovědi jsou ošidné“ (Mladá fronta DNES, 25. 7. 2011). V tomto případě mu způsob formulace navíc ještě dodává humorné vyznění. Dalším příkladem je text „Experti na klima se tvářili, že pokud se OSN nedohodne podle jejich podkladů, bude konec světa. Teď tito moderní jehovisté stojí před úkolem stanovit nějaké příští datum, kdy opět – a teď už doopravdy – půjde o všechno.“ (Lidové noviny, 21. 12. 2009)

Příslušníci sekty²⁰

V některých textech je společenství svědků Jehovových výslovně označeno jako sekta. Vyskytuje se například ve spojení „(...) Lindberg, člen sekty svědků Jehovových“ (novinky.cz, 1. 12. 2007) nebo ve článku, který srovnává KSČ se sektou, přičemž jako konkrétní příklad sekty uvádí právě svědky Jehovovy (Lidové noviny, 14. 5. 2011).

Příslušníci církve²¹

Ve zkoumaném vzorku se objevují texty, v nichž jsou jehovisté přímo označeni jako církev. Například ve větě „(svědkové Jehovovi) jsou jednou z jedenácti církví, kterým komunisté vzali majetek.“ (zpravy.iDNES.cz, 21. 1. 2012).

Násilníci²²

Tímto způsobem se dá o jehovistech uvažovat v souvislosti se zprávou s titulkem „Jehovista z Lodže vyvraždil se sekerou v ruce spící rodinu“ (novinky.cz, 19. 9. 2010). Jeho použití přitom není na místě, neboť může vzbuzovat dojem, že dotyčný muž vraždil kvůli tomu, že je jehovista. V učení svědků Jehovových se však nabádání k vraždám nevyskytuje. Z dalšího textu pak plyne, že muž byl psychicky narušen, což je v souvislosti s jeho činem rozhodně relevantnější než to, že je jehovistou.

Živé terče projevů násilí²³

Jehovisté jako cíl fyzického napadení jsou v médiích prezentováni několikrát. Nepříliš dramatická je například zpráva, která referuje o muži, jenž otevřel dveře dvojici jehovistů, kterou pak napadl nejprve verbálně a poté na ni mířil vzduchovkou. Autor v titulku („Jehovisty vyhnal se zbraní v ruce“) tuto skutečnost uvede velmi expresivně, zatímco v dalším textu ji způsobem psaní naopak poněkud zlehčuje: „(...) otevřel 26letý obyvatel domu, který dal jasně najevo, co si o zvěstování jejich víry myslí. Jehovisty zasypal sprškou urážek, a aby dodal svým slovům váhy, mířil na ně vzduchovkou ráže 5,5 mm s optickým zaměřovačem.“ (Právo, 21. 7. 2011) Dalším relevantním textem je zpráva s titulkem „Závada na pistoli zachránila život Svědkům Jehovovým“ (lidovky.cz, 31. 7. 2009), v níž se píše o muži, který chtěl postřílet jehovisty v německém Bielefeldu, neboť je vinil z toho, že ztratil kontakt se svou dcerou. Další zprávy se týkají například muže, který utopil svou manželku. Jako jedna ze souvislostí je uváděna skutečnost, že tato žena vstoupila do společnosti svědků Jehovových krátce před tím, než se mezi tímto párem začaly objevovat nějaké neshody. Z textů se však zdá, že pravou příčinou bylo spíše to, že si žena pravděpodobně našla milence.

Vydavatelé kýčovitých časopisů²⁴

Popis materiálů, které jehovisté vydávají, se ve zkoumaném vzorku objevil několikrát, vždy vyzníval velmi podobně. Jako příklad může posloužit věta „Malick je na hony vzdálen prefabrikovanosti a přebarvenosti obrazů, které používají jehovisté“ (aktualne.cz, 10. 7. 2011). Kromě barevnosti je často zmiňována i snaha zobrazit neobvykle šťastné lidi.

Tyrani, utiskovatelé dětí²⁵

V textech se objevuje více případů, kdy jsou různé aktivity jehovistů klasifikovány jako týrání nebo utiskování dětí. Patří mezi ně například článek o Michaelu Jacksonovi, v němž se píše, že zpěvák neměl jednoduché dětství v souvislosti s tím, že „jeho otec lpěl na tvrdé výchově a matka především na učení náboženské společnosti svědků Jehovových. Malý Jackson tak neztratil jen dětství, ale i Vánoce, které jehovisté neslaví.“ (Mladá fronta DNES, 4. 7. 2009) V tomto případě se zdá ono trpění lehce nadnesené, neboť pokud by mělo trpět každé dítě, které neslaví Vánoce, museli bychom litovat možná téměř polovinu světové populace. Vážnější pojetí

utiskování se objevuje ve zprávách, jež referují o tom, že rodiče vyhodili svou dceru z bytu, protože nechtěla vstoupit k jehovistům. Dále by se do této kategorie daly přiřadit texty, které odsuzujícím tónem informují o rodičích, kteří by svým dětem nedovolili dát transfuzi i v případě, že by je toto omezení vážně ohrozilo.

Oběti nacistické a komunistické perzekuce²⁶

Textů, které se dotýkají křivd, které na jehovistech byly spáchány během nacismu a komunismu, je ve zkoumaném vzorku poměrně velké množství. Někdy se týkají konkrétních osob, jindy je postihování jehovistů zmíněno spíše okrajově, ve výčtu dalších stíhaných.

Nositelé pejorativního označení²⁷

Použití samotného slova „jehovista“ jako nadávky se vyskytuje především v souvislosti s „kauzou Drobil“ a jejím iniciátorem, Liborem Michálkem, a vzniklo poté, co Petr Hájek vnesl podezření, že by Michálek mohl být jehovistou. V médiích se pak objevil například titulek „Estébáku, jehovisto, fízle. Klausovi blízcí pálí o Michálkovi“ (zpravy.iDNES.cz. 7. 1. 2011) nebo věta „prezidentovi muži jej občas počastují, že je práskač nebo jehovista“. Takové přiřazení slova „jehovista“ do výčtu pejorativních označení ho staví ostatním členům naroveň, tedy ho klasifikuje rovněž jako slovo pejorativní.

Představitelé bizarních, absurdních situací²⁸

Tento způsob zobrazení svědků Jehovových se týká například záležitostí, s nimiž jehovisté nemají nic společného, ale náhodou se stanou jakousi pomůckou k vyjádření nepravděpodobné, bizarní, až absurdní situace. Například tak, že autor napíše: „Beránku, až se jednou zasmějete do kamery, já snad konvertuji k jehovistům.“ (lidovky.cz. 20. 3. 2010)

Podivní, tvůrci kuriózních spisů²⁹

Příkladem této charakteristiky může být popis jehovistky jako „stvoření v dlouhé sukni se staromódním paraplíčkem v ruce“ (Mladá fronta DNES, 13. 2. 2010). V souvislosti s tím, co svědci Jehovovi spisují, je možné zmínit článek, v němž jsou jejich texty zmíněny ve výčtu bizarních spisů, jenž je navíc vystupňován, a právě

jehovistické texty ho uzavírají: „Po bytě pobíhá starý muž v trenýrkách, v jedné ruce Bhagavadgítu (posvátné knihy hinduismu), v druhé Leninovy spisy. Četl prý i jehovisty.“ (novinky.cz, 3. 3. 2011)

Vyznavači alternativního žebříčku hodnot³⁰

Tento pohled je médií prezentován ve chvíli, kdy se o jehovistech vyjadřuje odborník, religionista Zdeněk Vojtíšek, a snaží se vysvětlit, jak je možné, že jsou někdy jehovisté schopni dát v otázce transfuze přednost zájmům svého společenství před zájmy svého dítěte.

Spojenci kriminálníků³¹

Tato role se objevuje v textu, kde se píše o skupině lidí, která provozovala noční kluby, jež byly registrované na zahradnickou společnost, kterou vlastnili jehovisté. (Mladá fronta DNES, 21. 7. 2009) Fakt, že majitelé oné zahradnické společnosti byli právě svědkové Jehovovi, však není podstatný a není nutné ho uvádět. Společnost svědků Jehovových jím může být bezdůvodně poškozena.

Dobří zákazníci³²

Tuto roli zastávají svědkové Jehovovi v textu, který informuje o nájemcích brněnského výstaviště a právě jehovisty zmiňuje jako velmi spolehlivé zákazníky. Dále se objevila také v souvislosti s pronájmem sportovní haly, který je pro nájemce výhodnější než kdyby ji pronajal jinému zájemci.

Ti, kteří se scházejí na stadionech v halách³³

Tato role se ve zkoumaném vzorku textů objevuje několikrát, někdy je spíše konstatována, někdy je zdůrazněna tím, že je dána do souvislosti s tím, že o daný prostor má zájem i jiná skupina, která ovšem musí svědkům Jehovovým z nějakých důvodů (většinou nejspíš ekonomických) ustoupit. Obecně tato role svědčí o tom, že jehovisté pořádají krom běžného setkávání i velké hromadné akce.

Odpůrci Darwinovy evoluční teorie³⁴

Tato role se objevuje v textu, který se zabývá přístupem Čechů k Darwinově evoluční teorii a svědky Jehovovy v této souvislosti jmenuje jako jedny z těch, kteří jí oponovali již před rokem 1989. (Lidové noviny, 7. 2. 2009)

Následovatelé zakladatele Russela³⁵

Tato role se objevuje v krátkém textu, který se snaží svědky Jehovovy a jejich vznik velmi stručně popsat. Je to tedy jeden z mála textů, který si klade ambici o jehovistech přinést nějaké objektivní informace. Netýká se však výhradně jehovistů, nese název „Netradiční náboženské směry v ČR“ (Právo, 2. 6. 2007), a přináší tedy základní informace o dalších méně rozšířených náboženských společenstvích v Čechách.

Kategorie neutrálních textů³⁶

Ve zkoumaném vzorku se objevují texty, jejichž obsah a kontext je pro analýzu nevyovídající, neboť jehovisté se v nich objevují bez dalších zásadních souvislostí a v podstatě je tak pouze konstatována jejich existence. Týká se to především určitých výčtů, ve kterých jsou jehovisté jmenováni jako jedno z náboženských společenství. Například je tomu tak v návodu na vyplnění listu při sčítání lidu, kde jsou svědkové Jehovovi uvedeni jako jedna z možností, co vyplnit do kolonky, která vypovídá o příslušnosti k církvím nebo náboženským společnostem v Česku. Dalším příkladem může být text, v němž jsou jehovisté zařazeni k menšinám vedle katolíků a homosexuálních občanů, jedná se tedy o náhodný výběr některých menšinových skupin, který konkrétně s nimi však již dále nepracuje. Dále se jedná například o texty, v nichž jsou uvedeny počty věřících obyvatel u nás. Ve zkoumaném vzorku se rovněž objevují články, které u některých událostí zmiňují souvislost s jehovisty, z níž ovšem nic zásadního nevyplývá. Jedná se například o zprávu o srážce kamionu s autobusem, v němž cestovali jehovisté.

5. Mediální diskurz mormonů

5.1 Připisované charakteristiky

Stigmatizování³⁷

Tato charakteristika ve zkoumaném vzorku textů souvisí především s americkou prezidentskou kandidaturou Mitta Romneyho. V některých zprávách je zmíněno, že právě mormonská víra by mohla stát v cestě tomu, aby se do této funkce měl šanci dostat. Ve většině textů je tato informace spíše konstatována jako vedlejší, objevuje se však i několik textů, které tuto informaci zdůrazňují a přikládají jí větší význam. Příkladem může být například článek s titulkem „Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok".“ (iHNed.cz, 3. 1. 2012) Ten vyznívá dost expresivně, neboť přímo vyjadřuje, že na mormony je nahlíženo jako na „cvoky“ a to jim v situaci, kdy se uchází o nějakou pracovní pozici, škodí.

Bohatí, úspěšní³⁸

Tímto způsobem jsou příslušníci Církve Ježíše Krista svatých posledních dní zobrazováni převážně v souvislosti s tím, že i v současnosti staví nové chrámy. V textech se ojediněle vyskytují i obecnější náznaky jejich ekonomické prosperity, která plyne z jejich píle a dobré organizace. Jako velmi vypovídající příklad by mohl posloužit text s titulkem „Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu“ (Mladá fronta DNES, 10. 12. 2007). Ten popisuje i vývoj a historii mormonské cesty k úspěchu.

Podezřelí³⁹

Tato charakteristika by mohla plynout z toho, že jsou mormoni uváděni v souvislosti s kriminálními činy, obvykle se sexuálním zneužíváním. V drtivé většině případů je v textech napsáno, že za touto činností stála nějaká skupina, která se od původních mormonů odštěpila. Je však otázkou, zda samotný fakt, že jsou mormoni v těchto souvislostech zmiňováni, byť ne jako přímí aktéři, pro ně není poškozující. Navíc v několika málo případech došlo k tomu, že skutečnost, že se nejedná přímo o mormony, ale jakousi odpadlou skupinu, poněkud zanikla. Například z titulku „Soud rozhodl o vině despota mormonské sekty“ (Právo, 27. 9. 2007) není jasné, že nešlo

právě o oficiální příslušníky Církve Ježíše Krista svatých posledních dní. K textům, které by mohly vést ke klasifikování mormonů jako podezřelých, by mohly dále patřit například ty, jež obsahují informaci, že portál WikiLeaks zveřejnil tajné manuály mormonů. Ti by tak mohli působit jako nějaké tajuplné, a tedy podezřelé společenství. Přitom ale není jasné, čeho se materiály týkaly a jaký měly význam, o vhodnosti použití konkrétního označení mormonů v textu by se tedy dalo spekulovat.

Milí⁴⁰

Tato charakteristika se logicky objevuje u textů od autorů, kteří mají s mormony osobní zkušenost. Není to tedy všeobecně prezentovaný rys mormonů, avšak právě díky jisté autenticitě, která z textů prezentujících mormony jako milé lidi čiší, má určitou sílu a vypovídající hodnotu.

Konzervativní, konvenční⁴¹

V některých textech jsou tyto charakteristiky vyjádřeny přímo. To se týká například článku, v němž se píše o „dobrých mravech a konzervatismu mormonů“ (Lidové noviny. 4. 2. 2012). V jiných je možné tento rys vyčíst například z toho, jakým způsobem autor popisuje některé postoje mormonů, jako je třeba netolerance k rozvodům, k předmanželskému sexu apod.

V Americe čím dál početnější a víc integrovaní⁴²

Ve zkoumaném vzorku se objevilo několik textů, které zmiňují současnou situaci mormonů v Americe v těchto optimistických konotacích, které jsou navíc doložitelné, což je pro mormony přínosem, neboť čtenář je velmi pravděpodobně nebude vnímat jako subjektivní pohled autora.

Optimističtí⁴³

Tato charakteristika se objevila například v souvislosti s tím, že mormoni věří v jejich vylepšující se pověst na veřejnosti. Optimismus se dá dále vysledovat například v textu, který referuje mimo jiné o pohřbu mormonského prezidenta a zároveň uvádí, že díky víře ve vzkříšení není smrt pro mormony tak „fatálně smutná jako pro nás“ (Mladá fronta DNES. 5. 2. 2008).

Snaživí, cílevědomí⁴⁴

Tento rys se vyskytuje především v textech, které podávají informace o mormonských misionářích. Ti se v nich obvykle pro dosažení svého cíle snaží překonat i poměrně náročné překážky (např. jazykové a kulturní bariéry). Dále je možné tuto charakteristiku vyzorovat kupříkladu v textu, který popisuje snahu mormonů v „reklamní“ kampani vytvořené pro podporu jejich integrace.

Prorodinní⁴⁵

Ve zkoumaném vzorku textů se například objevuje, že mormoni „ctí rodinné hodnoty“ (Mladá fronta DNES. 5. 2. 2008), nebo že „jsou rodinně založení“ (novinky.cz. 30. 9. 2010), tudíž je patrné, že tato charakteristika je vyjadřována poměrně přímo, byť nepřiliš hojně.

Naivní⁴⁶

Tato charakteristika by mohla plynout z vyjádření, že „(...) identifikovat se s výsledkem asi můžete jen tehdy, pokud jste jehovisti, mormoni, nebo příliš hodní mimoni.“ Není však zcela jasné, co chtěl slovem „mormoni“ autor symbolizovat, možné je krom naivity například podivínství, „mimoňství“, nekritičnost a mnoho dalšího.

Kontroverzní⁴⁷

O této vlastnosti se přímo píše pouze v jednom textu, i když by se dalo uvažovat o dalších, které k vyjádření jisté kontroverze mají tendenci. Ve zmiňovaném článku je však celé společenství mormonů jasně označeno jako „kontroverzní církev“ (iHNed.cz. 3. 1. 2012).

Otevření mezináboženskému dialogu s muslimy⁴⁸

Nejedná se o nijak rozšířenou charakteristiku, navíc se ve zkoumaném textu týká jedné osoby, nikoliv mormonů obecně. Jedná se o článek, který se zabývá stavbou mešity v USA a vedle negativních postojů v této záležitosti zmiňuje pozitivní přístup, který projevil mormonský člen rady pro dialog mezi vírami.

5.2 Připisované role

(Bývalí) vyznavači polygamie⁴⁹

Jedná se o jednu z nejmedializovanějších rolí, které mormoni obecně zastávají. Ve většině případů je uvedeno, že mormoni již polygamií nepraktikují a že se jejím zákazem přiblížili americké společnosti. Zároveň by však samotný fakt, že je tato jejich historická „anomálie“ neustále připomínána, mohl přispívat k zpomalování jejich integrace. Ve zkoumaném vzorku se vyskytlo i několik textů, které fakt, že mormoni od této praktiky upustili, pomíjí úplně. Navíc je pravděpodobné, že důvod, proč se média ze všech možných dalších mormonských rolí či charakteristik často zaměřují právě na polygamií, spočívá v jejich „senzacechtivosti“, která přispívá k bulvarizaci seriózních médií.

Ti, kteří se vydávají na misijní cesty⁵⁰

Spojení mormonů s misiemi je v textech časté, objevuje se v různých souvislostech, od misijní cesty prezidentského kandidáta Romneyho až po popis činnosti mormonských misionářů v Čechách. Obvykle se v textech píše přímo o misiích, objevuje se však například i vyjádření, že mormoni „lovlí potenciální oběti“ (Mladá fronta DNES, 12. 5. 2011), které se pro změnu vyskytlo v článku, který se primárně týká hokeje.

Ti, kteří křtí mrtvé⁵¹

Tato role se vyskytuje v několika textech, obvykle takových, které informují o někom, jehož křtem mormoni vyvolali pobouření. Většinou se jedná o židy, a to něčím výrazné, jako je např. Anna Franková. Články tedy vyznívají jako popis skandální situace, samotné slovo „skandál“ se v některých z nich objevuje přímo. Ve většině z nich jsou ovšem v dalších odstavcích uvedeny okolnosti a principy mormonských křtů za mrtvé, které vzniklou situaci mohou přiblížit z druhé strany, tedy z pohledu mormonů. Ten pak skandální vyznění do jisté míry oslabuje.

Vyznavači posmrtného života na vlastní planetě⁵²

Tato role, v níž je představa mormonů o posmrtném životě nějak konkrétněji specifikována, se objevuje u nevelkého počtu článků. To, že mormoni nevěří, že vše definitivně skončí smrtí, by se však dalo vyvodit i z některých dalších textů.

Hráči basketbalu⁵³

Tuto roli popisuje religionista Vojtíšek v textu, který se zabývá především způsoby a postupem misie a přibližování se mormonů cizímu (českému) prostředí.

Ti, kteří dali jméno juce krátkolisté (Joshua Tree)⁵⁴

Tato role je prezentována v textech, které se věnují popisu americké přírody. Mormoni jsou v nich zmíněni jen v souvislosti s tím, že při své pouti na západ USA pojmenovali určitý druh stromu na základě toho, že jim jeho větve připomínaly zdvižené ruce proroka Jozueho.

Odmítači státních příspěvků⁵⁵

Ve zkoumaných textech se obvykle postoj mormonů ke státním dotacím objevuje bez dalších souvislostí, jako konstatování skutečnosti, že mormoni o tyto finance nestojí. Zároveň není vysvětleno proč, jakou cestou své finanční prostředky získávají atd. Z toho se tedy dá soudit například to, že chtějí být na státu nezávislí, nebo že jsou natolik dobře situovaní, že příspěvky nepotřebují apod.

Uctívači autority – svého prezidenta⁵⁶

Tato role se dá vyčíst převážně z textů, které referují o smrti mormonského prezidenta. To, že se těší nebývalé úctě, se dá vyvodit z hojné účasti na jeho pohřbu, z toho, že na něj přijel i přes své povinnosti prezidentský kandidát Romney nebo z toho, že se ve většině textů píše, že mormoni svého prezidenta vnímají jako proroka.

Ti, kteří vycházejí z učení Josepha Smithe, uctívači knihy Mormon⁵⁷

Tyto role vypovídají o tom, že se ve zkoumaném vzorku textů objevují i některé, které se snaží přiblížit základní prvky historie či nauky mormonů. Obvykle se jedná spíše o krátké zmínky, ojediněle se však vyskytují i texty, které se touto problematikou zabývají hlouběji.

Ti, kteří v historii putovali na neosídlený západ Ameriky⁵⁸

Tato role opět souvisí s přibližováním historie mormonů, je již o něco specifičtější a proto méně frekventovaná. Příležitostně se vyskytuje i v textech, které s mormony jinak nesouvisí, například ve chvíli, kdy se článek týká amerického národního parku, přes který mormoni procházeli, a v němž pojmenovali výše zmíněné stromy.

Většinová obyvatelá Utahu, Salt Lake City⁵⁹

Tato role již souvisí převážně se současným geografickým rozmístěním mormonů, v několika případech autoři zároveň odkazují i na historii Utahu jako mormonského státu. Právě o Utahu a Salt Lake City se někdy výslovně píše jako o mormonském státu či mormonském městě. V textech se někdy objevují i zmínky o jiných státech (např. Nevada), kde jsou mormoni poměrně hojně zastoupeni, avšak nejsou takto explicitní.

Abstinenti (+ nepijící kávu, čaj), nekuřáci, dodržující půsty⁶⁰

Některé texty tuto roli pouze konstatují, některé ji vyjadřují v souvislosti s mormonskou ukázněností, jiné s lehkým náznakem nepochopení. Obecně však tato informace patří k základním rysům mormonské nauky, její prezentování v médiích tak jistým způsobem přispívá k přiblížení části mormonských zásad veřejnosti. Pozitivně působí text, v němž se píše, že dodržování postních dní je zdraví prospěšné, a že na výzkumu, který v této otázce vědci prováděli, díky svým postním zásadám spolupracovali právě mormoni.

Ti, kteří nosí specifické spodní prádlo⁶¹

Tato role je zmíněna v jednom textu, který celkově vyznívá spíše tak, že autor nemá pro mormony příliš pochopení. Skutečnost o nošení této části oděvu tak zmiňuje jako jednu z mormonských kuriozit.

Kandidát na amerického prezidenta⁶²

Toto je ve zkoumaném vzorku sice nejfrekventovanější role, avšak týká se jen jedné (respektive dvou – objevilo se i několik málo textů, v nichž byla zmíněna mormonská víra kandidáta Huntsmana) konkrétní osoby, tedy Mitta Romneyho.

Způsoby, jakým je jeho mormonství prezentováno, jsou však poměrně různorodé. Někdy se například skutečnost, že mezi mormony patří právě Romney, objevuje v textech, které s americkou prezidentskou volbou vůbec nesouvisí. Je tomu tak například v článku, v němž se píše o tom, že mormoni posmrtně pokřtili rodiče pronásledovatele nacistů Simona Wiesenthala. Dále se o Romneym zmiňují i texty, které se týkají smrti mormonského prezidenta, nebo dokonce ve článku, který je zaměřen na násilí v sektě, která se od mormonů údajně odštěpila. Dalším zajímavým znakem článků o Mittu Romneym je to, že v textu nezřídka vystupuje přímo jako „mormon Romney“, přičemž „mormon“ pak zní jako jakési neoddelitelné přívlastko, tedy jako něco, co je v souvislosti s danou osobou nebyvale signifikantní. To mormony může nějakým způsobem vyčleňovat, utvrzovat veřejnost v tom, že je to nějaká zvláštní skupina, a to, že je někdo jejím členem, je samo o sobě dost vypovídající. Neboť pravděpodobnost, že by se tímto způsobem psalo o příslušnících většinových církví, je mizivá (a to i v případě, že se to týká našeho prostředí – například „katolík Schwarzenberg“ se v médiích nevyskytuje).

Genealogové⁶³

Tato role se objevuje v souvislosti s výzkumy, na kterých měli mormoni podíl. Ty se většinou týkají toho, že v záznamech našli předky nějaké významné osobnosti. Dále se tato role objevila například v souvislosti s mormonskými křty za mrtvé.

Excentrici⁶⁴

Tato role se vyskytuje převážně v textech, které se týkají muže, jenž přelával jezero k vile barské disidentky Su Ťij. Jako jedna z jeho charakteristik je obvykle zmíněna jeho příslušnost k mormonům, ačkoliv jeho čin pravděpodobně nemá s mormonstvím mnoho společného. Dále je jakási výstřednost i v činu mormonského vraha, který byl odsouzen k smrti a zvolil si zabití kulkou, což je v dnešní době velmi neobvyklé. V tomto případě však jeho rozhodnutí s mormonskou vírou bezpochyby souviselo, neboť muž díky ní prý věřil, že prolitím své krve může dojít vykoupení. Další případy jsou již obecnější, například texty, které se zaměřují na netypické znaky mormonské nauky a ty poté shrnují tím způsobem, že z těchto popisů vycházejí mormoni jako excentričtí, až podivínští lidé.

Bandita⁶⁵

Tato role samozřejmě není s mormony spojována obecně, vyskytuje se jen u dvou textů, které se zabývají Butchem Cassidym a mimo jiné uvádí, že tento muž pocházel z mormonské rodiny.

Příslušníci církve⁶⁶

Tato role je poměrně frekventovaná, mormonům by v textech jejich zařazení k církvím mohlo pomoci možná i to, že v jejich oficiálním názvu, který zní Církev Ježíše Krista svatých posledních dní, slovo „církev“ figuruje, je tedy docela přirozené ho použít při obecném označení tohoto náboženského společenství.

Příslušníci sekty⁶⁷

Mormoni jsou ve zkoumaném vzorku textů označováni jako sekta mnohem řidčeji než jako církev. To je pro ně pozitivní, neboť samotné slovo sekta má pro čtenáře negativní konotace. U některých textů, které mormony zařadily k sektám, k tomu došlo dokonce omylem, neboť se v nich nemluví přímo o mormonech, ale o jiné, od nich údajně odpadlé, sektě. Autor to ovšem nedostatečně odlišil. Příkladem může být text s titulkem „Vůdce mormonské sekty odsouzen za podíl na znásilnění“ (novinky.cz, 26. 9. 2007).

Kategorie neutrálních textů⁶⁸

Ve zkoumaném vzorku se objevují texty, jejichž obsah a kontext je pro analýzu nevypovídající. Týká se to především určitých výčtů, ve kterých je náboženské společenství zmíněno bez dalších souvislostí. Například je tomu tak v návodu na vyplnění listu při sčítání lidu. Dále se jedná o texty, které udávají počet mormonů v některém z amerických států. Dalším příkladem může být článek, v němž se objevuje srovnání počtu příslušníků menšinových náboženských proudů v Rakousku.

6. Mediální diskurz Hnutí Grálu

6.1 Připisované charakteristiky

Podezřelí⁶⁹

Tato charakteristika souvisí s tím, že Hnutí Grálu bylo podezíráno z toho, že z něj vycházejí lidé, kteří se vydali po kriminální dráze. Konkrétně to byli ti, kteří byli nějakým způsobem spojeni s tzv. Kuřimskou kauzou, dále pak Jiří Adam, který „zotročoval“ několik žen na svých pozemcích, a v minulosti Jan Dvorský, který založil nebezpečné hnutí imanuelitů. Přesto, že se obvykle píše, že za konkrétními zločiny nestojí přímo Hnutí Grálu, nýbrž nějaká skupina, která se údajně nějakým způsobem inspirovala jeho základní knihou – Poselstvím Grálu, samotná skutečnost, že se o Hnutí Grálu neustále píše v těchto souvislostech, mu pravděpodobně příliš neprospívá. Zajímavé také je, jakým způsobem média reflektovala skutečnost, že se nejedná právě o hlavní proud Hnutí Grálu. Skupiny či jednotlivce, kteří kriminální činnost provozovali, označovala jako vzešlé z Hnutí Grálu, jako odštěpené či odpadlé od Hnutí Grálu, nebo jako odnož Hnutí Grálu. Přitom již tato vyjádření s sebou nesou poměrně výrazné odlišnosti. Například „ti, kteří založili odnož“, zní jemněji, než „odpadlíci“. Ke své odnoži by vedení Hnutí Grálu nemuselo mít tak kritický postoj, jako k lidem, kteří odpadli. Z „odpadnutí“ plyne, že se vydali úplně jinou cestou, na rozdíl od vytvoření odnože, která může základ grálistického učení následovat a „odpadnout“ jen v určitých aspektech. Navíc se v některých textech autorům nepodařilo odlišit rozdíl mezi oficiálním Hnutím Grálu a těmito „odpadlíky“ zcela jasně. Například v jednom textu se píše, že „Jiří Adam, údajný sektář, tyran a duchovní vůdce skupiny Hnutí Grálu, byl v pátek propuštěn z léčebny“ (Právo, 23. 8. 2008). Z toho spíše plyne, že to, co prováděl pan Adam, jsou běžné praktiky Hnutí Grálu, než že se jednalo o nějakého odpadlého a pravděpodobně psychicky nevyrovnaného člověka.

Úspěšní⁷⁰

Tato charakteristika se objevila v souvislosti s tím, že u nás Hnutí Grálu má poměrně dost sympatizantů, neboť „reviduje některé těžko přijatelné zásady katolické církve a dává jednoduché odpovědi na složité otázky.“ (Lidové noviny. 11. 10. 2008) Hnutí Grálu se tedy rozrůstá, přidávají se k němu pravděpodobně lidé, kteří hledají

nějakou alternativu k tradičním církvím a zároveň potřebují jednoduše ukotvit v některých oblastech života.

Méně uznávání než katolíci a evangelíci⁷¹

Tato charakteristika plyne z textu, v němž se objevuje téma církevních sňatků a jich se týkající legislativy. Píše se v něm, že jedna z možností je postavit na roveň všechny typy církevních sňatků s civilními sňatky, což by znamenalo „uznání úplně všech církví, tedy že by katolíky a evangelíky postavil (zákon) naroveň scientologům a Hnutí Grálu“ (Lidové noviny. 23. 5. 2011).

Poškození médií⁷²

Tato charakteristika je patrná v textu omluvy, kterou vytiskla Mladá fronta DNES. Píše v ní, že informovala o Hnutí Grálu nepravdivě a znevažujícím způsobem, a proto se omlouvá za poškození její dobré pověsti.

Stigmatizování⁷³

Tato charakteristika se ve zkoumaném vzorku textů objevuje v souvislosti s Milanem Venclíkem, který kandidoval v Jihomoravském kraji na hejtmana. V některých z nich se vyskytují zmínky o tom, že právě skutečnost, že se veřejně hlásí k filozofii Hnutí Grálu, by mu mohla ve volbách uškodit.

6.2 Připisované role

Odmítači dogmat⁷⁴

Výslovně je tato role zmíněna v jednom textu, kde jí autor zařazuje k rysům, které jsou na Hnutí Grálu přitažlivé pro určitou skupinu lidí, jež odmítá přijmout některá dogmata katolictví. Pro Hnutí Grálu je tedy tento postoj výhodný.

Ti, kteří se distancují od podivných lidí, kteří z jejich učení údajně vycházejí⁷⁵

Tuto roli v textech výrazně zastupuje především zemský vedoucí Hnutí Grálu Artur Zatloukal. Ten se snaží s médii komunikovat a vysvětlovat, že jednání lidí, kteří provozovali kriminální činnost, z filozofie Hnutí Grálu nevychází. Navíc uvádí, že se

s většinou lidí, kteří měli něco společného s kriminálními kauzami, již dávno v minulosti rozešel, tedy dal jim najevo, že jejich pojetí Poselství Grálu je od přístupu hlavního proudu Hnutí Grálu natolik odlišné, že je nemůže akceptovat. Ve zkoumaných textech je tak situace, kdy se Hnutí Grálu zároveň objeví v souvislosti s trestným činem a zároveň je pod jeho popisem uvedeno, že se od něj jeho vedení distancuje, poměrně běžná.

Samostatní hledači pravdy⁷⁶

Tato role se objevuje v několika textech a týká se toho, že ti, kteří se hlásí ke Hnutí Grálu, zdůrazňují, že nemají žádný jediný správný výklad základní knihy, tedy Poselství Grálu, nýbrž že se každý snaží vycházet z ní vlastním způsobem. S tím také souvisí skutečnost, že rovněž organizace Hnutí Grálu je volná, neexistuje v ní oficiální členství, jen jakési sympatizování či a příležitostné sdružování.

Ti, kteří vycházejí z ezoterních tradic⁷⁷

Tato role se vyskytuje v textech, které se snaží Hnutí Grálu a jeho příslušníky nějakým způsobem zařadit do obecnějších duchovních a filozofických systémů. Obvykle je jen jedním z nich, píše se například, že Hnutí Grálu je kombinací ezoterních tradic a východní mystiky. Většinou není dále příliš popsáno, v čem konkrétně z těchto směrů Hnutí Grálu vychází. Je to tedy jen zjednodušující popis, který má pomoci alespoň hrubé kategorizaci.

Ti, kteří vycházejí z východní mystiky⁷⁸

Tato role souvisí s předchozí. Její výskyt je o něco řidší, ovšem účel je v podstatě stejný, tedy někde Hnutí Grálu obecně filozoficky zařadit.

Ti, kteří vycházejí z křesťanství⁷⁹

Tato role souvisí s dvěma předchozími a je z nich nejfrekventovanější. Zároveň se u ní v některých případech vyskytuje i stručná konkretizace, tedy ujasnění, v čem Hnutí Grálu z křesťanství vychází a v čem se od něj naopak odlišuje.

Následovatelé učení Abd-Ru-Shina⁸⁰

Tato role se většinou objevuje v textech, které se snaží Hnutí Grálu přiblížit, tedy zmínit jeho základní znaky, mezi něž osoba zakladatele jistě patří. Ovšem vyskytují se i texty, v nichž je Abd-Ru-Shin zmíněn, ale další znaky a charakteristiky Hnutí Grálu již autor příliš nerozvíjí.

Vyznavači reinkarnace (+filozofie „každý sklídí, co si zasel“)⁸¹

Tato role je zastoupena poměrně hojně, navíc je někdy prezentována poměrně výrazně, působí tedy jako jeden z hlavních znaků Hnutí Grálu. V některých textech bývá tato role dávana do kontrastu s křesťanstvím a jeho vírou v odpuštění. Ti, kteří se hlásí k Hnutí Grálu, věří, že si své hříchy musí na Zemi odčinit, a pokud to není možné v současném životě, budou v tom pokračovat v těch příštích.

Vyznavači milenialismu⁸

Tato role se vyskytuje v textech, které se snaží Hnutí grálu nějakým způsobem popsat a některé jeho postoje vysvětlit. Nejedná se však o příliš frekventovaný znak ani není prezentován zvlášť výrazně.

Příslušníci sekty⁸³

Tato role se v několika textech objevuje, ale není příliš výrazná. Možná i skutečnost, že Hnutí Grálu má v názvu nějaké obecnější zařazující slovo, tedy „hnutí“, nemají autoři potřebu popisovat ho dalšími slovy, ať už by se jednalo o označení „sekta“, či nějaké jiné.

Příslušníci církve⁸⁴

Tato role není frekventovaná, navíc k její prezentaci došlo v jednom textu pravděpodobně spíše nezáměrně, přiřazením do výčtu náboženských společenství s nadřazeným pojmem církve. Samo Ostatně samo Hnutí Grálu se za církev také nepovažuje.

Kategorie neutrálních textů⁸⁵

Ve zkoumaném vzorku se objevují texty, jejichž obsah a kontext je pro analýzu nevypovídající, neboť v podstatě je pouze konstatují existenci tohoto společenství. Týká

se to textů, v nichž je Hnutí Grálu zahrnuto do nějakého výčtu. Tak je tomu například v článku, který se vztahuje k právní úpravě církevních sňatků a v němž je Hnutí Grálu zmíněno jako jedno ze společenství, kterého by se tato úprava týkala. Dále je možné do této kategorie přiřadit texty, které pojednávají o jihomoravském kandidátovi na hejtmana a jako jednu z jeho charakteristik uvádějí jeho členství ve vedení Hnutí Grálu.

7. Stručné popisy jednotlivých diskurzů

7.1 Svědci Jehovovi

Diskurz svědků Jehovových je ve zkoumaném vzorku textů poměrně široký. Charakteristiky a role, které jsou jehovistům připisovány, se zdají být na jednu stranu různorodé, zároveň ovšem způsobem podání obecně ukotvené a jakoby nezvratné. Autoři obvykle nemají ambici tuto náboženskou skupinu přibližovat, zařazovat nebo zevrubněji popisovat. Vychází pravděpodobně z předpokladu, že česká veřejnost má s jehovisty svou vlastní zkušenost a předkládají „hotová“ vyjádření bez potřeby vysvětlovat. O tom svědčí i skutečnost, že svědkové Jehovovi jsou často využíváni i jako jakýsi symbol, když jsou zmiňováni v rozličných přirovnáních. Aby se tak mohlo stát, musí autoři předpokládat, že čtenáři mají určité souvislosti, ve kterých se s daným objektem setkávají, pevně zažitě. Jehovisté tak slouží jako prostředek pro vyjádření křečovitého odporu k něčemu v souvislosti s jejich odmítáním transfuze, dále jsou například jejich tiskoviny symbolem pro kýč. Ze zkoumaných textů je tedy cítit jakýsi předpoklad „zdomácnělosti“ jehovistů, toho, že čtenář má obecně představu, že jehovista bývá především „fanatický, vlezlý a zásadně odmítá transfuzi“. Obvykle tato obecná představa není v souvislosti s jehovisty příliš pozitivní, byť se ve zkoumaném vzorku několik textů s příznivým vyzněním objevilo.

7.1.2 Přehled přepisovaných charakteristik a rolí

Charakteristiky*

Fanatičtí (9), rozpínaví (8), (finančně) nezávislí na státu (8), netolerantní, upjatí, konzervativní (7), naivní (7), (výrazně) nepopulární (7), vlezlí, podbíziví (6), neschopní (5), nedůvěryhodní (5), šikovní (4), pokrytečtí (4), pomáhající druhým (3), extrémně netolerantní vůči „odpadlíkům“ (3), hloupí, nevzdělaní (2)

Role*

Aktivní

Odmítači transfuze (30), proselyté, lovci duší (17), ti, kteří se scházejí na stadionech v halách (16), tyrani, utiskovatelé dětí (12), (neúspěšní) ohlašovatelé konce světa (10), odpírači vojny (9), vydavatelé kýčovitých časopisů (7), násilníci (4), vyznavači alternativního žebříčku hodnot (2), podivíni, tvůrci kuriózních spisů (2), chrličů falešných slibů (1), dobří zákazníci (2), spojenci kriminálních (1), Odpůrci Darwinovy evoluční teorie (1), Následovatelé zakladatele Russela (1)

Pasivní

Oběti nacistické a komunistické perzekuce (19), příslušníci církve (13), živé terče projevů násilí (10), příslušníci sekty (8), představitelé bizarních, absurdních situací (8), nositelé pejorativního označení (4)

7.2 Mormoni

Diskurz příslušníků Církve Ježíše Krista svatých posledních dnů byl velmi ovlivněn tím, že v časovém rozmezí, z něhož byly vybírány texty pro výzkum, probíhala v Americe volba prezidenta. Většina článků tak souvisí s prezidentským kandidátem Mittem Romneym. Tato spojitost mormonů s jednou konkrétní osobou není příliš relevantní, více vypovídající tak byly texty, které z této skutečnosti vycházely nebo ji nějakým způsobem komentovaly. Z některých pak například samotné mormonství vychází jako něco, co svým příslušníkům přináší potíže, neboť je okolím vnímáno spíše

negativně. Objevilo se však poměrně velké množství textů, které se snaží mormony „hájit“, tedy přinášet poznatky buď přímo o jejich pozitivěch či o nich objektivně informovat. Mormoni jsou ve zkoumaných textech prezentováni jako více „cizí“, často se o nich píše v souvislosti s Amerikou a jejich tamějšími kořeny, článků, které se týkají českého prostředí, je spíše poskrovnu. To by mohl být další důvod k tomu, že textů, v nichž se vyskytují přibližující informace, popisy a vysvětlení, je nesrovnatelně více, než u jehovistů.

7.2.2 Přehled připisovaných charakteristik a rolí

Charakteristiky*

Stigmatizovaní (32), podezřelí (33), bohatí, úspěšní (12), konzervativní, konvenční (7), snaživí, cílevědomí (6), v Americe čím dál početnější a víc integrovaní (6), milí (5), prorodinní (4), optimističtí (3), naivní (1), kontroverzní (1), otevření mezináboženskému dialogu s muslimy (1)

Role*

Aktivní

Kandidát na amerického prezidenta (141), (bývalí) vyznavači polygamie (26), ti, kteří se vydávají na misijní cesty (19), ti, kteří vycházejí z učení Josepha Smithe, uctívači knihy Mormon (12), ti, kteří křtí mrtvé (10), abstinenti (+ nepijící kávu, čaj), nekuřáci, dodržující půsty (10), uctívači autority – svého prezidenta (6), ti, kteří v historii putovali na neosídlený západ Ameriky (6), genealogové (5), odmítači státních příspěvků (5), ti, kteří dali jméno juce krátkolisté (Joshua Tree) (4), vyznavači posmrtného života na vlastní planetě (2), bandita (2), hráči basketbalu (1), ti, kteří nosí specifické spodní prádlo (1)

Pasivní

Příslušníci církve (33), většinoví obyvatelé Utahu, Salt Lake City (28), excentrici (12), příslušníci sekty (10)

* Čísla v závorkách udávají počet textů, v nichž se daná charakteristika či role objevuje.

7.3 Hnutí Grálu

Hnutí Grálu a lidé, kteří se k němu hlásí, byli ve zkoumaném vzorku textů nahlíženi poměrně negativně. Mohl za to fakt, že drtivá většina článků se týkala kriminálních kauz, ve kterých měly hrát zásadní roli sekty, jež se od Hnutí Grálu údajně odštěpily. Obvykle se tak i texty, které měly informovat přímo o Hnutí Grálu, zaměřovaly spíše na to, proč by právě z tohoto společenství mohly vzejít nějaké nebezpečné skupiny. Některé texty měly ambici Hnutí Grálu někam zařadit nebo ho nějakým způsobem, obvykle se však jednalo o spíše povrchní popis, který by mohl na „záhadnosti“ tohoto uskupení v některých případech spíše přidat. Výrazné je, že jako jediné ze zkoumaných náboženských skupin se právě Hnutí Grálu, potažmo jeho zemský vedoucí, snažilo svůj mediální obraz ovlivnit. Aktivně s médii komunikoval, snažil se vysvětlovat, účastnil se on-line rozhovoru, snažil se odlišit Hnutí Grálu od jeho údajných „odpadlíků“. Značná část obecnějších informací o Hnutí Grálu tak ve zkoumaném vzorku pochází přímo od něj.

7.3.2 Přehled připisovaných charakteristik a rolí

Charakteristiky*

Podezřelí (227), stigmatizovaní (4) poškození médií (2), úspěšní (1), méně uznávaní než katolíci a evangelíci (1)

Role*

Aktivní

Ti, kteří se distancují od podivných lidí, kteří z jejich učení údajně vycházejí (21), vyznavači reinkarnace (+filozofie „každý sklídí, co si zasel“) (11), následovatelé učení Abd-Ru-Shina (9), ti, kteří vycházejí z křesťanství (7), ti, kteří vycházejí z ezoterních tradic (5), samostatní hledači pravdy (4), ti, kteří vycházejí z východní mystiky (3), vyznavači milenialismu (2), odmítači dogmat (1),

Pasivní

Příslušníci sekty (5), příslušníci církve (2)

7.4 Nová náboženská hnutí v ČR

Typické ve zkoumaných textech je, že pouze menšina se věnuje přímo novému náboženskému hnutí jako hlavnímu tématu. Obvykle jsou tyto skupiny zmíněny spíše mimochodem, třeba i v textech, které s nimi jinak vůbec nesouvisí. Jedná se tedy spíše o okrajové téma. Média obecně často zdůrazňují kontroverzní znaky a „senzační“ příběhy jednotlivých hnutí (např. odmítání transfuze u jehovistů, bývalá polygamie u mormonů). Autoři se tak pravděpodobně snaží přitáhnout pozornost čtenáře, využít nové náboženské hnutí jako oživující prvek. V některých případech málo rozlišuje mezi konkrétním hnutím a nějakou skupinou, která z něj údajně vychází nebo má některé podobné rysy. Poměrně hojně také dochází k tomu, že je u nějaké osoby zveřejněna její příslušnost k novému náboženskému hnutí, ačkoliv tato skutečnost v dané situaci nehraje prakticky žádnou roli.

Závěr

Hlavním cílem práce bylo popsat, jakým způsobem seriózní české deníky a zpravodajské weby zobrazovaly nová náboženská hnutí v období mezi lety 2007 a 2012. Toho bylo dosaženo pomocí diskurzivní analýzy. Té ovšem předcházelo teoretické ukotvení tématu. Práce tak přechází od základních charakteristik nových náboženských hnutí přes témata, která ukazují na vztah mezi médii a těmito hnutími, až ke kapitole na pomezí teorie a praxe, v níž jsou ozřejměny v analýze užitá metodologická postupy.

Ve stěžejní části práce, za kterou z hlediska přínosu nových poznatků považuji rozbor určených textů, jsem se dobrala nosných výsledků. Zajímavé jsou poměrně výrazné rozdíly v mediálním diskurzu u jednotlivých hnutí. Ty shrnuji v kapitole „Stručné popisy jednotlivých diskurzů“. V případě jehovistů média předpokládají, že čtenáři s touto skupinou mají vlastní zkušenosti, a tudíž není potřeba ji příliš popisovat. Svě výpovědi tak často staví na stereotypech, které jsou ve společnosti o jehovistech rozšířeny. Tato skupina je v některých případech dokonce využívána jako symbol pro vyjádření určitých (obvykle spíše negativních) charakteristik. Mormoni jsou naopak ve zkoumaném vzorku prezentováni jako skupina, která v Čechách není tolik zaběhnutá, a proto je v médiích větší tendence ji popisovat, přibližovat. Zároveň však některé texty zdůrazňují její kontraverzní odlišující znaky, některé z nich navíc chybně, neboť jsou již neaktuální nebo se týkají skupin, které z mormonského učení vycházejí, ale v některých záležitostech se od nich odklonily a vydaly se vlastní cestou. Třetí nové náboženské hnutí je rovněž prezentováno problematicky. Ve zkoumaném období se drtivá většina textů, které se vztahují k Hnutí Grálu, týká kuřimské kauzy. Hnutí je tak zmiňováno v souvislosti s velmi negativní událostí, ačkoliv s ní samo o sobě s nejvyšší pravděpodobností nemá nic společného. Na rozdíl od výše popsaných dvou skupin se svůj obraz v médiích snažilo Hnutí Grálu aktivně ovlivnit tím, že prostřednictvím svého zemského vedoucího prezentovalo svá stanoviska ke kauzám, které s ním byly spojovány.

Po rozsáhlé analýze tedy můžeme konstatovat, že se na zkoumaném vzorku potvrdily v teoretické části obecně popsané tendence přístupu médií k menšinám. Česká média dostatečně nereflektují (prokazatelné, byť často poměrně málo výrazné) projevy jednotlivých hnutí, které ukazují na jejich postupné otevírání se a přibližování většinové společnosti. Obvykle činí spíše opačně, pokud se tedy již novými náboženskými hnutími zabývají, využívají ve svých sděleních četných stereotypů, v nichž zdůrazňují

odlišující a kontroverzní znaky těchto skupin. Způsob, jakým jsou nová náboženská hnutí prezentována v médiích, se liší od toho, jakým je tak prováděno v odborných religionistických publikacích. Ty se s vývojem a posunem uvnitř hnutí (a částečně i z druhé strany s přístupem veřejnosti k jejich působení) snaží vypořádat, nemají ovšem zdaleka tak širokou čtenářskou základnu. Z toho plyne, že by současné situaci prospělo, kdyby média vědecké výstupy o oblasti nových náboženských hnutí více sledovala a hojněji z nich čerpala.

Summary

The main purpose of this thesis was to describe how respectable Czech newspapers and news websites represent new religious movements in the period between years 2007 and 2012. This was achieved using discourse analysis. That was preceded by the elucidation of theoretical context of this case. This study begins with the basic characteristics of new religious movements, continues through topics that show the relationship between the media and these movements and in its first part it ends by the chapter on the border between theory and practice, in which are explained the used methodological approaches.

The crucial part of this thesis from the viewpoint of the contribution of new knowledge is the analysis of set texts, which brought the principal results. Interesting are considerable differences in the media discourse between each movement. I summarize it in the chapter "Brief descriptions of particular discourses". In the case of Jehovah's Witnesses media assume that readers have their own experiences with this group, and hence there is no need to describe it properly. That's why the media often build their testimony on stereotypes about Jehovah's Witnesses that are in the society mostly extended. This group is sometimes even used as a symbol to express some (usually rather negative) characteristics. Contrarily, Mormons are in the sample presented as a group, which is in the Czech Republic not so common - and therefore is the greater tendency to describe it in the media. But simultaneously, there are some texts, which emphasize its controversial distinguishing characteristics. Moreover, some of them are incorrect, as they are already out of date or they relate to groups, which are based on Mormon teachings, but have their own rules. The third new religious movement is also presented problematically. In the examined period, the vast majority

of texts that relate to the Grail Movement, concerns Kuřim case. The movement is thus contemplated in the context of a negative event, though it itself is most likely to have nothing to do with it. Unlike the above-mentioned two groups, the Grail Movement actively influenced its media image by presenting its stances to cases with which it was associated.

After extensive analysis, we can conclude that the examined sample confirmed the theoretical part of the general trend described by the media access to minorities. Czech media do not adequately reflect (proven, but often quite a few distinctive) signs of particular movements that show the gradual opening-up and getting closer to the mainstream. Typically, once the media deal with new religious movements, they use in their communications numerous stereotypes, which highlight the distinctive and controversial features of these groups. The way in which are new religious movements presented in the media is different from what is done in religious studies in expert publications. They try to manage with description of the development in the movement (and partly also from the other side to describe the stands of public), but they do not have so wide readership base. It follows that the current situation could turn better if media tried to follow the scientific outputs and to derive from them more often.

Použitá literatura

Knihy

ALTHEIDE, David L. *Qualitative Media Analysis*. Thousand Oaks: SAGE Publications, 1996. 87 s. ISBN 0-7619-0199-X

BIOLKOVÁ, Jitka. *Náboženská společnost Svědkové Jehovovi*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav religionistiky.

BURTON, Graeme, JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. 392 s. Přel. z *More Than Meets the Eye*. ISBN: 80-85947-67-6

BERGER, Peter Ludwig, LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. Přel. z *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. ISBN: 80-85959-46-1

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN: 978-80-262-0219-6

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost: Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2003. 208 s. ISBN 80-7178-697-7

JIRÁK, Jan, WOLÁK, Radim. *Mediální gramotnost: nový rozměr vzdělávání*. Praha: Radioservis, 2007. 152 s. ISBN – 978-80-86212-58-6

MATHESON, Donald. *Media Discourses. Analysing Media Texts*. McGraw-Hill International, 2005. 206 s. ISBN 0 335 21469 X

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 2007. 448 s. Přel. z *Mass communication theory: an introduction*. ISBN 978-80-7367-338-3

ŠTAMPACH, Ivan. *Na nových stezkách ducha. Přehled a analýza současné religiozity*. Praha: Vyšehrad, 2010. 264 s. ISBN 978-80-7429-060-2

TRAMPOTA, Tomáš; VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4

TRTÍK, Zdeněk, VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Hnutí Grálu. Nauka, historie, společenství*. Praha: Dingir, 2003. 47 s. ISBN 80-86779-00-9

VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha: Grada, 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-2468-3

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženská hnutí a jak jim porozumět*. Praha: Beta Books, 2007, 210 s. ISBN 978-80-86851-64-8

Internetové zdroje

AJWRB. Nové světlo v otázce krve. [online] Dostupné z: <http://www.krev.info>

CÍRKEV JEŽÍŠE KRISTA SVATÝCH POSLEDNÍCH DNŮ. Svatá písmo. *Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů*. [online] [cit. 2013-11-22] Dostupné z: <http://www.cirkev-jezise-krista.cz/informace-o-cirkvi/vira-a-nauka/svata-pisma.html>

ČESKÁ TELEVIZE. Česko je třetí "nejateističtější" země na světě. *Česká televize*. [online] Vídeň: © Česká televize 1996 – 2014, 28. 12. 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/209051-cesko-je-treti-nejateistictejsi-zeme-na-svete>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví. *Sčítání lidu, domů a bytů 2011*. [online] Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=podle-tematu&tu=30719&th=&v=&vo=H4sIAAAAAAAAAAFvzloG1uIhBMCuxLFGvtCQzR88jsTjDN7GAIf3WwcNiCReZGZjcGLhy8hNT3BKTS_KLPBk4SzKKUosz8nNSKgrsHRhAgKecA0gKADF3CQNnaLBrUIBjkKNvcSFDHQMDhhqGCqCiYA__cLCiEgZGvxIGdg9_Fz__EMeCEgY2b38XZ89gIIVLxTHEP8wx2NEFJM4ZHIOIY5u_t7-MJ1OIP5IdEBkT5OwU5RgH5IUB9fo4ePq4uIDtZSxhYw1yDolzhXstJzEvX88wrSU1PLRJ6tGDJ98Z2CyYGRk8G1rLEnNLUiiIGAYQ6v9LcpNSitjVTZbmnPOhmAjq44D8QIDDwAK10C_KF2coe4ugU6uPtWMLA4eni6hcSEAZ0Foe_k3OQmaGJcwUASIONLfwBAAA.&vseuzemi=null&void=

HNUTÍ GRÁLU. Kruhy Grálu v České republice. *Hnutí Grálu*. [online] Dostupné z: <http://www.hnutigralu.cz/hnutigralu-kruhygralu-v-cr.php>

HNUTÍ GRÁLU. Hnutí Grálu. *Hnutí Grálu*. [online] Dostupné z: <http://www.hnutigralu.cz/hnutigralu-informace.php>

MINISTERSTVO KULTURY. Zvláštní práva církví a náboženských společností. *Ministerstvo kultury*. [online] Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=371>

NEWTON MEDIA. Mediasearch – mediální archiv. *Newton media*. [online] Dostupné z: <http://mediasearch.newtonmedia.cz.ezproxy.is.cuni.cz/index.php>

Příloha: Odkazy na texty, z nichž vychází analytická část bakalářské práce

¹ TOMAN, Karel. České hospodářství připomíná Sál Království jehovistů. *aktualne.cz*. 20.9.2011. Komentáře - Blogy a názory, ŠEBELKA, Jan. O čem ví a o čem neví vůbec nic primátorka Martina. *Mladá fronta DNES*. 8.8.2011. str. 02. Kraj Liberecký, FILA, Kamil. Recenze: Toy Story 3 dokonalosti maskuje rozpolcenost. *aktualne.cz*. 18.6.2010. Recenze – Filmpub, ŠVEC, Štefan. Štefan Švec: Nákej drobák, kámo? *novinky.cz*. 10.1.2011. Kultura – SALON, Fórum čtenářů. *Mladá fronta DNES*. 13.5.2010. str. 04. Praha, DOPIŠY REDAKCI. *Lidové noviny*. 14.2.2009. str. 10. názory. HORÁK, Jakub. Miliony přátel. *Lidové noviny*. 17.8.2007. str. 01. Letní Relax

² MINÁRIK, Pavol. Víc než polovina Poláků za rok nepřečetla ani jedinou knihu. *Právo*. 4.8.2011. str. 02. Zajímavosti, OCHOČOVÁ, Michaela. Proč patříme k nejméně věřícím na světě? *Mladá fronta DNES*. 8.4.2009 str. 05. Kultura - kraj Hradecký, ČTK. Nutili dceru jít k jehovistům. *Lidové noviny*. 30.4.2009. str. 06. Morava a Slezsko, ILL, Vstup mezi jehovisty a můžeš se vrátit domů! *Mladá fronta DNES*. 30.4.2009. str. 01. Východní Morava, IWASHITA, Daniela. Milujeme rodiče, i když jsou zlí. *Lidové noviny*. 9.11.2007. str. 19. kultura, Hodina stalinismu. *Lidové noviny*. 31.10.2007. str. 12. Zajímavosti, KOŘÍNEK, Petr. Zmoklá slepice Cannes na své zlaté vejce ještě čeká. *zpravy.iDNES.cz*. 22.5.2012. Zprávy iDNES.cz / Film/TV, JANIŠ, Petr. Za práva leseb a gayů pochodovalo 5000 lidí. *Právo*. 15.8.2011. str. 02. Zpravodajství, Soud umožnil 14letému umřít kvůli víře jehovistů. *novinky.cz*. 1.12.2007. Zahraniční

³ NOSÁLKOVÁ, Tereza, MACHOVÁ, Martina. Michálek jako Mašin. Štěch pro něj chtěl řád, pak couvl. *aktualne.cz*. 28.10.2011. Politika – Domáci, Dej krev a já ti řeknu, zda mluvíš pravdu. *Mladá fronta DNES*. 10.1.2011. str. 06. Byznys speciál, BLOGY LIDOVÝCH NOVIN. *Lidové noviny*. 8.1.2011. str. 12. Horizont, Dva křesťané a dva kádrováci. *Lidové noviny*. 11.1.2011. str. 10. Názory, MÁŠA, Pavel. Posel Grálu ukázal svou tvář. *Lidové noviny*. 24.9.2008. str. 11. Horizont

⁴ JIŘIČKA, Jan. Jehovisté v restitucích nic nedostanou. O peníze se připravili sami. *zpravy.iDNES.cz*. 21.1.2012, Zprávy / Domáci, iDNES.cz, FRÁNEK, Tomáš. Svědci Jehovovi nemají právo na zpovědní tajemství. *aktualne.cz*. 8.4.2008. Soudy a právo – Domáci, ČTK. STALO SE. *Hospodářské noviny*. 9.4.2008. str. 02. z domova, ČTK. U jehovistů neplatí zpovědní tajemství. *Lidové noviny*. 9.4.2008. str. 04. Domov, ČTK. Svědkové Jehovovi bez práva na tajemství. *Právo*. 9.4.2008. str. 05. Zpravodajství

⁵ DANDA, Oldřich. Věřící utekli, ale stát platí stále více farářů. *Právo*. 10.4.2012, str. 01. Titulní strana, JIŘIČKA, Jan. Katolíci nechají menším církvím miliardy, aby přežily odluku od státu. *zpravy.iDNES.cz*. 17.10.2011. Zprávy / Domáci, Muslimové a křištnovci se zlobí, nedosáhnou na milióny od státu. *novinky.cz*. 23.2.2009. Domáci, DAN. Státem podporované církve jsou elitní klub, stěžují si ty menší. *novinky.cz*. 7.6.2011. Domáci, ČTK. Německý důchodce požaduje v Česku rentu. Pomoci může Lisabon. *lidovky.cz*. 22.10.2009. Lidovky / Zajímavosti, BARTOSZ, Jakub. Vláda poslala čtvrtbilionové vyrovnání s církvemi Sněmovně. *zpravy.iDNES.cz*. 2.4.2008 Zprávy iDNES.cz / Domáci, WIRNITZER, Jan. Vláda souhlasí, aby stát vrátil církvím třetinu majetku a 267 miliard. *zpravy.iDNES.cz*. 23.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Domáci, DANDA, Oldřich. Naději islamistů na podporu zmrazí restituce. *Právo*. 7.1.2008. str. 03. Zpravodajství

⁶ ZÍDEK, Petr. Sekta. *Lidové noviny*. 14.5.2011. str. 21. Orientace/Téma, LESCHTINA, Jiří. Za kolik budeš loajální? *Hospodářské noviny*. 27.5.2011. str. 10. Názory, PEČINKA, Tomáš. Nechte brouka žít. *Mladá fronta DNES*. 6.4.2009. str. 06. Studenti píšou noviny

⁷ AŠ. Odsouzený imigrant znásilňoval před kázáním hned poté, co unikl deportaci. *novinky.cz*. 19.11.2011. Zahraniční – Evropa, HORÁK, Jakub. Miliony přátel. *Lidové noviny*. 17.8.2007. str. 01. Letní Relax, DOPIŠY REDAKCI. *Lidové noviny*. 14.2.2009. str. 10. názory, HORÁK, Jakub. Akélovo prázdné klapání. *Lidové noviny*. 15.10.2010. str. 13. Diskuse

⁸ ŠMEJKAL, Pavel. Tři otázky pro klienta aneb Když má den 96 hodin. *Lidové noviny*. 5.3.2008. str. 16. Byznys/reklama, ŠEBELKA, Jan. O drobných pro zmocněnce a pekelných představách. *Mladá fronta DNES*. 10.4.2010. str. 04. Kraj Liberecký, FLÍGL, Jiří. Recenze: Akční sci-fi Kniha přežití je k nepřežití.

aktualne.cz. 11.2.2010. Recenze – Filmpub, KONEČNÁ, Lucie. DOKUMENT: ČT skomírá pod pod bičem Kateřiny Fričové řečené Veliké. *zpravy.iDNES.cz*. 10.11.2009. Zprávy iDNES.cz / Film/TV, DOLEJŠÍ, Václav, VIKTORA, Antonín. Jste individuum, tak odejděte! *Mladá fronta DNES*. 7.5.2010. str. 03. Z domova, KROUPA, Mikuláš. Příběhy 20. století: Jen menšina nás týrala lidi, hájí StB někdejší major. *zpravy.iDNES.cz*. 5.11.2011. Zprávy / Domáci

⁹ NĚMEČEK, Tomáš. Případ pro doktora House: Kdo určuje léčbu dítěte? *Hospodářské noviny*. 10.10.2007. str. 10. názory, JANÍŠ, Petr. Za práva leseb a gayů pochodovalo 5000 lidí. *Právo*. 15.8.2011. str. 02. Zpravodajství, PEČINKA, Tomáš. Nechte brouka žít. *Mladá fronta DNES*. 6.4.2009. str. 06. Studenti píší noviny, NKA. Jacksonovi rodiče se po 60 letech rozvádějí. *Právo*. 27.8.2010. str. 03. Víkend - příloha – zahraničí, EISENHAMMER, Milan. Můj syn je gay, byla jsem zoufalá. *Mladá fronta DNES*. 15.12.2007. str. 08. Víkend vztahy, BUŠTA, Jan. Recenze: V Drive Angry uvidíte peklo 3D a Ztracený ráj. *aktualne.cz*. 9.3.2011. Recenze – Filmpub, Rodiče Michaela Jacksona se budou po šedesáti letech rozvádět. *novinky.cz*. 23.8.2010. Koktejl

¹⁰ DRCHAL, Václav. Bůh stvořil zákon. *Lidové noviny*. 31.10.2011. str. 19. Právo & justice, DRCHAL, Václav. Perpetuum mobile a čest zpěvačky. *Lidové noviny*. 30.5.2011. str. 29. Právo & justice – příloha, LUK. Šampionka Serena W., světová jednička od svědků Jehovových. *Mladá fronta DNES*. 2.2.2009. str. 02. sport, DRCHAL, Václav. Goethe a Tolstoj? Bible si soud cení víc. *Lidové noviny*. 25.4.2009. str. 05. Domov

¹¹ SOB. Svědci vytěsnili florbal. *Právo*. 5.8.2011. str. 18. Sport, Svědci Jehovovi vytlačili florbalisty z haly. Šetří se. *aktualne.cz*. 4.8.2011. Ostatní - Ostatní sporty, MAREŠ, Michael. Florbal opět zaplaví Prahu. Svědci Jehovovi ale Czech Open vystrnadili do malé haly. *iHNed.cz*. 4.8.2011. sport.iHned.cz, OKA. Florbal po sedmi letech vystrnadili z Tesla arény Svědci Jehovovi. *iHNed.cz*. 9.4.2011. Sport.iHned.cz, KOMÁREK, Stanislav. ZÁPISKY Stanislava Komárka. *Hospodářské noviny*. 20.6.2008. str. 10. Knihy, VDR. Přijedou U2 někdy k nám?. *Mladá fronta DNES*. 28.2.2009. str. 24. Scéna téma, GARČAR, Milan. Superfinále se zdá být bláznovstvím. *Mladá fronta DNES*. 14.4.2011. str. 06. Regionální sport, SOB. Svědci vytěsnili florbal. *Právo*. 5.8.2011. str. 18. Sport

¹² VESELÝ, Jan. Politik končí. Přiznal milenkou. *Mladá fronta DNES*. 20.3.2008. str. 07. Z celé země, HORÁK, Jakub. Miliony přátel. *Lidové noviny*. 17.8.2007. str. 01. Letní Relax

¹³ VIDLÁK, Milan. Vystoupila proti mafii, na Ukrajině ji čeká smrt. *Lidové noviny*. 2.4.2009. str. 01. Titulní strana, DRCHAL, Václav. Bůh stvořil zákon. *Lidové noviny*. 31.10.2011. str. 19. Právo & justice, DRCHAL, Václav. Perpetuum mobile a čest zpěvačky. *Lidové noviny*. 30.5.2011. str. 29. Právo & justice – příloha

¹⁴ Závada na pistoli zachránila život Svědkům Jehovovým. *lidovky.cz*. 31.7.2009. Lidovky / Zahraničí, MAŇAS, Dalibor. Mladík mířil vzduchovkou na svědky Jehovovy, kteří zazvonili u jeho dveří. *zpravy.iDNES.cz*. 20.7.2011. Zprávy / Černá kronika, ŠMEJKAL, Pavel. Tři otázky pro klienta aneb Když má den 96 hodin. *Lidové noviny*. 5.3.2008. str. 16. Byznys/reklama, FLÍGL, Jiří. Recenze: Akční sci-fi Kniha přežití je k nepřežití. *aktualne.cz*. 11.2.2010. Recenze – Filmpub, LANDSFELD, Tomáš. Nesnášeli pankáče, a tak je šli zmlátit. *Právo*. 13.11.2009. str. 11. Severní morava a Slezsko, ČTK. Modlitebnu „zdobí“ hákové kříže. *Mladá fronta DNES*. 30.9.2008. str. 01. Kraj Liberecký, MIH. Rakousko ustoupilo, oficiálně uznalo Svědky Jehovovy. *aktualne.cz*. 8.5.2009. Evropa - Zahraničí

¹⁵ JIŘIČKA, Jan. Katolíci nechají menším církvím miliardy, aby přežily odluku od státu. *zpravy.iDNES.cz*. 17.10.2011. Zprávy / Domáci, PEŇÁS, Jiří. Hájek, nynější Sládek. *Lidové noviny*. 10.1.2011. str. 09. Kultura, CHVALÍČEK, Jaromír Cream. Deset nejlepších her s legendárním modrým ježkem Sonicem. *zpravy.iDNES.cz*. 16.7.2009. Zprávy iDNES.cz / retro, HIRSCH, Mario. Marek Ztracený je jen další Přemek Podlaha českého popu. *aktualne.cz*. 8.1.2009. Hudba – Kultura, Nic než pravda: Promiskuitní jehovistka by nechala svou dceru zemřít. *novinky.cz*. 29.9.2008. koktejl, NĚMEČEK, Tomáš. Případ pro doktora House: Kdo určuje léčbu dítěte? *Hospodářské noviny*. 10.10.2007. str. 10. názory, KAR. Alternativní styl života vyznává kolem milionu obyvatel Česka. *Mladá fronta DNES*. 6.1.2012. str. 02. Z domova, UZEL, Radim. Jak mluvit s dětmi o sexu. *novinky.cz*. 16.6.2010. Žena – Děti, KAPLANOVÁ, Dana. Vicemiss Eva Čerešňáková: Chci, aby můj život měl smysl. *novinky.cz*. 25.7.2009. Žena – Styl, ONDRUŠ, Jan. Chybovali v Hořovicích zdravotníci? *Mladá fronta DNES*. 7.11.2007. str. 09. názory, PETRÁŠOVÁ, Lenka. Neoživujte mě, doktore!. *Mladá fronta DNES*. 30.10.2007. str. 02. Události a politika, MAHDALOVÁ, Kateřina, BLAŽEK, Vojtěch. Čeká dítě

ozařování? Rozhodne soud. *Hospodářské noviny*. 4.10.2007. str. 03. z domova, RYŠKA, Michal. Lékařova noční můra. *Lidové noviny*. 2.4.2012. str. 23. Právo & Justice, VÁCHA, Marek. Nejistá sezona domácích porodů. *Lidové noviny*. 14.3.2012. str. 12. Horizont, DRCHAL, Václav. Alkohol vs. krev a objížďení vs. předjíždění. *Lidové noviny*. 5.3.2012. str. 20. Právo & justice, KARÁSKOVÁ, Ivana. Dítě zachráníme i proti vůli rodičů, řekli lékaři. *Mladá fronta DNES*. 3.11.2011. str. 01. Titulní strana, DRCHAL, Václav. Alkohol kontra víra. *Lidové noviny*. 19.9.2011. str. 19. Právo&Justice, PETRÁŠOVÁ, Lenka. Lékař obejde pacienta. Zaplatí za to pokutu. *Mladá fronta DNES*. 22.7.2011. str. 03. Z domova, PETR, Jaroslav. Nesmrtelnost na dosah. *Lidové noviny*. 6.11.2010. str. 21. Orientace, UZEL, Radim. Radim Uzel: Když víra nebo emoce brání v objektivitě. *novinky.cz*. 28.2.2011. Žena - Vztahy a sex, PETRÁŠOVÁ, Lenka. Politické strany v Česku eutanazii nechtějí. *Mladá fronta DNES*. 25.8.2009. str. 03. Téma dnes, LAJKEP, Tomáš. Když chce dítě zemřít... *Mladá fronta DNES*. 13.11.2008. str. 12. názory, NEK, BBC. Irsko povolilo transfúzi u dětí Svědků Jehovových. *Právo*. 26.4.2008. str. 11. Ze zahraničí, PLAVCOVÁ, Alena. Muž se srdcem na dlani. *lidovky.cz*. 28.6.2008. Lidovky / Rozhovory, LAJKEP, Tomáš. Právo zvolit smrt patří pacientům. *Mladá fronta DNES*. 13.3.2008. str. 10. názory, KUČEROVÁ, Eva. Oběť nehody odmítla transfuzi krve. Zemřela. *Mladá fronta DNES*. 8.2.2008. str. 01. Titulní strana, ZAH. Irský soud povolil transfuzi jehovistům. *Mladá fronta DNES*. 26.4.2008. str. 06. Ze světa, VDO. Obliba: pero udělalo víc než proroctví úpadku EU. *Mladá fronta DNES*. 13.12.2011. str. 04. Příloha - 11 případů 2011, HOMOLOVÁ, Marie. Moje máma mě nikdy neměla ráda. *Mladá fronta DNES*. 19.4.2008. str. 04. Víkend – vztahy, Těhotná jehovistka odmítla transfúzi a zemřela. *novinky.cz*. 4.9.2008. Zahraniční – Evropa

¹⁶ TOMSKÝ, Alexander. TOMSKÝ: Kdy rétorika není přednost - mírová cena pro Obamu. *lidovky.cz*. 16.10.2009. Lidovky / Názory, DRDA, Adam. Bojovat se bude a soboty jsou pracovní! *Lidové noviny*. 9.11.2007. str. 11. Horizont, BLAŽKOVÁ, Jana. Že by na tom Grálu něco bylo? *Mladá fronta DNES*. 11.7.2007. str. 10. názory, NĚMEČEK, Tomáš. Děkovný pugét pro Elišku Wagnerovou. *Lidové noviny*. 19.3.2012. str. 19. Právo & justice, LESCHTINA, Jiří. Muž, který sestoupil z lóže do přízemí. *Hospodářské noviny*. 8.9.2010. str. 13. Názory, MULLER, Lubomír. O jedné pozitivní stopě Elišky Wagnerové. *Lidové noviny*. 19.3.2012. str. 12. Horizont, PETRÁČEK, Zbyněk. Přisáhám po boku sovětů. *Lidové noviny*. 24.10.2009. str. 12. Publicistika, ČTK. Německý důchodce požaduje v Česku rentu. Pomoci může Lisabon. *lidovky.cz*. 22.10.2009. Lidovky / Zajímavosti, SUCHÁ, Lucie. Muslimové přinášejí „pravou víru“ Němcům. *Mladá fronta DNES*. 11.4.2012. str. 06. Ze světa

¹⁷ LOUKOTA, Ladislav. Skies of War – letecká arkáda. *zpravy.iDNES.cz*. 17.8.2009. Zprávy iDNES.cz / arkady, ČTK. 24 HODIN V METROPOLI. *Lidové noviny*. 11.7.2008. str. 05. Metropole/Praha, PON.Kdo také v Brně loví duše. *Mladá fronta DNES*. 28.2.2008. str. 07. Z celé země, LAUDIN, Radek. Žije s bezdomovci v domě na nádraží a miluje své psy. *Mladá fronta DNES*. 12.12.2007. str. 03. Vysočina, KOBLENC, Václav. Ze Lhoty do Francisca. *Mladá fronta DNES*. 13.10.2007. str. 05. Jižní Čechy, ZÁLESKÝ, Petr. Na seznam nepohodlných přibyl modrásek. *Mladá fronta DNES*. 9.7.2011. str. 02. Kraj Hradecký, ART. Lidé nebyli, trafika ale otevřít musela. *Mladá fronta DNES*. 17.6.2011. str. 02. Severní Čechy, DOLEŽAL, Bohumil. DOLEŽAL: Politik do domu, vidle do ruky. *lidovky.cz*. 25.1.2010. Lidovky / Názory, Gymnázium Jiřího Gutha-Jarkovského. Co o člověku vypovídá jeho vlastní řeč. 29.10.2008. *Mladá fronta DNES*. str. 05. Praha, KOVANDA, Jaroslav. Sousedí odklízeli snih, já jsem psal „ostrý fejton“. *Mladá fronta DNES*. 13.2.2010. str. 04. Východní Morava, HORÁK, Jakub. Miliony přátel. *Lidové noviny*. 17.8.2007. str. 01. Letní Relax, ŠVEC, Štefan. Štefan Švec: Něakej drobák, kámo? *novinky.cz*. 10.1.2011. Kultura – SALON, TYMKOVIČ, Kristián. Sekty? Zůstanu ateistou s nohama na zemi. Amen. *Mladá fronta DNES*. 7.4.2009. str. 03. Vysočina, LUK. Šampionka Serena W., světová jednička od svědků Jehovových. *Mladá fronta DNES*. 2.2.2009. str. 02. sport, Stává se Česko rájem sekt? *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, ČTK. Nutili dceru jít k jehovistům. *Lidové noviny*. 30.4.2009. str. 06. Morava a Slezsko, UHL, Petr. Ne církevní restituce, nýbrž odluka. *Právo*. 1.11.2011. str. 06. Publicistika

¹⁸ TOMAN, Karel. České hospodářství připomíná Sál Království jehovistů. *aktualne.cz*. 20.9.2011. Komentáře - Blogy a názory

¹⁹ PALIČKA, Jan. Sakryš, Plzeň šturmuje. Zase bude Spartu zlobit. *Mladá fronta DNES*. 25.7.2011. str. 04. Sport, PETRÁČEK, Zbyněk. Rok 0 po Fukušimě. *Lidové noviny*. 19.3.2011. str. 21. Orientace/pracovna, SODOMKOVÁ, Magdalena. Ulicemi Lvova: roušku z pěti vrstev a nekýchlat. *Mladá fronta DNES*. 7.11.2009. str. 01. Titulní strana, PELÍŠEK, Antonín. K Temelínu bych se přivázel znovu. *Mladá fronta DNES*. 12.11.2008. str. 04. Jižní Čechy, ČTK, MPO. Konec světa prý nebude. Zatím.

Lidové noviny. 14.7.2008. str. 05. Metropole/Praha, HORÁK, Jakub. Miliony přátel. *Lidové noviny*. 17.8.2007. str. 01. Letní Relax, ŠKOCH, Ondřej. Duke Nukem Forever - vánoční screenshot. *zpravy.iDNES.cz*. 19.12.2008. Zprávy iDNES.cz / zurnal-pc, HALÍK, Tomáš. Co se děje v hlavě náboženských fanatiků. *Mladá fronta DNES*. 3.12.2008. str. 09. názory, SAIVER, Filip. Africký mýtus: umíme hrát fotbal. *Mladá fronta DNES*. 30.1.2008. str. 02. sport, Kodaňské fiasko. *Lidové noviny*. 21.12.2009. str. 10. Názory

²⁰ ZÍDEK, Petr. Sekta. *Lidové noviny*. 14.5.2011. str. 21. Orientace/Téma, JANÍK, Miroslav. Není ten Michálek jehovista? ptá se Klausův vicekancléř Hájek. *lidovky.cz*. 6.1.2011. Lidovky / Domov, Soud umožnil 14letému umřít kvůli víře jehovistů. *novinky.cz*. 1.12.2007. Zahraniční, NOVÝ, Petr. Rodiče vyhodili dceru z domu, nechtěla ke Svědkům Jehovovým. *novinky.cz*. 30.4.2009. Krimi, TŘEČEK, Čeněk. Dcera odmítla vstoupit do sekty rodičů, vyhodili ji na ulici. *zpravy.iDNES.cz*. 29.4.2009. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, VESELÝ, Jan. Politik končí. Přiznal milenku. *Mladá fronta DNES*. 20.3.2008. str. 07. Z celé země, Týrala matka Ondřeje kvůli sektě? *Mladá fronta DNES*. 13.6.2007. str. 12. Rozhovor, PROVECHO, Juan. Kněz o Kuřimi: Pravda vylučuje sektu, sekta zase pravdu. *zpravy.iDNES.cz*. 31.7.2008. Zprávy iDNES.cz / Kavárna

²¹ DANDA, Oldřich. Věřící utekli, ale stát platí stále více farářů. *Právo*. 10.4.2012, str. 01. Titulní strana, JIŘIČKA, Jan. Jehovisté v restitucích nic nedostanou. O peníze se připravili sami. *zpravy.iDNES.cz*. 21.1.2012, Zprávy / Domáci, iDNES.cz, JIŘIČKA, Jan. Katolíci nechají menším církvím miliardy, aby přežily odluku od státu. *zpravy.iDNES.cz*. 17.10.2011. Zprávy / Domáci, CHMELAŘOVÁ, Marcela. Jasanský s Polákem nenápadně tlukou na bránu. *aktualne.cz*. 5.9.2011. Umění – Kultura, POLÁK, Michael. Ráj neznabohů? Česká Lípa. *Mladá fronta DNES*. 19.9.2009. str. 03. Kraj Liberecký, ČTK. Vážná nehoda autobusu blokuje dálnici mezi Vídní a Prahou. *lidovky.cz*. 6.8.2009. Lidovky / Zahraničí, MAHDALOVÁ, Kateřina, BLAŽEK, Vojtěch. Čeká dítě ozařování? Rozhodne soud. *Hospodářské noviny*. 4.10.2007. str. 03. z domova, FRÁNEK, Tomáš. Svědci Jehovovi nemají právo na zpovědní tajemství. *aktualne.cz*. 8.4.2008. Soudy a právo – Domáci, ČTK, SED. Florbalový Czech Open opět nabídne rekordní účast. *Mladá fronta DNES*. 5.8.2011. str. 05. Regionální sport, VAL. Finále Czech open nebude v Tesla aréně. *Mladá fronta DNES*. 13.4.2011. str. 08. Regionální sport, Poslední aplaus: Svět se rozloučil s králem popu. *aktualne.cz*. 7.7.2009. Amerika – Zahraničí, NEK, BBC. Irsko povolilo transfúzi u dětí Svědků Jehovových. *Právo*. 26.4.2008. str. 11. Ze zahraničí, NĚMEČEK, Tomáš. O tom paragrafu jsem přemýšlel rok. *Hospodářské noviny*. 27.6.2008. str. 11. Rozhovor

²² AŠ. Odsouzený imigrant znásilňoval před kázáním hned poté, co unikl deportaci. *novinky.cz*. 19.11.2011. Zahraniční – Evropa, MINÁRIK, Pavol. Jehovista z Lodže vyvraždil se sekerou v ruce spící rodinu. *novinky.cz*. 19.9.2010. Zahraniční – Evropa, KOZELKA, Petr. Hluchý otec zneužíval dceru, dostal 3 roky. *Právo*. 6.5.2009. str. 05. Zpravodajství, ŠLAPÁKOVÁ, Barbora. Hluchý znásilňoval svou dceru a maskoval to hudbou, dostal tři roky. *zpravy.iDNES.cz*. 5.5.2009. Zprávy iDNES.cz / Brno

²³ Závada na pistoli zachránila život Svědkům Jehovovým. *lidovky.cz*. 31.7.2009. Lidovky / Zahraničí, MAŇAS, Dalibor. Mladík mířil vzduchovkou na svědky Jehovovy, kteří zazvonili u jeho dveří. *zpravy.iDNES.cz*. 20.7.2011. Zprávy / Černá kronika, ČTK. Soud zmírnil trest za utopení manželky ve vaně z deseti na šest let. *zpravy.iDNES.cz*. 13.1.2010. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, ČTK. Za utopení manželky ve vaně si muž odpývá deset let vězení. *zpravy.iDNES.cz*. 15.7.2009. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, HERNANDEZOVÁ, Svatava. Otec tří dětí se zpovídá z vraždy jejich matky. *Právo*. 8.4.2008. str. 08. Zpravodajství, JEŽEK, Petr. Pamatuji si, když vyplavaly brýle, popisoval muž u soudu vraždu manželky. *zpravy.iDNES.cz*. 7.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, JEŽEK, Petr. Utopil manželku ve vaně. Chtěla se rozvést. *Mladá fronta DNES*. 8.4.2008. str. 01. Kraj Karlovarský, PKO. Jehovisty vyhnal se zbraní v ruce. *Právo*. 21.7.2011. str. 08. Zpravodajství, VOLEMAN, Rudolf. Topil manželku ve vaně, vedle spaly děti. *Právo*. 13.9.2007. str. 08. Zpravodajství, EK, ALA. Krátce. *Mladá fronta DNES*. 21.7.2011. str. 01. Brno

²⁴ FILA, Kamil. Kamil varuje: Vítězem není Restaurátor, ale sněhulák. *aktualne.cz*. 10.7.2011. Karlovy Vary – Kultura, SOUKUPOVÁ, Jana. Pouliční dealeři víry a bohulibý muzikál. *Mladá fronta DNES*. 5.3.2008. str. 06. Kultura - Brno a Jižní Morava, HEGER, Lubomír. Strašák multikulti. *Mladá fronta DNES*. 8.8.2011. str. 11. Publicistika, ČECHLOVSKÁ, Magdalena. Bienále Brno: čítárna designu. 8.10.2008. *Hospodářské noviny*. str. 11. kultura, KUČÍKOVÁ, Marta. Jak jsem se pokusila zdrogovat Italy. *Mladá fronta DNES*. 10.8.2010. str. 03. Léto - peníze – příloha, MGD. Něco tu ruší rajský pořádek.

Hospodářské noviny. 21.1.2009. str. 12. kultura, FISCHER, Petr. Politický marketing se obejde bez inzertního kýchče. *Hospodářské noviny*. 3.9.2008. str. 08. názory

²⁵ ČTK. Nutili dceru jít k jehovistům. *Lidové noviny*. 30.4.2009. str. 06 Morava a Slezsko, ILL. Vstup mezi jehovisty a můžeš se vrátit domů! *Mladá fronta DNES*. 30.4.2009. str. 01. Východní Morava, OCHOCOVA, Michaela. Proč patříme k nejméně věřícím na světě? *Mladá fronta DNES*. 8.4.2009. str. 05. Kultura - kraj Hradecký, Chybující muslim v ženském hávu. *Mladá fronta DNES*. 4.7.2009. str. 07, TŘEČEK, Čeněk. Dcera odmítla vstoupit do sekty rodičů, vyhodili ji na ulici. *zpravy.iDNES.cz*. 29.4.2009. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, ILL. Za vyhození dcery na ulici hrozí trest. *Mladá fronta DNES*. 30.4.2009. str. 04. Z domova, MACHALICKÁ, Jana. Mojí školou byl film. *Lidové noviny*. 24.3.2012. str. 09. Kultura, REJŽEK, Jan. Pohádka o králi. *Lidové noviny*. 2.7.2009. str. 12. Zajímavosti, PEČINKA, Tomáš. Nechte brouka žít. *Mladá fronta DNES*. 6.4.2009. str. 06. Studenti píšou noviny, Nic než pravda: Promiskuitní jehovistka by nechala svou dceru zemřít. *novinky.cz*. 29.9.2008. koktejl, Týrala matka Ondřeje kvůli sektě? *Mladá fronta DNES*. 13.6.2007. str. 12. Rozhovor, AŠ. Odsouzený imigrant znásilňoval před kázáním hned poté, co unikl deportaci. *novinky.cz*. 19.11.2011. Zahraniční – Evropa

²⁶ JIŘIČKA, Jan. Zničit Chartu, špehovat jehovisty. I to byly plány proti vnitřnímu nepříteli. *zpravy.iDNES.cz*. 19.7.2011. Zprávy / Domáci, VOGLOVÁ, Jitka. Od drogerie přes Francii do vězení. *Mladá fronta DNES*. 30.3.2011. str. 05. Vysočina, BŘEŠŤAN, Robert. Najděte si jiné náboženství, radili jim estébáci. *Hospodářské noviny*. 11.6.2007. str. 04. z domova, DRDA, Adam. Bojovat se bude a soboty jsou pracovní! *Lidové noviny*. 9.11.2007. str. 11. Horizont, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Češi, víra a polévka s játrovými knedlíčky. Proč tady uspějí léčitelé. *zpravy.iDNES.cz*. 29.1.2010. Zprávy iDNES.cz / Kavárna, Červený kříž skončí s hledáním obětí holocaustu. *aktualne.cz*. 21.11.2011. Evropa – Zahraničí, JANIŠ, Petr. Kameny připomínají oběti války. *Právo*. 27.8.2011 str. 12. Praha - Střední Čechy, DRCHAL, Václav. Goethe a Tolstoj? Bible si soud cení víc. *Lidové noviny*. 25.4.2009. str. 05. Domov, MACA, ČTK. Dachau před 75 lety: První vězni okusili krutost nacismu. *iHNed.cz*. 22.3.2008. Zahraniční.iHNed.cz, RAK. On-line rozhovor: Padělal pro Hitlera. Přežil Birkenau. *aktualne.cz*. 13.8.2007. Domáci, HELCL, Roman. Zde bydlel Erich Fürst. Zavražděn v Osvětimi. *Mladá fronta DNES*. 16.6.2011. str. 02. Kraj Olomoucký, KOTEK, Petr. Databáze 52 000 filmových svědectví o holocaustu je přístupná i z Prahy. *novinky.cz*. 1.2.2010. Věda a školy, FEJTKOVÁ, Veronika. Musel jsem pohřbívat zastřelené muže z Lidic, vzpomíná pamětník. *zpravy.iDNES.cz*. 9.2.2010. Zprávy iDNES.cz / Domáci, STRÁNSKÝ, Jan. Záminka pro české neonacisty. *Mladá fronta DNES*. 8.2.2010. str. 02. Kraj Liberecký, DRCHAL, Václav, NĚMEČEK, Tomáš. Naši milí kverulanti. *Lidové noviny*. 11.4.2011. str. 29. Právo & justice, DRCHAL, Václav. Jak soud hledá knihy? Léta. *Lidové noviny*. 14.10.2008. str. 05. Domov, ŠUSTROVÁ, Petruška. Zapomenutý hrdina. *Lidové noviny*. 2.5.2008. str. 12. Zajímavosti, PLESNÍK, Vladimír. Vzpomínky na rozdělení blízkých ožívají na hraničním přechodu v Berlíně. *novinky.cz*. 11.11.2011. Cestování, ŘÍHOVÁ, Barbora. Průlomový verdikt: odškodnění mají dostat všichni vyhození studenty. *lidovky.cz*. 30.4.2012. Lidovky / Zprávy z domova

²⁷ KROUPA, Janek. Rok Drobila: za vším hledej poradce. *Mladá fronta DNES*. 13.12.2011. str. 02. Příloha - 11 případů 2011, ŠTINDL, Ondřej. Kmotří a střelci. *Lidové noviny*. 15.1.2011. str. 10. Názory, WIRNITZER, Jan. Estébáku, jehovisto, fizle. Klausovi blízcí páli po Míchálkovi. *zpravy.iDNES.cz*. 7.1.2011. Zprávy / Domáci, ŠMEJKAL, KOPECKÝ, Josef, WIRNITZER, Jan, PROCHÁZKOVÁ, Martina. Klaus pokáral Hájka kvůli Usámovi. Výroky nedomyslel, miní prezident. *zpravy.iDNES.cz*. 4.5.2011. Zprávy / Domáci

²⁸ Liga je znovu tady. Jak ji vidí spartan, slávista, banikovec a bohemák? *lidovky.cz*. 20.3.2010. Lidovky / Názory, Svědci Jehovovi se křtili v hale. *Hospodářské noviny*. 7.7.2009. str. 05. Česko, GAUDEK, Tomáš. Stále platí: Ostrava je otevřené město. *Mladá fronta DNES*. 18.7.2011. str. 02. Kraj Moravskoslezský, JANSÁ, Petr. Tepláky na tahu. *Lidové noviny*. 19.9.2009. str. 04. Relax – styl, DUCHOŇ, Radek. Kde je ve Varech metro? Ptají se. *Mladá fronta DNES*. 25.8.2009. str. 03. Kraj Karlovarský, Buď zrušíme poplatky, nebo své televizory. *Mladá fronta DNES*. 13.8.2008. str. 10. názory, FILA, Kamil. Co my jen víme? je směs dokumentu a sektářské agitky. *aktualne.cz*. 8.4.2008. Film – Kultura, DVOŘÁK, Stanislav. Milovali se. Ona vraždila, on radši filozofuje o Klausovi. *novinky.cz*. 3.3.2011. Kultura

²⁹ KOVANDA, Jaroslav. Sousedi odklízeli sníh, já jsem psal „ostrý fejton“. *Mladá fronta DNES*. 13.2.2010. str. 04. Východní Morava, DVOŘÁK, Stanislav. Milovali se. Ona vraždila, on radši filozofuje o Klausovi. *novinky.cz*. 3.3.2011. Kultura

- ³⁰ WANATOWICZOVÁ, Krystyna. Nejvíce nebezpečné jsou sekty ve stadiu zrodu. *Mladá fronta DNES*. 8.6.2007. str. 10. Publicistika, KAR. Alternativní styl života vyznává kolem milionu obyvatel Česka. *Mladá fronta DNES*. 6.1.2012. str. 02. Z domova
- ³¹ ČTK, JK. Vězení pro gang kuplířů bývalého prokurátora. *Mladá fronta DNES*. 21.7.2009. str. 05. Z domova
- ³² JAROŠOVÁ, Bohdana. Den na výstavišti nás stál pět milionů. *Mladá fronta DNES*. 12.12.2011. str. 03. Jižní Morava, MAREŠ, Michael. Fenomén florbal. Už je po fotbalu největší. *Hospodářské noviny*. 11.8.2011. str. 12. Sport
- ³³ ZLINSKÝ, Milan. Boj o spalovnu uvidí aréna. *Mladá fronta DNES*. 19.11.2009 str. 01. Kraj Pardubický, Svědci Jehovovi se křtili v hale. *Hospodářské noviny*. 7.7.2009. str. 05. Česko, ČTK, SED. Florbalový Czech Open opět nabídne rekordní účast. *Mladá fronta DNES*. 5.8.2011. str. 05. Regionální sport, VAL. Finále Czech open nebude v Tesla aréně. *Mladá fronta DNES*. 13.4.2011. str. 08. Regionální sport, ČTK. 24 HODIN V METROPOLI. *Lidové noviny*. 11.7.2008. str. 05. Metropole/Praha, VDR. Přijedou U2 někdy k nám? *Mladá fronta DNES*. 28.2.2009. str. 24. Scéna téma, ČTK, MPO. Konec světa prý nebude. Zatím. *Lidové noviny*. 14.7.2008. str. 05. Metropole/Praha, ČTK. 24 HODIN V METROPOLI. *Lidové noviny*. 12.7.2008. str. 06. Metropole/Praha, ČÍSLO METROPOLE. *Lidové noviny*. 11.7.2008. str. 05. Metropole/Praha, OKA. Florbal po sedmi letech vystrnadili z Tesla arény Svědci Jehovovi. *iHNed.cz*. 9.4.2011. Sport.iHNed.cz, GAUDEK, Tomáš. Stále platí: Ostrava je otevřené město. *Mladá fronta DNES*. 18.7.2011. str. 02. Kraj Moravskoslezský, Taraflex: zbraň, která dávno vyšla z módy. *Právo*. 13.7.2009. str. 24. Sport, Taraflex: zbraň, která dávno vyšla z módy. *Právo*. 13.7.2009. str. 24. Sport, MRHÁLEK, Pavel. Dřížd'al: Liga mistrů je sen. *Mladá fronta DNES*. 9.7.2007. str. 06. Sport – Kraj Karlovarský, ČTK. 24 HODIN V METROPOLI. *Lidové noviny*. 12.7.2008. str. 06. Metropole/Praha, DOLEŽAL, Bohumil. Zelená díra. *lidovky.cz*. 11.7.2008. Lidovky / Události Bohumila Doležala
- ³⁴ ČÁP, Jan. Český Antidarwin. *Lidové noviny*. 7.2.2009. str. 19. Orientace
- ³⁵ RAS. Netradiční náboženské směry v ČR. *Právo*. 2.6.2007. str. 13. Reportáž
- ³⁶ AŠ. Srážka kamiónu s autobusem jehovistů zablokovala rakouskou dálnici. *novinky.cz*. 6.8.2009. Zahraniční – Evropa, Češi při loňském sčítání tajili víru častěji než před deseti lety. *novinky.cz*. 24.1.2012. Domáci, Návod na vyplnění domovního listu. *Mladá fronta DNES*. 25.3.2011. str. 04. Sčítání lidu, UZEL, Radim. Radim Uzel: Sexuální život mladých lidí se řídí podle oblíbené diskotéky. *novinky.cz*. 18.11.2011. Žena - Vztahy a sex, Počty věřících v Česku. *Lidové noviny*. 16.5.2008. str. 01. Moderní kariéra, NOVÁ, Magdalena. Čemu věří lidé v Praze. *Mladá fronta DNES*. 13.5.2008. str. 02. Praha, KOPECKÝ, Josef. Hraje se o peníze církvím. I o Hrad. *Mladá fronta DNES*. 24.1.2008. str. 03. Téma dnes, KRÍŽ, Jakub. Sňatky: jde o hodnoty, ke kterým se zákon hlásí. *Lidové noviny*. 30.9.2008. str. 11. Horizont, Návod, jak vyplnit bytový list. *Mladá fronta DNES*. 17.2.2011. str. 04. Sčítání lidu - mimořádná příloha, HORÁK, Jakub. Zdravý rozum. *Lidové noviny*. 26.9.2011. str. 12. Horizont, Selhali spíše „experti“ na právo a morálku. *Lidové noviny*. 11.1.2011. str. 11. Diskuse, Telegraficky. *Mladá fronta DNES*. 15.8.2011. str. 04. Z domova, JIROUSEK, Vladimír. Sňatky (a návrh úpravy) bez emocí. *Lidové noviny*. 25.9.2008. str. 11. Horizont, JANDOUREK, Jan. Pozor na jazyk! V době politické korektnosti se některé věci musí říkat... jinak. *zpravy.iDNES.cz*. 13.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Kavárna, JKY. Jehovistka se proti detektoru lži na Primě odvolala. *Právo*. 1.10.2008. str. 07. Zpravodajství, JAH. Věřící v kraji. Jak se změnili a proč? *Mladá fronta DNES*. 3.2.2012. str. 02. Kraj Pardubický, NĚMEČEK, Tomáš. Hlavně nesmíte zradit. *Lidové noviny*. 30.1.2012. str. 18. Právo a justice, Uteklo 10 let a mezi námi žije o 20 tisíc cizinců víc. *Mladá fronta DNES*. 25.1.2012. str. 01. Kraj Plzeňský, TRDLA, Martin. Bezdomovce sečtou pod jednou střechou. Poprvé. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2010. str. 02. Kraj Liberecký, LBM. Karlovarské svatby jsou často mezinárodní. *Mladá fronta DNES*. 24.7.2010. str. 02. Kraj Karlovarský, VPL, CNN, DPA. Rodina i fanoušci se rozloučili s králem popu. *Právo*. 8.7.2009. str. 08. Ze zahraničí, VLASÁK, Vladimír. Jackson změnil pop. *Mladá fronta DNES*. 27.6.2009. str. 09. Víkend - pohled / kvíz, NEŠPOR, Zdeněk R. Náboženství „na růžku“. *Lidové noviny*. 20.6.2009. str. 25. Orientace/esej, NOVÁK, David. Protože víra k člověku prostě patří... *Mladá fronta DNES*. 9.4.2009. str. 04. Kultura - kraj Karlovarský, TAJČMAN, Martin. Magistrát zrušil plánovaný pochod

neonacistů Prahou. *iHNed.cz*. 5.5.2008. Domaci.iHNed.cz, PON. Tradičnímu náboženství bere lidi marketing. *Mladá fronta DNES*. 28.2.2008. str. 07. Z celé země

³⁷ MARJANOVIČ, Teodor. Vanilko, do toho. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 12. Názory, Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, VODIČKA, Milan. Republikáni si pouštějí krev, Obama se baví. *Mladá fronta DNES*. 8.3.2012. str. 16. Názory, ROŠKOT, Jiří. Santorum vzkázal Gingrichovi: Uhni mi z cesty. *Právo*. 6.3.2012. str. 13. Ze zahraničí, LEIEROVÁ, Martina. Pravda je tak fascinující! *Lidové noviny*. 17.3.2012. str. 35. Relax, rozhovor, Romney vyhrál, ale vyhráno ještě nemá. *Lidové noviny*. 2.2.2012. str. 05. Svět, JANOUŠEK, Petr. Gingrich se vrátil do boje o Bílý dům. *Lidové noviny*. 23.1.2012. str. 07. Svět, ANÝŽ, Daniel. Amerika v těžkých časech nepotřebuje politika, ale byznysmena, rozhodla Iowa. *iHNed.cz*. 4.1.2012, BLAŽEK, Ondřej. Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok". *iHNed.cz*. 3.1.2012, JANOUŠEK, Petr. Favoritem je mormon Romney. *Lidové noviny*. 3.1.2012. str. 06. Svět / téma, NOVÁK, Martin. Šance Obamy stoupají. Republikány v průzkumech poráží. *aktualne.cz*. 15.12.2011. Amerika – Zahraničí, JANOUŠEK, Petr. Obamův osudový rok čtvrtý. *Lidové noviny*. 2.1.2012. str. 06. Svět/Téma, POLOCHOVÁ, Iveta. Zoufalí republikáni chtějí za prezidenta už jednou odepsaného kandidáta. *zpravy.iDNES.cz*. 30.11.2011. Zprávy / Zahraniční, ANÝŽ, Daniel. Chci pomoci k Obamově prohře. *Hospodářské noviny*. 6.10.2011. str. 28, VITÁK, Václav. Romney je mormon, nevolte ho, vyzývá kazatel. *aktualne.cz*. 11.10.2011. Amerika – Zahraničí, TOMÁŠEK, Pavel. Volební dilema v USA: Je mormon horší než černoch? *aktualne.cz*. 7.7.2011. Amerika – Zahraničí, MARJANOVIČ, Teodor. Začíná hon na Obamu. *Mladá fronta DNES*. 14.5.2011. str. 07. Ze světa, CNN. Republikánský kandidát Romney zastavil kampaň v boji o Bílý dům. *novinky.cz*. 7.2.2008. Zahraniční – Amerika, MACHÁČEK, Jan. Bude-li to Clintonová. *Hospodářské noviny*. 28.1.2008. str. 10. Názory, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, BBC, CNN. V Nevadě zvítězili Clintonová a Romney, v Jižní Karolíně McCain. *novinky.cz*. 20.1.2008. Zahraniční – Amerika, KOMÁREK, Martin. Mormoni, mnohoženství a tři králové. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 10. Názory, HEGER, Lubomír. Malé ohlédnutí za uplynulým rokem 2008. *Mladá fronta DNES*. 31.12.2007. str. 12. Publicistika, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, JENÍK, Tomáš. Primárně rozjetý volební expres. *Lidové noviny*. 6.9.2007. str. 09. Horizont, ROŠKOT, Jiří. Nejvíce se v zahřívacím kole teď potí Giuliani. *Právo*. 21.7.2007. str. 11. Ze zahraničí, HEGER, Lubomír. Kdo dožene Hillary a Rudyho? *Mladá fronta DNES*. 19.6.2007. str. 06. Ze světa, MAN. Obliba Bushe a republikánů v USA rekordně klesla. *aktualne.cz*. 15.6.2007. Amerika – Zahraničí, VITÁK, Václav. Romney ztrácí náskok, Jižní Karolínu nemá jistou. *aktualne.cz*. 20.1.2012. Amerika – Zahraničí, ČERNÝ, Pavel. Republikánů je zatím 11, z toho dvě ženy. *Lidové noviny*. 5.4.2011. str. 06. Svět / téma, STRUHA, Kamil. Giuliani ztrácí v boji o Bílý dům. *Mladá fronta DNES*. 21.12.2007. str. 05. Ze světa, MARJANOVIČ, Teodor. Iowa naznačí, kdo nahradí Bushe. *Mladá fronta DNES*. 3.1.2008. str. 06. Ze světa

³⁸ GAA. Mormoni si postavili nový chrám. Podívejte se do jejich přepychového Božího stánku. *iHNed.cz*. 11.4.2012, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, Utah - stát včelího úlu, symbolu šetrnosti a píle. *novinky.cz*. 18.11.2011. Cestování – Amerika, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, ČTK. Zemřel vůdce mormonů. Bylo mu 97 let. *Lidové noviny*. 29.1.2008. str. 07. Svět, NOVOTNÝ, Pavel. Třináct milionů mormonů opustil prorok. *Mladá fronta DNES*. 29.1.2008. str. 06. Ze světa, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, CHYTÍLKOVÁ, Johana. V Salt Lake City zemřel celosvětový vůdce mormonů. *iHNed.cz*. 28.1.2008. Zahraniční.iHNed.cz, ČTK, CNN. Mormonům a řeckým pravoslavným zemřeli náboženští vůdcové. *novinky.cz*. 28.1.2008. Zahraniční, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika

³⁹ HÁJEK, Adam. Vůdce polygamní sekty dostal za prznění „duchovních nevěst“ doživotí. *zpravy.iDNES.cz*. 9.8.2011. Zprávy / Zahraniční, DPA, CNN, VPL. Soud: Texaský „prorok“ zneužíval nezletilé. *Právo*. 6.8.2011. str. 11. Ze zahraničí, V Utahu s vyděděncem, který nepochodil u mormonů, a další setkání. *zpravy.iDNES.cz*. 26.1.2011. Zprávy / Kavárna, Začalo "11. září diplomacie". WikiLeaks publikuje tajné protokoly, už zveřejnil i první z Prahy. *iHNed.cz*. 28.11.2010. Zahraniční.iHNed.cz, VODIČKA, Milan. Internetový Fantomas. *Mladá fronta DNES*. 9.8.2010. str. 12. Publicistika,

ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Skoro padesát dětí a přes 230 vnoučat: Američan z Utahu představil rodinu. *zpravy.iDNES.cz*. 9.2.2010. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, NEK, DPA, CNN. Pět mužů v USA zatčeno pro podezření ze zneužívání dětí. *Právo*. 14.11.2009. str. 16. Ze zahraničí, ČTK. Pětice příbuzných sexuálně zneužívala děti, možná je i zabíjela. *lidovky.cz*. 12.11.2009. Lidovky / Zahraničí, AŠ. Rodinný gang zneužíval děti a nutil je i k sodomii, odhalila policie. *novinky.cz*. 12.11.2009. Zahraniční – Amerika, REINER, Tomáš. Polygamista dostal za manželství s patnáctiletou deset let vězení. *novinky.cz*. 11.11.2009. Zahraniční – Amerika, JEŘÁBKOVÁ, Pavla. Za sexuální zneužívání dětí v texaské sektě padla obvinění. *zpravy.iDNES.cz*. 23.7.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, WIRNITZER, Jan. Děti z texaské sekty se vrátí k rodičům, rozhodl nejvyšší soud. *zpravy.iDNES.cz*. 30.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, ŽÁK, Michal. Desítky dívek odebraných sektě už mají děti, tvrdí texaské úřady. *zpravy.iDNES.cz*. 29.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, DRAŽANOVÁ, Adéla. Na ranči polygamní sekty byly těhotné nezletilé dívky. *zpravy.iDNES.cz*. 18.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, AFP, ČTK, SD. Policie v Texasu vtrhla na ranč sekty. *Lidové noviny*. 9.4.2008. str. 08. Svět, DRAŽANOVÁ, Adéla, STRUHA, Kmail. V jeskyni ruských sektářů údajně zemřely dvě ženy. *zpravy.iDNES.cz*. 9.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, DRAŽANOVÁ, Adéla. Úřady odebraly polygamní sektě v Texasu 52 dívek. *zpravy.iDNES.cz*. 5.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, ROŠKOT, Jiří. Soud rozhodl o vině despoty mormonské sekty. *Právo*. 27.9.2007. str. 11. Ze zahraničí, HRDLIČKOVÁ, Lucie. Vůdce mormonské sekty odsouzen za podíl na znásilnění. *iHNed.cz*. 26.9.2007. Zahraniční.iHNed.cz, REI, ČTK, BBC, CNN. Vůdce sekty mormonů odsoudili za podíl na znásilnění. *novinky.cz*. 26.9.2007. Amerika, BLAŽKOVÁ, Jana. Že by na tom Grálu něco bylo?. *Mladá fronta DNES*. 11.7.2007. str. 10. Názory, ČTK. Sektář si bral nezletilé dívky. Hrozí mu 119 let. *lidovky.cz*. 5.8.2011. Lidovky / Zahraničí, AŠ, ABC. Americká pedofilní rodina poskytovala děti i cizím lidem. *novinky.cz*. 13.11.2009. Zahraniční – Amerika, KOMÁREK, Martin. Mormoni, mnohoženství a tři králové. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 10. Názory, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, ŽÁK, Michal. Texas podle soudu neměl právo vzít děti rodinám z polygamní sekty. *zpravy.iDNES.cz*. 23.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, CNN. Polygamní sekta se pustila do obchodu s oblečením. *novinky.cz*. 3.7.2008. Zahraniční – Amerika, Další známé případy zneužívání. *Hospodářské noviny*. 29.4.2008. str. 06. Ze zahraničí, ŽÁK, Michal. Policie našla ve svatyni texaské sekty postel pro znásilňování. *zpravy.iDNES.cz*. 11.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, AP, KAM. Policie v USA hlídá stovky dětí. Zneužila je sekta?. *Mladá fronta DNES*. 9.4.2008. str. 07. Ze světa, Úřady USA zasáhly proti polygamní sektě. *lidovky.cz*. 6.4.2008. Lidovky / Zahraničí, ČTK, CNN. Úřady v USA odvedly ze sídla polygamní sekty 183 lidí. *novinky.cz*. 6.4.2008. Zahraniční, ČTK. Aktualita 22:57:38. *novinky.cz*. 25.9.2007. Aktuálně, MÁŠA, Pavel. Posel Grálu ukázal svou tvář. *Lidové noviny*. 24.9.2008. str. 11. Horizont

⁴⁰ Fórum čtenářů. *Mladá fronta DNES*. 5.10.2010. str. 04. Vysočina, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, HOVORKOVÁ, Kateřina. Ve vedení firmy by měly být alespoň tři ženy. *Mladá fronta DNES*. 21.12.2010. str. 08. Ekonomika – zaměstnání, ČEJKA, Milan. Šáteček předvedl v Americe český folklor. *Mladá fronta DNES*. 7.9.2007. str. 04. Nymbursko

⁴¹ Hair Force One. *Mladá fronta DNES*. 6.2.2012. str. 10. Publicistika, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, FRÁNEK, Tomáš. Za cizoložství padáka dát nejde. Soud trestá církve. *aktualne.cz*. 23.9.2010. Evropa – Zahraničí, MALÍČEK, Milan. Toronto - prostorově velkorysé město v parku. *novinky.cz*. 22.9.2011. Cestování, KASTNER, Jan. Milk: první funkcionář bojující za rovnoprávnost gayů v USA. *Mladá fronta DNES*. 31.3.2009. str. 05. Kultura - kraj Plzeňský, THA. Bushův proklínaný poradce Karl Rove vyklízí Bílý dům. *zpravy.iDNES.cz*. 13.8.2007. Zprávy / Zahraniční, JENÍK, Tomáš. Nejsm gay, tvrdí kritik homosexuálů. *Lidové noviny*. 30.8.2007. str. 07. Svět

⁴² ANÝŽ, Daniel. Amerika v těžkých časech nepotřebuje politika, ale byznysmena, rozhodla Iowa. *iHNed.cz*. 4.1.2012, Proč mormoni přesvědčují Ameriku. *Hospodářské noviny*. 24.11.2011. str. 28. Lidé, KLÍPA, Ondřej. Konzervativci obětují muslimy. *Lidové noviny*. 13.11.2010. str. 25. Orientace/esej, DOUTHAT, Ross. Muslimové a dvě tváře Ameriky. *Hospodářské noviny*. 17.8.2010. str. 10. Názory, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, REI. Američané opouštějí víru. *Lidové noviny*. 19.5.2009. str. 08. Svět

⁴³ ANÝŽ, Daniel. Amerika v těžkých časech nepotřebuje politika, ale byznysmena, rozhodla Iowa. *iHNed.cz*. 4.1.2012, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*.

5.2.2008. str. 08. Ze světa, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika

⁴⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk. Basketbal jako misijní nástroj. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 22. Orientace / téma, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, Proč mormoni přesvědčují Ameriku. *Hospodářské noviny*. 24.11.2011. str. 28. Lidé, PACLÍK, Jaroslav. Bílá košile, černá jmenovka. A milují svíčkovou. *Mladá fronta DNES*. 27.8.2010. str. 01. Vysočina, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika

⁴⁵ WOLFOVÁ, Gabriela. Moderátor a herec Krejčíř vystoupil ze sekty, už nechce patřit mezi mormony. *novinky.cz*. 30.9.2010. Koktejl, FRÁNEK, Tomáš. Za cizoložství padáka dát nejde. Soud trestá církev. *aktualne.cz*. 23.9.2010. Evropa – Zahraničí, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika

⁴⁶ FILA, Kamil. Recenze: Toy Story 3 dokonalostí maskuje rozpolcenost. *aktualne.cz*. 18.6.2010. Recenze – Filmclub

⁴⁷ BLAŽEK, Ondřej. Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok". *iHNed.cz*. 3.1.2012

⁴⁸ ČTK. Stavba mešity budí v USA vášně. Má stát u Ground Zero. *lidovky.cz*. 10.8.2010. Lidovky/Zahraničí

⁴⁹ MARJANOVIČ, Teodor. Vanilko, do toho. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 12. Názory, ČTK, APOD. Vodka Pět manželek? Ruce pryč od mormonů! *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 06. Ze světa, Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, NOVOTNÝ, Pavel. Mormoni posmrtně pokřtili rodiče židovského lovce nacistů. *Mladá fronta DNES*. 16. VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, PETRÁČEK, Zbyněk. Královna a králové. *Lidové noviny*. 28.1.2012. str. 23. Orientace –Pracovna, ČTK. Sekta prohrála v Kanadě boj za mnohoženství. Způsobilo by psychologické újmy, řekl soud. *iHNed.cz*. 24.11.2011, ZÍDEK, Petr. Sekta. *Lidové noviny*. 14.5.2011. str. 21. Orientace/Téma, V Utahu s vyděděncem, který nepochodil u mormonů, a další setkání. *zpravy.iDNES.cz*. 26.1.2011. Zprávy / Kavárna, JANÍK, Miloslav. Nova chce Toma Cruise do Talentmanie. Dozví se to herec?. *lidovky.cz*. 30.9.2010. Lidovky / Média, DOUTHAT, Ross. Muslimové a dvě tváře Ameriky. *Hospodářské noviny*. 17.8.2010. str. 10. Názory, STRAKOVÁ, Vladimíra. Povolit polygamii? Kanada váhá. *Lidové noviny*. 27.11.2010. str. 07. Svět, CNN. Šéf polygamní sekty obžalován ze zneužívání nezletilých. *novinky.cz*. 23.7.2008. Zahraniční – Amerika, CHYTÍLKOVÁ, Johana. V Salt Lake City zemřel celosvětový vůdce mormonů. *iHNed.cz*. 28.1.2008. Zahraniční.iHNed.cz, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, KOMÁREK, Martin. Mormoni, mnohoženství a tři králové. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 10. Názory, Utah - stát včelího úlu, symbolu šetrnosti a pile. *novinky.cz*. 18.11.2011. Cestování – Amerika, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, ROŠKOT, Jiří. V amerických primárkách začalo lézat bláto. *Právo*. 27.11.2007. str. 11. Ze zahraničí, ROŠKOT, Jiří. Soud rozhodl o vině despoty mormonské sekty. *Právo*. 27.9.2007. str. 11. Ze zahraničí, HRDLIČKOVÁ, Lucie. Vůdce mormonské sekty odsouzen za podíl na znásilnění. *iHNed.cz*. 26.9.2007. Zahraniční.iHNed.cz, REI, ČTK,BBC,CNN. Vůdce sekty mormonů odsoudili za podíl na znásilnění. *novinky.cz*. 26.9.2007. Amerika, ČTK. Sektář si bral nezletilé dívky. Hrozí mu 119 let. *lidovky.cz*. 5.8.2011. Lidovky / Zahraničí, HU. Raději se o manžela podělím, než bych měla sto horších mužů jen pro sebe. *novinky.cz*. 7.10.2011. Žena - vztahy a sex, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Polygamní rodina z reality show žaluje Utah kvůli zákazu mnohoženství. *zpravy.iDNES.cz*. 13.7.2011. Zprávy / Zahraniční, ČTK, CNN. Úřady v USA odvedly ze sídla polygamní sekty 183 lidí. *novinky.cz*. 6.4.2008. Zahraniční, Úřady USA zasáhly proti polygamní sektě. *lidovky.cz*. 6.4.2008. Lidovky / Zahraničí

⁵⁰ POLOCHOVÁ, Iveta. Kdo vyzve Obama? Mormon a multimilionář, který zachránil olympiádu. *zpravy.iDNES.cz*. 30.5.2012. Zprávy / Zahraniční, GAA. Mormoni si postavili nový chrám. Podívejte se do jejich přepychového Božího stánku. *iHNed.cz*. 11.4.2012, HORÁK, Michal. Je zvláštní, jak Češi věří v „něco“, říká mormonka. *Mladá fronta DNES*. 23.2.2012. str. 03. Jižní Morava, UHL, Petr. Do Bílého domu komunismus nepatří!. *Právo*. 14.2.2012. str. 06. Publicistika, Hair Force One. *Mladá fronta DNES*.

6.2.2012. str. 10. Publicistika, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Basketbal jako misijní nástroj. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 22. Orientace / téma, POLOCHOVÁ, Iveta, ŠTÁSTKA, Tomáš. Nejtěsnější primárky v historii Iowya: Romney vyhrál o osm hlasů. *zpravy.iDNES.cz*. 4.1.2012. Zprávy / Zahraniční, BLAŽEK, Ondřej. Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok". *iHNed.cz*. 3.1.2012, PACLÍK, Jaroslav. Bílá košile, černá jmenovka. A milují svíčkovou. *Mladá fronta DNES*. 27.8.2010. str. 01. Vysočina, Fórum čtenářů. *Mladá fronta DNES*. 5.10.2010. str. 04. Vysočina, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, PROFIL: Willard Mitt Romney. *novinky.cz*. 8.1.2008. Speciály – Dokumenty, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, PACNER, Karel. Zvědové ze Sudet Chystali útok na Československo. *Mladá fronta DNES*. 29.9.2007. str. 06. Víkend – Historie, PUR. Obama navštíví v polovině listopadu Čínu. *Právo*. 24.8.2009. str. 11. Ze zahraničí, RÁKOSNÍK, Jakub. Historie burzovního krachu, který změnil celý svět. *Lidové noviny*. 18.7.2009. str. 21. Orientace – knihovna, PUR, ROŠ. Obama posílá guvernéra Utahu věst misionářů v Pekingu. *Právo*. 18.5.2009. str. 09. Ze zahraničí, KOMÁREK, Martin. Batůžky, lahve, snowboardy, Klaus, Mejstřík. *Mladá fronta DNES*. 20.2.2008. str. 09. Názory, ZÁLESKÝ, Petr. „Jágr je bůh!“ slavily hospody hokejové vítězství. *Mladá fronta DNES*. 12.5.2011. str. 01. Kraj Hradecký

⁵¹ Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, AP, ČTK, ASH. Mormoni prý křtili i Annu Frankovou. *Mladá fronta DNES*. 25.2.2012. str. 07. Ze světa, MAN. Mormoni posmrtně pokřtili Annu Frankovou, oběť šoa. *aktualne.cz*. 23.2.2012. Amerika – Zahraničí, Z rodičů lovce nacistů posmrtně udělali mormony. *lidovky.cz*. 19.2.2012. Lidovky / Zahraničí, NOVOTNÝ, Pavel. Mormoni posmrtně pokřtili rodiče židovského lovce nacistů. *Mladá fronta DNES*. 16.2.2012. str. 11. Ze světa, REUTERS, RED ZAH. Skandál: Z matky lovce nacistů udělali posmrtně mormona. *aktualne.cz*. 15.2.2012. Amerika – Zahraničí, HÁJEK, Adam. Mormoni posmrtně pokřtili rodiče Simona Wiesenthala, židé zuří. *zpravy.iDNES.cz*. 15.2.2012. Zprávy / Zahraniční, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, Konvertité všech zemí, spojte se! *Lidové noviny*. 20.3.2010. str. 24. Orientace studovna, RAS. Netradiční náboženské směry v ČR. *Právo*. 2.6.2007. str. 13. Reportáž

⁵² Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace

⁵³ VOJTÍŠEK, Zdeněk. Basketbal jako misijní nástroj. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 22. Orientace / téma

⁵⁴ Joshua Tree - národní park plný kaktusů a opuncí. *novinky.cz*. 26.2.2012. Cestování – Amerika, PŘIBÁŇ, Jiří. Jiří Přibáň: Miss Amerika a její (ne)mravnost. *novinky.cz*. 2.11.2011. Kultura – Salon, AJE. Nejkrásnější místa v USA: Grand Canyon, Yellowstone, Death Valley. *zpravy.iDNES.cz*. 20.1.2011. Zprávy iDNES.cz / Cestování – sdělení, Pouště amerického Jihozápadu - Mojave Desert. *novinky.cz*. 10.1.2012. Cestování – Amerika

⁵⁵ JIŘIČKA, Jan. Jehovisté v restitucích nic nedostanou. O peníze se připravili sami. *zpravy.iDNES.cz*. 21.1.2012. Zprávy / Domáci, JIŘIČKA, Jan. Katolíci nechají menším církvím miliardy, aby přežily odluku od státu. *zpravy.iDNES.cz*. 17.10.2011. Zprávy / Domáci, JIŘIČKA, Jan. Státní registraci letos získala jedna církev, na peníze dosáhne až za 10 let. *zpravy.iDNES.cz*. 12.12.2010. Zprávy / Domáci, BARTOSZ, Jakub. Vláda poslala čtvrtbilionové vyrovnání s církvemi Sněmovně. *zpravy.iDNES.cz*. 2.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Domáci, WIRNITZER, Jan. Vláda souhlasí, aby stát vrátil církvím třetinu majetku a 267 miliard. *zpravy.iDNES.cz*. 23.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Domáci

⁵⁶ ČTK. Zemřel vůdce mormonů. Bylo mu 97 let. *Lidové noviny*. 29.1.2008. str. 07. Svět, NOVOTNÝ, Pavel. Třináct milionů mormonů opustil prorok. *Mladá fronta DNES*. 29.1.2008. str. 06. Ze světa, ČTK, CNN. Mormonům a řeckým pravoslavným zemřeli náboženští vůdcové. *novinky.cz*. 28.1.2008. Zahraniční, CHYTÍLKOVÁ, Johana. V Salt Lake City zemřel celosvětový vůdce mormonů. *iHNed.cz*. 28.1.2008. Zahraniční.iHNed.cz, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, ČTK. Zemřel vůdce mormonů. Bylo mu 97 let. *Lidové noviny*. 29.1.2008. str. 07. Svět

⁵⁷ NOVOTNÝ, Pavel. Mormoni posmrtně pokřtili rodiče židovského lovce nacistů. *Mladá fronta DNES*. 16.2.2012. str. 11. Ze světa, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, VITÁK, Václav. Romney je mormon, nevolte ho, vyzývá kazatel. *aktualne.cz*. 11.10.2011. Amerika – Zahraničí, PACLÍK, Jaroslav. Bílá košile, černá jmenovka. A milují

svíčkovou. *Mladá fronta DNES*. 27.8.2010. str. 01. Vysočina, MAJ. „Svatí posledních dnů“. *Lidové noviny*. 20.4.2010. str. 28. Lidé, VODIČKA, Milan. Sorry. *Mladá fronta DNES*. 26.3.2010. str. 16. Publicistika, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, KOMÁREK, Martin. Mormoni, mnohoženství a tři králové. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 10. Názory, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, RYS. Co mě v Česku mrzí? Potraty, říká polský kněz. *Mladá fronta DNES*. 23.2.2012. str. 03. Jižní Morava, VODIČKA, Milan. Matka všech omluv. *Mladá fronta DNES*. 28.7.2008. str. 12. Publicistika

⁵⁸ Joshua Tree - národní park plný kaktusů a opuncii. *novinky.cz*. 26.2.2012. Cestování – Amerika, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, Utah - stát včelího úlu, symbolu šetrnosti a píce. *novinky.cz*. 18.11.2011. Cestování – Amerika, Zion - červená perla Divokého západu. *novinky.cz*. 11.9.2011. Cestování – Amerika, Capitol Reef N.P. - svět impozantních skalních formací. *novinky.cz*. 3.2.2012. Cestování – Amerika, MITANI, Kateřina, MITANI, Miloš. Las Vegas: Disneyland pro dospělé. *lidovky.cz*. 6.3.2012. Lidovky / Cestování Nej tipy

⁵⁹ ČTK, APOD. Vodka Pět manželek? Ruce pryč od mormonů! *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 06. Ze světa, Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, ČTK. Nejvíce homosexuální město USA? Mormonské Salt Lake City. *lidovky.cz*. 10.1.2012. Lidovky / Zajímavosti, Utah - stát včelího úlu, symbolu šetrnosti a píce. *novinky.cz*. 18.11.2011. Cestování – Amerika, V Utahu s vydeděncem, který nepochodil u mormonů, a další setkání. *zpravy.iDNES.cz*. 26.1.2011. Zprávy / Kavárna, PACLÍK, Jaroslav. Bílá košile, černá jmenovka. A milují svíčkovou. *Mladá fronta DNES*. 27.8.2010. str. 01. Vysočina, RUDIŠ, Jaroslav. Bomberův americký sen. *Právo*. 11.12.2008. str. 01. Salon, KOMÁREK, Martin. Billary odchází, přichází Barelle? *Mladá fronta DNES*. 6.11.2008. str. 03. Obama prezidentem, Česká Dakota. *Lidové noviny*. 29.8.2008. str. 01. Letní Relax – příloha, Tři slavili, ostatním dochází dech. *Mladá fronta DNES*. 7.2.2008. str. 06. Volební superúterý v USA, PAV. Když se baptista s mormonem perou, třetí se směje. *aktualne.cz*. 6.2.2008. Amerika – Zahraničí, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, CNN. Historickému superúterý dominovali McCain s Clintonovou. *novinky.cz*. 6.2.2008. Zahraniční – Amerika, NOVOTNÝ, Pavel. Třináct milionů mormonů opustil prorok. *Mladá fronta DNES*. 29.1.2008. str. 06. Ze světa, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, CHYTÍLKOVÁ, Johana. V Salt Lake City zemřel celosvětový vůdce mormonů. *iHNed.cz*. 28.1.2008. Zahraniční.iHNed.cz, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, OSOBA, Michal, NOVOTNÝ, Pavel. Švýcar Ammann se smál, opět pocítil magickou sílu. *Právo*. 22.2.2010. str. 21. Vancouver 2010 - olympijské zpravodajství Michala Osoby a Pavla Novotného, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Vědci našli na devadesáti procentech bankovek v USA kokain. *zpravy.iDNES.cz*. 17.8.2009. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, ČTK. Devět z deseti bankovek v USA se dotklo kokainu. *Lidové noviny*. 18.8.2009. str. 20. Věda, DRAŽANOVÁ, Adéla. Tulení mládě, motorový olej a irský trojlístek. Ti všichni jsou pro Obamu. *zpravy.iDNES.cz*. 4.11.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, Superúterý: Hillary a McCain. *Právo*. 7.2.2008. str. 01. Titulní strana, ANÝŽ, Daniel. Superúterý přineslo remízu demokratů. *iHNed.cz*. 6.2.2008. Zahraniční.iHNed.cz, KOMÁREK, Martin. McCain? Clintonová, nebo Obama?. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, HORÁKOVÁ, Petra. V agenturách ohrnovali nos, šéf ČT mi uvěřil. *Hospodářské noviny*. 22.5.2012. str. 20. Lidé, PECÁK, Radek. Octavia RS dostane padák a rozjede se na 320 km/hod. *aktualne.cz*. 15.6.2011. Auto, NOVÁK, Martin. Těsně před volbami: Které státy zvolí prezidenta USA. *aktualne.cz*. 3.11.2008. Amerika- zahraničí

⁶⁰ WOLFOVÁ, Gabriela. Moderátor a herec Krejčíř vystoupil ze sekty, už nechce patřit mezi mormony. *novinky.cz*. 30.9.2010. Koktejl, KYNČL, Jakub. Celých 90 procent amerických bankovek nese stopy kokainu. *novinky.cz*. 17.8.2009. Koktejl, DAŇKOVÁ, Šárka. Pilot vozil sladkosti i naději. *Lidové noviny*. 24.6.2008. str. 08. Svět, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, Pryč s prasátky a zrádci všemi. *Lidové noviny*. 26.1.2008. str. 01. Titulní strana, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, ŠTINDL, Ondřej. Nejhluchnější deska nejtíší kapely. *Lidové noviny*. 16.5.2011. str. 08. Kultura, ČTK. Devět z deseti bankovek v USA se dotklo kokainu. *Lidové noviny*. 18.8.2009. str. 20. Věda, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Vědci našli na devadesáti procentech

bankovek v USA kokain. *zpravy.iDNES.cz*. 17.8.2009. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, Půst posiluje srdce a jeho životnost. *novinky.cz*. 8.11.2007. Zdraví

⁶¹ Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory

⁶² MARJANOVIČ, Teodor. Vanilko, do toho. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 12. Názory, ROŠKOT, Jiří. Romney si v Texasu pojistil nominaci. *Právo*. 31.5.2012. str. 12. Ze zahraničí, ČTK. Romney vyzve Obamu v boji o Bílý dům. Získal dostatek hlasů pro republikánskou nominaci. *iHNed.cz*. 30.5.2012, ČTK. Rozhodnuto. Obamu vyzve mormon a milionář Romney. *lidovky.cz*. 30.5.2012. Lidovky / Zprávy ze světa, Briefing. *Hospodářské noviny*. 31.5.2012. str. 07. Svět, REI. Romney se může zaměřit na Obamu, kandidaturu má jistou. *novinky.cz*. 30.5.2012. Zahraniční – Amerika, POLOCHOVÁ, Iveta. Kdo vyzve Obamu? Mormon a multimilionář, který zachránil olympiádu. *zpravy.iDNES.cz*. 30.5.2012. Zprávy / Zahraniční, POLOCHOVÁ, Iveta. Republikán Romney vyhrál primárky a jde do souboje o Bílý dům. *zpravy.iDNES.cz*. 30.5.2012. Zprávy / Zahraniční, ČERNÝ, Adam. Obama si za soupeře už vybral Romneyho. *Hospodářské noviny*. 5.4.2012. str. 06. Svět, Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, LEIEROVÁ, Martina. Pravda je tak fascinující! *Lidové noviny*. 17.3.2012. str. 35. Relax, rozhovor, SD. Republikáni bojují o vítězství na Jihu, kde si lidé myslí, že Obama je muslim. *iHNed.cz*. 13.3.2012, FREISLER, Eduard. Romneyho upachtěná výhra. *Lidové noviny*. 8.3.2012. str. 06. Svět, VODIČKA, Milan. Republikáni si pouštějí krev, Obama se baví. *Mladá fronta DNES*. 8.3.2012. str. 16. Názory, AŠ. Romney vyhrál primárky v šesti státech, Santorum jen ve třech. *novinky.cz*. 7.3.2012. Zahraniční – Amerika, NOVÁK, Martin. Volební superúterý je tu. Ztratit Ohio je zlým znamením. *aktualne.cz*. 6.3.2012. Amerika – Zahraničí, LUŇÁK, Petr. Skutečný konflikt je mezi muslimy. *Lidové noviny*. 10.9.2011. str. 25. Orientace/studovna, ROŠKOT, Jiří. Santorum vzkázal Gingrichovi: Uхни mi z cesty. *Právo*. 6.3.2012. str. 13. Ze zahraničí, Primárky jsou zpět, Santorum se pustil do cen benzínu. *aktualne.cz*. 28.2.2012. Amerika – Zahraničí, Z rodičů lovce nacistů posmrtně udělali mormony. *lidovky.cz*. 19.2.2012. Lidovky / Zahraničí, Hair Force One. *Mladá fronta DNES*. 6.2.2012. str. 10. Publicistika, FREISLER, Eduard. Katolík, který rozpláče evangelický kostel. *Lidové noviny*. 10.2.2012. str. 12. Horizont, UHL, Petr. Do Bílého domu komunismus nepatří!. *Právo*. 14.2.2012. str. 06. Publicistika, AD, ČTK. Další „zářez“ Mitta Romneyho: Nevada. *Mladá fronta DNES*. 6.2.2012. str. 06. Ze světa, ROŠKOT, Jiří. Romney slavil vítězství v Nevadě, pomohly mu hlasy mormonů. *Právo*. 6.2.2012. str. 08. Ze zahraničí, ČTK. Romney nezklamal, vyhrál primárky i v Nevadě. *aktualne.cz*. 5.2.2012. Amerika – Zahraničí, ČTK. Republikán Mitt Romney získal Nevadu a potvrdil roli favorita v boji o Bílý dům. *iHNed.cz*. 5.2.2012, ČTK. Vítězem republikánských primárek v Nevadě je Romney. *lidovky.cz*. 5.2.2012. Lidovky / Zahraničí, Mitt Romney vyhrál podle očekávání volby v Nevadě. *novinky.cz*. 5.2.2012. Zahraniční – Amerika, ZELENÝ, Petr. Republikán Romney zvýšil šance na Bílý dům. Pomohlo mu, že je mormon. *zpravy.iDNES.cz*. 5.2.2012. Zprávy / Zahraniční, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, Romney vyhrál, ale vyhráno ještě nemá. *Lidové noviny*. 2.2.2012. str. 05. Svět, Primárky na Floridě vyhrál s náskokem Mitt Romney. *aktualne.cz*. 1.2.2012. Amerika – Zahraničí, ČTK. Florida: Romney rozdrtil své soupeře a při děkování kritizoval Obamu. *iHNed.cz*. 1.2.2012, ČTK. Romney vyhrál republikánské primárky na Floridě. *lidovky.cz*. 1.2.2012. Lidovky / Zahraničí, ČTK. Primárky na Floridě jednoznačně ovládl Romney, potvrdil roli favorita. *zpravy.iDNES.cz*. 1.2.2012. Zprávy / Zahraniční, AŠ. Na Floridě se utkají jen Gingrich s Romneyem. *novinky.cz*. 31.1.2012. Zahraniční – Amerika, PETRÁČEK, Zbyněk. Královna a králové. *Lidové noviny*. 28.1.2012. str. 23. Orientace – Pracovna, JANOUŠEK, Petr. Gingrich se vrátil do boje o Bílý dům. *Lidové noviny*. 23.1.2012. str. 07. Svět, Kdo vyzve Obamu? Dnešní noc v Jižní Karolině napoví. *aktualne.cz*. 21.1.2012. Amerika – Zahraničí, AŠ. Primárky v Karolině slibují tvrdý souboj. *novinky.cz*. 20.1.2012. Zahraniční – Amerika, VITÁK, Václav. Boháč Romney přiznal, že platí "chudé" daně. *aktualne.cz*. 18.1.2012. Amerika – Zahraničí, Huntsman vzdal boj o Bílý dům a podpořil Romneyho. *aktualne.cz*. 16.1.2012. Amerika – Zahraničí, USA: Přišel čas, aby v Bílém domě usedl mormon?. *aktualne.cz*. 15.1.2012. Amerika – Zahraničí, ANÝŽ, Daniel. Amerika v těžkých časech nepotřebuje politika, ale byznysmena, rozhodla Iowa. *iHNed.cz*. 4.1.2012, GAA. Santorum odstartoval iowské překvapení. Nenápadný nepřítel potratů zaskočil vítěze. *iHNed.cz*. 4.1.2012, POLOCHOVÁ, Iveta, ŠTÁSTKA, Tomáš. Nejtěšnější primárky v historii Iowy: Romney vyhrál o osm hlasů. *zpravy.iDNES.cz*. 4.1.2012. Zprávy / Zahraniční, BLÁŽEK, Ondřej. Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok". *iHNed.cz*. 3.1.2012, JANOUŠEK, Petr. Favoritem je mormon Romney. *Lidové noviny*. 3.1.2012. str. 06. Svět / téma, ČTK. V Iowě startují prezidentské primárky. *lidovky.cz*. 3.1.2012. Lidovky / Zahraničí, ANÝŽ, Daniel. Mormon, který zachránil olympiádu, nebo muž, jenž zruší půl vlády? Iowa vybírá, kdo se postaví Obamovi. *iHNed.cz*. 2.1.2012, JANOUŠEK, Petr. Obamův osudový rok čtvrtý. *Lidové noviny*. 2.1.2012. str. 06. Svět/Téma,

NOVÁK, Martin. Šance Obamy stoupají. Republikány v průzkumech poráží. *aktualne.cz*. 15.12.2011. Amerika – Zahraničí, POLOCHOVÁ, Iveta. Šéf pizzerií v boji o Bílý dům skončil, kvůli obviněním z obtěžování. *zpravy.iDNES.cz*. 3.12.2011. Zprávy / Zahraniční, POLOCHOVÁ, Iveta. Zoufalí republikáni chtějí za prezidenta už jednou odepsaného kandidáta. *zpravy.iDNES.cz*. 30.11.2011. Zprávy / Zahraniční, Proč mormoni přesvědčují Ameriku. *Hospodářské noviny*. 24.11.2011. str. 28. Lidé, POLOCHOVÁ, Iveta. Republikány okouzлил jadrný šéf pizzerií, není infikovaný Washingtonem. *zpravy.iDNES.cz*. 28.10.2011. Zprávy / Zahraniční, VITÁK, Václav. Romney je mormon, nevolte ho, vyzývá kazatel. *aktualne.cz*. 11.10.2011. Amerika – Zahraničí, ANÝŽ, Daniel. Chci pomoci k Obamově prohře. *Hospodářské noviny*. 6.10.2011. str. 28, TOMÁŠEK, Pavel. Volební dilema v USA: Je mormon horší než černoch? *aktualne.cz*. 7.7.2011. Amerika – Zahraničí, JAPPEL, Ctibor. Hledá se AntiObama. *Mladá fronta DNES*. 6.6.2011. str. 09. Publicistika, POLOCHOVÁ, Iveta. Republikáni se hlásí o Bílý dům, Palinová krade pozornost poutí v autobuse. *zpravy.iDNES.cz*. 4.6.2011. Zprávy / Zahraniční, MARJANOVIČ, Teodor. Začíná hon na Obamu. *Mladá fronta DNES*. 14.5.2011. str. 07. Ze světa, Mormon Romney se opět pokusí dobýt Bílý dům. *lidovky.cz*. 12.4.2011. Lidovky / Zahraničí, RED ZAH. Kdo se postaví Obamovi? Republikáni sází na mormona, prostopášníka či neústupnou lady. *iHNed.cz*. 5.4.2011, HEGER, Lubomír. Malé dějiny podrazů. *Mladá fronta DNES*. 11.9.2008. str. 12. Publicistika, GAZ. Obama zmizel ze záře reflektorů, na tahu je McCain. *aktualne.cz*. 29.8.2008. Amerika – Zahraničí, GAZ. McCain jmenuje viceprezidenta v průběhu příštích hodin. *aktualne.cz*. 28.8.2008. Amerika – Zahraničí, STRUHA, Kamil. Hledám dobrého viceprezidenta. S úctou, John McCain. *Mladá fronta DNES*. 23.5.2008. str. 07. Ze světa, ČTK. McCain jede odpočívat na ranč, pozval si možné viceprezidenty. *zpravy.iDNES.cz*. 22.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, HOLMES, Stephen. Co bude, když vyhraje Obama. *Mladá fronta DNES*. 23.2.2008. str. 11. Názory, PLESNÍK, Vladimír. O McCaina se nyní perou sponzoři. *Právo*. 8.2.2008. str. 15. Ze zahraničí, KOMÁREK, Martin. Republikáni: Toto je nástupce George Bushe. *Mladá fronta DNES*. 7.2.2008. str. 01. Titulní strana, CNN. Republikánský kandidát Romney zastavil kampaň v boji o Bílý dům. *novinky.cz*. 7.2.2008. Zahraniční – Amerika, PAV. Když se baptista s mormonem perou, třetí se směje. *aktualne.cz*. 6.2.2008. Amerika – Zahraničí, ŠULC, František. Dilema v chicagské čtvrti Pilsen. *Lidové noviny*. 6.2.2008. str. 08. Svět, CNN. Historickému superúterý dominovali McCain s Clintonovou. *novinky.cz*. 6.2.2008. Zahraniční – Amerika, Rozhodující den v bojích o nominace. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, GREPLOVÁ, Kristýna. Online: Spojené státy stojí na rozcestí, koho zvolí?. *iHNed.cz*. 4.2.2008. Online.iHNed.cz, CNN. Romney vrací úder, v Maine rozdrtil McCaina. *novinky.cz*. 3.2.2008. Zahraniční – Amerika, WEISS, Martin. Neřízená střela John McCain. *Lidové noviny*. 1.2.2008. str. 11. Horizont, DRAŽANOVÁ, Adéla. McCaina podpořili v boji o Bílý dům Schwarzenegger i Giuliani. *zpravy.iDNES.cz*. 31.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, NEK, BBC, DPA. Řecká ortodoxní církev ztratila svého nejvyššího představitele. *Právo*. 30.1.2008. str. 11. Ze zahraničí, JENÍK, Tomáš. Kouzelná Mama McCain. *Lidové noviny*. 29.1.2008. str. 07. Svět, NOVOTNÝ, Pavel. Třináct milionů mormonů opustil prorok. *Mladá fronta DNES*. 29.1.2008. str. 06. Ze světa, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, MACHÁČEK, Jan. Bude-li to Clintonová. *Hospodářské noviny*. 28.1.2008. str. 10. Názory, Primárky na Floridě mohou znamenat konec pro Giulianiho. *novinky.cz*. 28.1.2008. Zahraniční – Amerika, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, STRUHA, Kamil. Clintonová a McCain získávají body. *Mladá fronta DNES*. 21.1.2008. str. 06. Ze světa, BBC, CNN. V Nevadě zvítězili Clintonová a Romney, v Jižní Karolině McCain. *novinky.cz*. 20.1.2008. Zahraniční – Amerika, HAVLÍN, Tomáš. Primárky v Nevadě vyhráli Romney a Clintonová. *zpravy.iDNES.cz*. 20.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, Demokraté se před Nevadou soudili o okrsky. *novinky.cz*. 19.1.2008. Zahraniční, PEŠEK, Petr. Romneyho politické vzkříšení. *Lidové noviny*. 17.1.2008. str. 09. Svět, ŠEK. Škola: Harvard Víra: mormon Cíl: Bílý dům. *Lidové noviny*. 17.1.2008. str. 09. Svět, STRUHA, Kamil. Průmyslový kraj vzkřísil Romneyho. *Mladá fronta DNES*. 17.1.2008. str. 06. Ze světa, DAŇKOVÁ, Šárka. Voliči rozhodovali o Romneyho osudu. *Lidové noviny*. 16.1.2008. str. 07. Svět, PROFIL: Willard Mitt Romney. *novinky.cz*. 8.1.2008. Speciály – Dokumenty, USA potřebují Evropu, jen Bush to neví. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 12. Názory, KOMÁREK, Martin. Mormoni, mnohoženství a tři králové. *Mladá fronta DNES*. 7.1.2008. str. 10. Názory, SD. Bylo mu předpověděno zlato, ale získal jen stříbro. *Lidové noviny*. 5.1.2008. str. 08. Svět, MARJANOVIČ, Teodor. Huckabee a Obama dobyli Iowu. *Mladá fronta DNES*. 5.1.2008. str. 06. Ze světa, HŮLKOVÁ, Kateřina. V televizi, s lopatou i bez spánku. *Lidové noviny*. 4.1.2008. str. 06. Svět, EHL, Martin. Rok americké naděje. *Hospodářské noviny*. 3.1.2008. str. 08. Názory, JENÍK, Tomáš. Vzpruha, nebo konečná. *Lidové noviny*. 3.1.2008. str. 03. Téma, Amerika: hot, nebo čehý? *Mladá fronta DNES*. 31.12.2007. str. 03. Kalendář 2008, HEGER, Lubomír. Malé ohlédnutí za uplynulým rokem 2008. *Mladá fronta DNES*. 31.12.2007. str. 12. Publicistika, Volba po rusku a po americku. *Hospodářské noviny*. 28.12.2007. str. 08. Zahraničí, COHEN, Roger. Co dělí Evropu a Ameriku? Víra. *Hospodářské noviny*. 17.12.2007. str. 10. Názory, ROŠKOT, Jiří. Z

Huckabeeho vyrostl silný favorit. *Právo*. 12.12.2007. str. 11. Ze zahraničí, VODIČKA, Milan. Mormon for President. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, STRUHA, Kamil. Nový George W. Bush se nenašel. *Mladá fronta DNES*. 3.11.2007. str. 06. Ze světa, ROŠKOT, Jiří. V amerických primárních začalo létat bláto. *Právo*. 27.11.2007. str. 11. Ze zahraničí, STRUHA, Kamil. Giulianiho potápí starý kamarád z radnice. *Mladá fronta DNES*. 13.11.2007. str. 05. Ze světa, ROŠKOT, Jiří. Soud rozhodl o vině despoty mormonské sekty. *Právo*. 27.9.2007. str. 11. Ze zahraničí, JENÍK, Tomáš. Primárně rozjetý volební expres. *Lidové noviny*. 6.9.2007. str. 09. Horizont, ROŠKOT, Jiří. Nejvíc se v zahřívacím kole teď potí Giuliani. *Právo*. 21.7.2007. str. 11. Ze zahraničí, HEGER, Lubomír. Kdo dožene Hillary a Rudyho? *Mladá fronta DNES*. 19.6.2007. str. 06. Ze světa, MAN. Obliba Bushe a republikánů v USA rekordně klesla. *aktualne.cz*. 15.6.2007. Amerika – Zahraničí, ČTK. Romney vyzve Obama v boji o Bílý dům. Získal dostatek hlasů pro republikánskou nominaci. *iHNed.cz*. 30.5.2012, Kim versus Lady Di. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 23. Orientace / pracovna, ROŠKOT, Jiří. Gingrich i Romney prali v Jižní Karolině špinavé prádlo. *Právo*. 21.1.2012. str. 11. Ze zahraničí, VITÁK, Václav. Romney ztrácí náskok, Jižní Karolínu nemá jistou. *aktualne.cz*. 20.1.2012. Amerika – Zahraničí, CNN, ROŠ. Přepočít hlasů v Iowě: Romney nevyhrál. *Právo*. 20.1.2012. str. 09. Ze zahraničí, MARJANOVIČ, Teodor. Začíná výběr muže, který vyzve na souboj Baracka Obamu. *Mladá fronta DNES*. 2.1.2012. str. 01. Titulní strana, ZÍDEK, Petr. Obrana igelitek. *Lidové noviny*. 12.10.2011. str. 10. Názory, HAVLÍN, Tomáš. Hledá se viceprezident pro McCaina. Na seznamu je i Riceová. *zpravy.iDNES.cz*. 21.2.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, MARJANOVIČ, Teodor. Republikánský favorit Mitt Romney vzdal další boj. *Mladá fronta DNES*. 8.2.2008. str. 06. Ze světa, Superúterý: Hillary a McCain. *Právo*. 7.2.2008. str. 01. Titulní strana, HAVLÍN, Tomáš. Republikán Mitt Romney vzdal boj o Bílý dům. *zpravy.iDNES.cz*. 7.2.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, PAV. Clintonová vrátila v nočním dramatu úder, napětí stoupá. *aktualne.cz*. 6.2.2008. Amerika – Zahraničí, RED ZAH. ŽIVĚ: Sledovali jsme americké Superúterý online. *aktualne.cz*. 6.2.2008. Amerika – Zahraničí, KOMÁREK, Martin. McCain? Clintonová, nebo Obama?. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, Kandidáti. *Lidové noviny*. 4.2.2008. str. 03. Téma, CNN. Romney vrací úder, v Maine rozdrtil McCaina. *novinky.cz*. 3.2.2008. Zahraniční – Amerika, ROK. „Den D“ Rudyho Giulianiho. *Lidové noviny*. 30.1.2008. str. 07. Svět, HAVLÍN, Tomáš. Republikán Romney chytil druhý dech a zvítězil v Michiganu. *zpravy.iDNES.cz*. 16.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, MARJANOVIČ, Teodor. Iowa naznačí, kdo nahradí Bushe. *Mladá fronta DNES*. 3.1.2008. str. 06. Ze světa, GREPLOVÁ, Kristýna. Mitt. *iHNed.cz*. 6.2.2008. Zahraniční.iHNed.cz, STRUHA, Kamil. Giuliani ztrácí v boji o Bílý dům. *Mladá fronta DNES*. 21.12.2007. str. 05. Ze světa, ČERNÝ, Pavel. Republikánů je zatím 11, z toho dvě ženy. *Lidové noviny*. 5.4.2011. str. 06. Svět / téma

⁶³ VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, PAV. Předkové australského premiéra kradli prádlo a cukr. *aktualne.cz*. 31.7.2008. Asie a Pacifik – Zahraničí, ČTK, ZR. Matkovu premiéra je zlodějka prádla?. *Právo*. 2.8.2008. str. 17. Ze zahraničí, ČTK. Premiérovi prapředci byli oba zloději. *Lidové noviny*. 1.8.2008. str. 07. Svět, BOBŮRKOVÁ, Eva. Vzorky DNA se cení zlatem. *Mladá fronta DNES*. 9.2.2008. str. 10. Věda

⁶⁴ Po stopách kmene politiků. *Lidové noviny*. 29.3.2012. str. 11. Názory, ČERNÝ, Pavel. Krutost? Pro mormona prý vykoupení. *Lidové noviny*. 19.6.2010. str. 08. Svět, HANUSKOVÁ, Gabriela. V USA po 14 letech popravili vraha kulkou, svou smrt si zvolil sám. *lidovky.cz*. 18.6.2010. Lidovky / Zahraničí, STRAKOVÁ, Vladimíra. Zavinil soud se Su Ťij. Je volný. *Lidové noviny*. 17.8.2009. str. 06. Svět, , Barma propustí excentrika, který přeplaval k Su Ťij. *aktualne.cz*. 15.8.2009. Asie a Pacifik – Zahraničí, BERANOVÁ, Lucie. Su Ťij čekají další měsíce vězení doma. *Hospodářské noviny*. 12.8.2009. str. 07. Svět, PAV. Poslal mě Bůh, tvrdí mormon, jenž pronikl k Su Ťij. *aktualne.cz*. 28.5.2009. Asie a Pacifik – Zahraničí, PAV. Su Ťij popsala soudu, jak ji navštívil nezvaný host. *aktualne.cz*. 26.5.2009. Asie a Pacifik – Zahraničí, BARANOVÁ, Lucie. SAMA DOMA. *Hospodářské noviny*. 20.5.2009. str. 11. Názory, VAS. Muž, který zavinil proces s disidentkou. *Lidové noviny*. 19.5.2009. str. 08. Svět, BLAŽKOVÁ, Jana. Že by na tom Grálu něco bylo?. *Mladá fronta DNES*. 11.7.2007. str. 10. Názory, BBC, CNN, VPL. Barma pustila Američana odsouzeného na 7 let. *Právo*. 17.8.2009. str. 09. Ze zahraničí

⁶⁵ ČTK. Butch Cassidy možná přestřelku v Bolívii přežil. *lidovky.cz*. 17.8.2011. Lidovky / Lidé, ČTK. Rabiját Butch Cassidy mohl přežít přestřelku v Bolívii. *aktualne.cz*. 16.8.2011. Amerika – Zahraničí

⁶⁶ GAA. Mormoni si postavili nový chrám. Podívejte se do jejich přepychového Božího stánku. *iHNed.cz*. 11.4.2012, REUTERS, RED ZAH. Skandál: Z matky lovce nacistů udělali posmrtně mormona. *aktualne.cz*. 15.2.2012. Amerika – Zahraničí, HÁJEK, Adam. Mormoni posmrtně pokřtili rodiče Simona Wiesenthala, židé zuří. *zpravy.iDNES.cz*. 15.2.2012. Zprávy / Zahraniční, VOJTÍŠEK, Zdeněk. Pryč z

Babylonu a zase zpátky. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 21. Orientace, BLAŽEK, Ondřej. Mormonský misionář Romney se stydí za svou víru. V kampani nechce vypadat jako "cvok". *iHNed.cz*. 3.1.2012, V Utahu s vydědencem, který nepochodil u mormonů, a další setkání. *zpravy.iDNES.cz*. 26.1.2011. Zprávy / Kavárna, PETRÁČEK, Zbyněk. Půjde to s odlukou. *Lidové noviny*. 24.9.2010. str. 10. Názory, PETRÁČEK, Zbyněk. Slunce v duši. *Lidové noviny*. 4.6.2010. str. 10. Názory, VODIČKA, Milan. Sorry. *Mladá fronta DNES*. 26.3.2010. str. 16. Publicistika, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Skoro padesát dětí a přes 230 vnoučat: Američan z Utahu představil rodinu. *zpravy.iDNES.cz*. 9.2.2010. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, NĚMEČEK, Tomáš. O tom paragrafu jsem přemýšlel rok. *Hospodářské noviny*. 27.6.2008. str. 11. Rozhovor, KOMÁREK, Martin. „My mormoni milujeme všechny“. *Mladá fronta DNES*. 5.2.2008. str. 08. Ze světa, ČTK. Zemřel vůdce mormonů. Bylo mu 97 let. *Lidové noviny*. 29.1.2008. str. 07. Svět, NOVOTNÝ, Pavel. Třináct milionů mormonů opustil prorok. *Mladá fronta DNES*. 29.1.2008. str. 06. Ze světa, MAN. Vůdce 13 milionů mormonů je mrtev. Bylo mu 97 let. *aktualne.cz*. 28.1.2008. Amerika – Zahraničí, CHYTILKOVÁ, Johana. V Salt Lake City zemřel celosvětový vůdce mormonů. *iHNed.cz*. 28.1.2008. Zahraniční.iHNed.cz, ČTK, CNN. Mormonům a řeckým pravoslavným zemřeli náboženští vůdcové. *novinky.cz*. 28.1.2008. Zahraniční, ČTK. Zemřel světový vůdce mormonské církve. *zpravy.iDNES.cz*. 28.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, VODIČKA, Milan. Kdysi v nich viděli Taliban, teď jsou synonymem úspěchu. *Mladá fronta DNES*. 10.12.2007. str. 09. Publicistika, Kim versus Lady Di. *Lidové noviny*. 4.2.2012. str. 23. Orientace / pracovna, ČTK. Sektář si bral nezletilé dívky. Hrozí mu 119 let. *lidovky.cz*. 5.8.2011. Lidovky / Zahraničí, ŠLAJCHRTOVÁ, Leona. Polygamní rodina z reality show žaluje Utah kvůli zákazu mnohoženství. *zpravy.iDNES.cz*. 13.7.2011. Zprávy / Zahraniční, CNN, ROŠ. Přepočít hlasů v Iowě: Romney nevyhrál. *Právo*. 20.1.2012. str. 09. Ze zahraničí, MARJANOVIČ, Teodor. Začíná výběr muže, který vyzve na souboj Baracka Obamu. *Mladá fronta DNES*. 2.1.2012. str. 01. Titulní strana, GAA. Američany zajímá milionový majetek republikána Romneyho. Vadí jim jeho nízké daně. *iHNed.cz*. 24.1.2012, AŠ. Nejbohatší republikánský kandidát na prezidenta platil daň 14 procent. *novinky.cz*. 24.1.2012. Zahraniční – Amerika, ROŠKOT, Jiří. Gingrich i Romney prali v Jižní Karolíně špinavé prádlo. *Právo*. 21.1.2012. str. 11. Ze zahraničí, LOS. Své děti nikomu cizímu nedám, napsal nezaměstnaný Američan a pak je postřílel. *Právo*. 29.1.2009. str. 09. Ze zahraničí, RAK. Vůdce polygamistů usvědčen z podílu na znásilnění. *aktualne.cz*. 26.9.2007. Amerika – Zahraničí, DUŠEK, Adam. Bude to kluk, nebo holčička?. *Mladá fronta DNES*. 18.8.2007. str. 09. Věda, Tisíce Haitřanů uctily památku obětí zemřetřesení. *novinky.cz*. 12.2.2010. Zahraniční – Svět, ČEJKA, Milan. Šáteček předvedl v Americe český folklor. *Mladá fronta DNES*. 7.9.2007. str. 04. Nymbursko, TOMSKÝ, Alexander. Ne církve, ale majetek je svatý. *Lidové noviny*. 14.4.2008. str. 13. Horizont

⁶⁷ MARJANOVIČ, Teodor. Vanilko, do toho. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2012. str. 12. Názory, WOLFOVÁ, Gabriela. Tomáš Krejčř vystoupil ze sekty, která zakazuje alkohol, a začal pít. *novinky.cz*. 4.10.2010. Koktejl, WOLFOVÁ, Gabriela. Moderátor a herec Krejčř vystoupil ze sekty, už nechce patřit mezi mormony. *novinky.cz*. 30.9.2010. Koktejl, PETRŽELKA, Alexandr. Zřta už budeme (zase) někdo jiný. *Právo*. 28.12.2007. str. 05. Věda a technika, ROŠKOT, Jiří. Soud rozhodl o vině despoty mormonské sekty. *Právo*. 27.9.2007. str. 11. Ze zahraničí, PACNER, Karel. Zvědové ze Sudet Chystali útok na Československo. *Mladá fronta DNES*. 29.9.2007. str. 06. Víkend – Historie, HRDLIČKOVÁ, Lucie. Vůdce mormonské sekty odsouzen za podřil na znásilnění. *iHNed.cz*. 26.9.2007. Zahraniční.iHNed.cz, REI, ČTK,BBC,CNN. Vůdce sekty mormonů odsoudili za podřil na znásilnění. *novinky.cz*. 26.9.2007. Amerika, ŽÁK, Michal. Texas podle soudu neměl právo vzřt děti rodinám z polygamní sekty. *zpravy.iDNES.cz*. 23.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Zahraniční, Další známé případy zneužívání. *Hospodářské noviny*. 29.4.2008. str. 06. Ze zahraničí

⁶⁸ Návod na vyplnění domovního listu. *Mladá fronta DNES*. 25.3.2011. str. 04. Sčřtání lidu, DANDA, Oldřich. V Česku ubývá věřřicřh, stát však platřt stále více farářř. *novinky.cz*. 10.4.2012. Domáci, PETRÁČEK, Zbyněk. Svaté město New York. *Lidové noviny*. 14.1.2012. str. 23. Orientace-Pracovna, HŘIBEK, Tomáš. Zač mají být ateisté vděční? *Lidové noviny*. 9.10.2010. str. 27. Orientace-pracovna, Inspirace od americkřh muslimř. *Lidové noviny*. 17.4.2010. str. 27. Orientace/analřza, ŠEK, Oporou hnutí je svěřznř moderátor. *Lidové noviny*. 11.2.2010. str. 06. Svět tma, PAV. Sikhové se bouřř. Násilř se přelilo z Vřdně do Pandžabu. *aktualne.cz*. 25.5.2009. Asie a Pacifik – Zahraničí, NĚMEČEK, Tomáš. Ministrřv vyšřř princip. *Hospodářské noviny*. 10.3.2008. str.10. Názory, STEIGERWALD, Karel. Stát selhal, vzhřru na pleřouny. *Mladá fronta DNES*. 26.10.2007. str. 08. Názory, Illinois – svěřové centrum průmyslu a obchodu. *novinky.cz*. 23.11.2011, DANDA, Oldřich. Naděři islamistř na podporu zmrazř restituce. *Právo*. 7.1.2008. str. 03. Zpravodajstvř, FILA, Kamil. Recenze: Piraňa 3D má extra nevkusné zuby. *aktualne.cz*. 14.10.2010. Novinky-filmpub, REJŽEK, Jan. Nekrolog. *Lidové noviny*. 22.3.2010. str 24. Lidé, ANŽŽ, Daniel. Mřj soused terorista. *Hospodářské noviny*. str. 12. Esej, CHMELŘKOVÁ, Kristřna. Co to přijřždř za divného chlápka?. *Mladá fronta DNES*. 3.6.2009. str. 3. Tma dnes,

Volencová, Hana. Milk a Milionář natahují ruku po Oscarovi za scénář. 19.2.2009. *aktualne.cz*. Film-Kultura, ROŠKOT, Jirí. Senátor harašil na WC a spustil skandál. *Právo*. 31.8.2007. str. 11. Ze zahraničí

⁶⁹ KOMÁRKOVÁ, Pavla, TAUŠOVÁ, Zuzana. Barbora z kauzy Kuřim je volná. *Mladá fronta DNES*. 9.2.2012. str. 01. Jižní Morava, KABÁTOVÁ, Michaela, KŘIVKA, Vladimír. Škrlová zůstává ve vězení. Zatím. *Lidové noviny*. 30.11.2011. str. 02. Téma, ČTK. Matka týraných chlapců z kauzy Kuřim bude z vězení platit výživné. *lidovky.cz*. 15.12.2010. Lidovky / Domov, Matka týraných hochů z kauzy Kuřim bude z vězení platit výživné. *novinky.cz*. 15.12.2010. Krimi, POKORNÝ, Jakub, NAVARA, Luděk. Škrlová chodí ve vězení do školy. O podmínku nežádá. *Mladá fronta DNES*. 30.9.2010. str. 04. Z domova, LUKŠOVÁ, Barbora. Viníci sedí za mřížemi. Otazníky zůstaly. *Mladá fronta DNES*. 30.9.2010. str. 03. Jižní Morava, ČTK. Ani po roce od vynesení verdiktu není kauza Kuřim uzavřena. *lidovky.cz*. 23.10.2009. Lidovky / Domov, NEŠPOR, Zdeněk R. Náboženství „na růžku“. *Lidové noviny*. 20.6.2009. str. 25. Orientace/esej, ČTK. Policie už nestíhá Parsifala Dvorského. *Mladá fronta DNES*. 23.5.2009. str. 02. Události a politika, ČTK. Stíhání dcery Mileny Dvorské a jejího manžela je zastaveno. *lidovky.cz*. 22.5.2009. Lidovky / Domov, MAREK, Petr. V kuřimské kauze potvrzeny tvrdé tresty tyranům. *Právo*. 10.3.2009. str. 01. Titulní strana, ČTK. Soud potvrdil tresty za týrání. *lidovky.cz*. 9.3.2009. Lidovky / Domov, V Olomouci začalo odvolání v kauze Kuřim. *Právo*. 5.3.2009. str. 05. Zpravodajství, Odvolací soud vynese verdikt v kauze Kuřim v pondělí. *novinky.cz*. 4.3.2009. Krimi, DUCH. Policisté přestali vyšetřovat případ týrání v Kuřimi. *Mladá fronta DNES*. 10.2.2009. str. 01. Brno, KARÁSKOVÁ, Ivana. Parsifala odhalila nešťastná láska jeho dcery. *Mladá fronta DNES*. 22.1.2009. str. 01. Titulní strana, KARÁSKOVÁ, Ivana. Jsme schopni všeho. *Mladá fronta DNES*. 18.12.2008. str. 10. Publicistika, SOLAŘÍKOVÁ, Ivana, LUKŠOVÁ, Barbora. Sektář zemřel. Ženy dál dřou v jeho vinicích. *Mladá fronta DNES*. 22.11.2008. str. 01. Jižní Morava, KOZELKA, Petr. Novodobý otrokář Adam je po smrti. *Právo*. 22.11.2008. str. 08. Zpravodajství, ČTK. Muž podezřelý ze zotročování žen v brněnské sektě zemřel. *novinky.cz*. 21.11.2008. Krimi, SOLAŘÍKOVÁ, Ivana. Ženy zesnulého otrokáře Adama dále pracují na jeho nemovitostech. *zpravy.iDNES.cz*. 21.11.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, ZATLOUKAL, Artur. Se Škrlou se Hnutí Grálu rozešlo už dávno. *lidovky.cz*. 6.11.2008. Lidovky / Dopisy, HNÍZDIL, Jan. Kuřim - nebyly obětí týrání také sestry Mauerovy?. *Lidové noviny*. 1.11.2008. str. 01. Titulní strana, PAL. Proč je týrali? Odpověď se stále hledá. *Lidové noviny*. 25.10.2008. str. 04. Domov, DUCH. Desítky svědků, dlouhé hodiny u soudu. *Mladá fronta DNES*. 25.10.2008. str. 03. Téma dnes, DUCH. Kauza Kuřim: 43 let vězení, otázky zůstávají. *Mladá fronta DNES*. 25.10.2008. str. 01. Titulní strana, Tyran z Kuřimi dostali tvrdé tresty. *lidovky.cz*. 24.10.2008. Lidovky / Brno, Soudce: Proces s tyranem byl vyčerpávající. *lidovky.cz*. 24.10.2008. Lidovky / Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Kauza Kuřim: závěr v pátek. *Mladá fronta DNES*. 22.10.2008. str. 04. Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Za týrání v Kuřimi navrhuje žalobce 10 let. *Mladá fronta DNES*. 21.10.2008. str. 06. Z domova, KOMÁRKOVÁ, Pavla. „Převtělování je nápad Škrlové“. *Mladá fronta DNES*. 17.10.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, CHMELÍČEK, Jan, KOZELKA, Petr. Škrlová má jizvy po plastice prsou. *Právo*. 17.10.2008. str. 01. Titulní strana, KAR. Sektář Adam je doma, ale nevnímá. *Mladá fronta DNES*. 15.10.2008. str. 02. Jižní Morava, SURÁ, Martina. „Je za mnou vidět spousta práce“. *Mladá fronta DNES*. 14.10.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, Škrla k soudu svědčit nepůjde, nedostal předvolání. *novinky.cz*. 29.9.2008. Krimi, KAR. Sektáře Adama propustili z nemocnice. *Mladá fronta DNES*. 23.8.2008. str. 01. Jižní Morava, PKO. Sektář propuštěn domů. *Právo*. 23.8.2008. str. 05. Zpravodajství, ČTK. Manželka si odvezla sektáře Adama z nemocnice domů. *novinky.cz*. 22.8.2008. Krimi, KARÁSKOVÁ, Ivana. Sektář Jiří Adam byl propuštěn z léčebny do domácí péče. *zpravy.iDNES.cz*. 22.8.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, KAR. Tyran Adam zatím k soudu nepůjde. *Mladá fronta DNES*. 15.8.2008. str. 01. Brno, PKO. Sektář Adam před soud nepůjde. *Právo*. 15.8.2008. str. 04. Zpravodajství, SMY. Otrokář z Brna zatím k soudu nepůjde. Je vážně nemocný. *aktualne.cz*. 14.8.2008. Soudy a právo – Domáci, ČTK. Soud přerušil stíhání otrokáře Adama. *lidovky.cz*. 14.8.2008. Lidovky / Brno, Otrokář z Hnutí grálu Adam před soud nepůjde. *novinky.cz*. 14.8.2008. Krimi, KARÁSKOVÁ, Ivana. „Otrokář“ z Brna kvůli špatnému zdraví před soud nepůjde. *zpravy.iDNES.cz*. 14.8.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Deset odpovědí na záhady kuřimské kauzy. *Mladá fronta DNES*. 31.7.2008. str. 04. Z domova, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Škrlová: oběť, nebo krutá šéfka?. *Mladá fronta DNES*. 30.7.2008. str. 04. Z domova, KOZELKA, Petr. Kuřim: noví znalci mluví o mašině na peníze. *Právo*. 30.7.2008. str. 05. Zpravodajství, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Turek: Nechci být vlčí potravou. *Mladá fronta DNES*. 28.7.2008. str. 03. Téma dnes, „Nevěřím, že puzzle Kuřim někdo složí“. *Mladá fronta DNES*. 28.7.2008. str. 05. Z domova, KOMÁRKOVÁ, Pavla. „Kauzu Kuřim řídí tajní“. *Mladá fronta DNES*. 28.7.2008. str. 01. Jižní Morava, ŠKRABALA, Karla. Jirko Hlaváčku, ozvi se mi. A vy, Čane, také. *Mladá fronta DNES*. 26.7.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, ČTK. Turková obrátila: exmanžel ji nebil. *lidovky.cz*. 25.7.2008. Lidovky / Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Herec, jehož dcera zahrála Aničku. *Mladá fronta*

DNES. 25.7.2008. str. 05. Z domova, DUCH. O týrání nic neví, netuší, neslyšel. *Mladá fronta DNES*. 25.7.2008. str. 01. Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Šéf sekty? Mluví se o něm, bez něj. *Mladá fronta DNES*. 25.7.2008. str. 01. Jižní Morava, ALBRECHT, Petr. Mravenci cvičili jógu. *Lidové noviny*. 24.7.2008. str. 04. Domov, Vychovatelka z Klokánku: Kluci neznali ani buchty, neuměli jíst. *novinky.cz*. 24.7.2008. Krimi, Před soudem bude v kauze Kuřim vypovídat herec Skála. *novinky.cz*. 24.7.2008. Krimi, CHMELÍČEK, Jan. Týrání chlapců: sestry na sebe ani nepohlédnou. *Právo*. 24.7.2008. str. 01. Titulní strana, Svědek Herfort: Josef Škrála byl hlavní autorita. *Právo*. 24.7.2008. str. 07. Zpravodajství, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Stal jsem se součástí hry, které nerozumím, tvrdí o kauze Kuřim Viktor Skála. *zpravy.iDNES.cz*. 24.7.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, Dal raději přednost Škrlovi než dívce. *lidovky.cz*. 23.7.2008. Lidovky / Domov, Sestry Mauerovy jdou u soudu stále více proti sobě. *novinky.cz*. 23.7.2008. Krimi, KOMÁRKOVÁ, Pavla. O týrání v Kuřimi bude vypovídat dalších čtyřicet svědků. *zpravy.iDNES.cz*. 23.7.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, KAR, ZUF. Tyrana žen Adama přestěhovali. *Mladá fronta DNES*. 16.7.2008. str. 02. Brno, KAR, ZUF. Tyran Adam leží v bezvědomí v brněnské LDN. *Mladá fronta DNES*. 16.7.2008. str. 01. Jižní Morava, CHMELÍČEK, Jan. Kauza Kuřim bude pokračovat. *Právo*. 15.7.2008. str. 08. Zpravodajství, CHMELÍČEK, Jan. Lékařka Smékalová zatím bez rozsudku. *Právo*. 7.7.2008. str. 07. Zpravodajství, MARKOVIČ, Jan. Kauza Kuřim: Týrání chlapců zřejmě mělo souvislost se sektářstvím. *iHNed.cz*. 28.6.2008. Domaci.iHNed.cz, ALBRECHT, Petr. Záhadný „doktor“ sestra Kateřina. *Lidové noviny*. 28.6.2008. str. 05. Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Křik z kazety vyděsil i justiční stráž. *Mladá fronta DNES*. 28.6.2008. str. 04. Z domova, JAC. Také Škrlová mohla manipulovat. *Právo*. 28.6.2008. str. 08. Zpravodajství, KOZELKA, Petr, CHMELÍČEK, Jan. Kuřim: tajemný Doktor „ordinoval“ z Paprsku. *Právo*. 28.6.2008. str. 01. Titulní strana, HLOUŠEK, Jiří. Sedmý den soudu: Škrlová vyvolenou bytostí. *aktualne.cz*. 27.6.2008. Kauzy – Domáci, Bratři by mohli týrat i své děti. *lidovky.cz*. 27.6.2008. Lidovky / Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Z týraných chlapců měli být otroci. *Mladá fronta DNES*. 27.6.2008. str. 05. Z domova, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Psychiatr: Poruchy u Ondřeje a Jakuba odpovídají dlouhodobému týrání. *zpravy.iDNES.cz*. 27.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, ALBRECHT, Petr. „Postižená, ale okouzující“. *Lidové noviny*. 26.6.2008. str. 04. Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Už vám poděkovali? ptal se soud zachránce dětí. *Mladá fronta DNES*. 26.6.2008. str. 04. Z domova, JAC. Zuzana Skálová: Nevěděli jsme to. *Právo*. 26.6.2008. str. 07. Zpravodajství, CHMELÍČEK, Jan. Renáta Škrlová: Nevím, kde manžel je a z čeho žije. *Právo*. 26.6.2008. str. 07. Zpravodajství, Barbora se bála zapnout sporák. *lidovky.cz*. 25.6.2008. Lidovky / Brno, Matka Škrlové: manžela jsem rok neviděla, nevím kde a z čeho žije. *novinky.cz*. 25.6.2008. Krimi, Turek chodil při týrání chlapců zracet ven z chaty, přiznal prý policistovi. *novinky.cz*. 25.6.2008. Krimi, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Matka Barbory: Nevím, kde je manžel ani z čeho žije. *zpravy.iDNES.cz*. 25.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, DUCH. Kuřimský případ: dnes vypovídá otec dětí. *Mladá fronta DNES*. 24.6.2008. str. 01. Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla. V kuřimské kauze budou vypovídat otec a babička týraných hochů. *zpravy.iDNES.cz*. 24.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Škrála chtěl krýt Barboru historkou o Ázerbájdžánu, uvedl bývalý detektiv. *zpravy.iDNES.cz*. 24.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. O týrání synů jsem nevěděl, do domu v Kuřimi mě nepustili, řekl soudu otec. *zpravy.iDNES.cz*. 24.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, SMYČKOVÁ, Lenka. Kdo řídil týrání dětí? Tajemný vůdce soudu uniká. *aktualne.cz*. 21.6.2008. Kauzy – Domáci, DOLANSKÝ, Lukáš. Ministr viní „kuřimského“ soudce z reality show. *Lidové noviny*. 21.6.2008. str. 01. Titulní strana, Kauza Kuřim ve světě: stahovali děti z kůže. *novinky.cz*. 21.6.2008. Zahraniční – Svět, TR. Stav novodobého otrokáře Jiřího Adama se mírně zlepšil. *Právo*. 21.6.2008. str. 07. Zpravodajství - sudoku – počasí, ALBRECHT, Petr. „Musí to udělat věrní lidé“. *Lidové noviny*. 20.6.2008. str. 04. Domov, PAL. Změna identity Škrlové: dokonalá příprava. *Lidové noviny*. 20.6.2008. str. 04. Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Týrání řídil falešný doktor z Ázerbájdžánu. *Mladá fronta DNES*. 20.6.2008. str. 04. Z domova, KOZELKA, Petr, CHMELÍČEK, Jan. Kuřim: případ má stále výraznější sadistické a pedofilní pozadí. *Právo*. 20.6.2008. str. 01. Titulní strana, CHMELÍČEK, Jan. Kolem tajemného doktora se jasní. *Právo*. 20.6.2008. str. 03. Zpravodajství, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Mlčí, nebo házejí vinu na druhé. *Mladá fronta DNES*. 19.6.2008. str. 04. Z domova, SPECIÁL: Soud v kauze Kuřim. *novinky.cz*. 19.6.2008. Krimi, JAC. Včera v Brně vypovídali. *Právo*. 19.6.2008. str. 04. Zpravodajství, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Policie našla instrukce i „analýzu jemnomotného těla Barbora Škrlová“. *zpravy.iDNES.cz*. 19.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, POKORNÝ, Jakub. Šéfa sekty Škrálu hledá policie. Vrátil se do Brna?. *zpravy.iDNES.cz*. 19.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Domáci, ALBRECHT, Petr. Místo „činu“ – síň č. 362. *Lidové noviny*. 18.6.2008. str. 04. Domov, Škrlovou děsil pan Hansen a teta Emilka. *lidovky.cz*. 18.6.2008. Lidovky / Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. „Týrala jsem je asi jednou za týden“. *Mladá fronta DNES*. 18.6.2008. str. 03. Téma dnes, ČTK. Posudek: Škrlová věřila, že je božským médiem. *novinky.cz*. 18.6.2008. Krimi, LH. Kdo je kdo v kauze. *Právo*. 18.6.2008. str. 03. Zpravodajství, CHMELÍČEK, Jan.

Kdo vedl ruku Kláry?. *Právo*. 18.6.2008. str. 03. Zpravodajství, MIK, ČTK. SLEDUJEME Soud v kuřimské kauze: Týrání bylo velmi brutální a intenzivní. *iHNed.cz*. 17.6.2008. Domaci.iHNed.cz, Stává se Česko rájem sektů?. *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, LH. Kdo je kdo v kauze Kuřim. *Právo*. 17.6.2008. str. 07. Zpravodajství, PKO. Začíná soud s trýzniteli Ondřeje a Jakuba. *Právo*. 17.6.2008. str. 07. Zpravodajství, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Veřejné líčení v kauze Kuřim odhalilo detaily krutého mučení chlapců. *zpravy.iDNES.cz*. 17.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, TŘEČEK, Čeněk, KOMÁRKOVÁ, Pavla, MAŇAS, Dalibor. Dějala jsem to, aby Ondra nemusel do ústavu, vysvětlovala týrání matka. *zpravy.iDNES.cz*. 17.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, Krátce. *Hospodářské noviny*. 16.6.2008. str. 05. Česko, ČTK. Kuřimská kauza půjde před soud. *iHNed.cz*. 15.6.2008. Domaci.iHNed.cz, VÁCLAVÍK, David. VÝSLECH. *Lidové noviny*. 10.6.2008. str. 11. Horizont, KOZELKA, Petr. Když přišly, byly liné a nemocné“. *Právo*. 7.6.2008. str. 14. Publicistika, ČTK. Otrokář Adam leží v Brně. *Mladá fronta DNES*. 6.6.2008. str. 02. Brno, DOM. Klára Mauerová: Za vším je má sestra. *Lidové noviny*. 5.6.2008. str. 04. Domov, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Dopustila jsem týrání vlastních dětí. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 01. Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Sekta neskončí ani po soudu. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 02. Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. „Nikomu nevymýváme mozky“. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla Z vězení nechci. Kluci by se mě báli. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 06. Z domova, Sektáře Adama převezli z Břeclavi do Brna. *novinky.cz*. 5.6.2008. Krimi, TES. Učení Grálu věří téměř 50 let. *Mladá fronta DNES*. 4.6.2008. str. 03. Téma dnes, STRNADOVÁ, Tereza, DMK. Šéf Hnutí Grálu: Sektáři se neodvážejí samostatně uvažovat. *zpravy.iDNES.cz*. 4.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Mauerová promluvila: Za vším byla má sestra a Barbora Škrlová. *zpravy.iDNES.cz*. 4.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, STRNADOVÁ, Tereza. Čtenářům odpoví zemský vedoucí Hnutí Grálu, z jehož středu vyšli Škrla i Adam. *zpravy.iDNES.cz*. 3.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, „Čekám negativní kampaň“. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2008. str. 04. Brno a Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Hejtmanem chce být politik-grálista. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2008. str. 04. Z domova, KARÁSKOVÁ, Ivana. Otrokář z Brna připravoval ženy na konec světa. *Mladá fronta DNES*. 30.5.2008. str. 03. Téma dnes, STRNADOVÁ, Tereza. Tvrdý politik i neznámější grálista. *Mladá fronta DNES*. 30.5.2008. str. 02. Jižní Morava, Vůdce sekty z Mikulova bojuje o život. *Právo*. 30.5.2008. str. 01. Titulní strana, KARÁSKOVÁ, Ivana, KOMÁRKOVÁ, Pavla. „Otokář“ z jižní Moravy připravoval ženy na konec světa. *zpravy.iDNES.cz*. 30.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, ALBRECHT, Petr. Chodily zahalené, svolával je zvonem, říkají o sektáři. *Lidové noviny*. 29.5.2008. str. 01. Titulní strana, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Otrokářství v Mikulově a Brně. *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 07. Z celé země, STRNADOVÁ, Tereza. Už zase politický stihomam... *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 02. Jižní Morava, KARÁSKOVÁ, Ivana. Důchodce-tyran leží v břevclavské nemocnici. *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 01. Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Sekta: známí z blázince. *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 02. Jižní Morava, DUCH, KAR. Byly osamělé, tak se vrhly k zachránce. Tyranovi. *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 07. Z celé země, Reportér Novy se v nemocnici vydával za otrokářova vnuka, hrozí mu žaloba. *novinky.cz*. 29.5.2008. Krimi, ČTK. Případ důchodce otrokáře řeší stejný soudce jako kuřimskou kauzu. *novinky.cz*. 29.5.2008. Krimi, STRNADOVÁ, Tereza. Venclík? To je synonymum moci. V pátek odpoví čtenářům iDNES.cz on-line. *zpravy.iDNES.cz*. 29.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Sektář z jihu Moravy poznal své otrokyně v psychiatrické léčebně. *zpravy.iDNES.cz*. 29.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, SMYČKOVÁ, Lenka. Týrání s námi nespojujte, žádal šéf Hnutí Grálu online. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Život v česku – Domáci, HLOUŠEK, Jiří, SMYČKOVÁ, Lenka. Aféra otrokáře z Brna: Sousedé tušili. Ale neudali ho. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Kauzy – Domáci, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Sektář týral ženy 20 let. *Lidové noviny*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Stavěly mu dům a on je týral. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 04. Z domova, STRNADOVÁ, Tereza. Grál: Parsifal, Škrla ani Adam k nám nepatří. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 04. Z domova, TES. Hnutí Grálu: Svědomí máme čisté. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 03. Téma dnes, SOLAŘÍKOVÁ, Ivana. Živily se kořinky z vypleté trávy. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 03. Téma dnes, Vůdce sekty zneužívající důchodkyně je ve stadiu klinické smrti. *novinky.cz*. 28.5.2008. Krimi, KOZELKA, Petr, TROJAN, Jan. Důchodce zotročoval v sektě pět žen. *Právo*. 28.5.2008. str. 01., SMYČKOVÁ, Lenka. Důchodce se jmenoval vůdcem, ženy mu otročily 20 let. *aktualne.cz*. 27.5.2008. Soudy a právo – Domáci, Ženy otročily pro vůdce sekty. *lidovky.cz*. 27.5.2008. Lidovky / Brno, ČTK. Muž z Brna vytvořil sektu a nutil seniorky desítky let otročit. *novinky.cz*. 27.5.2008. Krimi, KARÁSKOVÁ, Ivana, FOJČÍKOVÁ, Zuzana. Pět žen otročilo důchodci, který vyšel z učení grálu. *zpravy.iDNES.cz*. 27.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, SOLAŘÍKOVÁ, Ivana, SURÁ, Martina, FOJČÍKOVÁ, Zuzana, KOMÁRKOVÁ, Pavla, KARÁSKOVÁ, Ivana. Bůh jsem já, tvrdil sousedovi muž, který zotročil pět žen. *zpravy.iDNES.cz*. 27.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, PAL. Škrlovou trest za Aničku minul, ve vazbě ale zůstává. *Lidové noviny*. 10.5.2008. str. 01. Titulní strana, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Jizvy: Bára z plastiky, děti z týrání. *Mladá fronta DNES*. 10.5.2008. str. 03.

Téma dnes, KOZELKA, Petr, CHMELÍČEK, Jan. Škrlová a Maueroval osvobozeny, ale vrátily se do vazby. *Právo*. 10.5.2008. str. 01. Titulní strana, SMYČKOVÁ, Jana. 1. verdikt v kauze Kuřim: Škrlová a Maueroval bez trestu. *aktualne.cz*. 9.5.2008. Soudy a právo – Domáci, SOUKUPOVÁ, Jana. Co inspirovalo Barboru Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 9.5.2008. str. 06. Umění a kritika - Brno a Jižní Morava, TŘEČEK, Čeněk, STRNADOVÁ, Tereza, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Za Annu v Klokánku soud netrestal, Škrlová šla z vazby do vazby. *zpravy.iDNES.cz*. 9.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, SOUKUPOVÁ, Jana. Sektářský strach má velké oči. *Mladá fronta DNES*. 7.5.2008. str. 04. Brno a Jižní Morava, HEJDOVÁ, Irena. Jak se z Aničky Maueroval stala Barbora Škrlová. *aktualne.cz*. 25.4.2008. Film – Kultura, JAS. Jakub Patočka: Dneska bych to neřekl jinak. *Mladá fronta DNES*. 11.4.2008. str. 04. Umění & kritika - Brněnská scéna, SVOBODOVÁ, Ivana. „Bílá matka“ z Kuřimi. *Mladá fronta DNES*. 9.4.2008. str. 04. Z domova, SVOBODOVÁ, Ivana. Škrlová zřejmě chtěla být Bílou matkou a ovládat týrané chlapce. *zpravy.iDNES.cz*. 9.4.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, SVOBODOVÁ, Ivana. Škrlová měla podle učení sekty spasit svět. *Mladá fronta DNES*. 26.3.2008. str. 01. Titulní strana, SVOBODOVÁ, Ivana. Anička měla podle sekty spasit svět, říká znalec. *zpravy.iDNES.cz*. 26.3.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, SVOBODOVÁ, Ivana. Pomůže Škrlová rozluštit kuřimskou kauzu?. *Mladá fronta DNES*. 21.2.2008. str. 03. Téma dnes, DUCHÁČKOVÁ, Pavla. Případ Anička gang mučitelů. *Mladá fronta DNES*. 16.1.2008. str. 01. Titulní strana, REINER, Martin. Milionář versus Barbora Škrlová. *Mladá fronta DNES*. 15.1.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, HLOUŠKOVÁ, Lenka. V kauze se prolínají osudy několika rodin. *Právo*. 15.1.2008. str. 02. Zpravodajství, ALBRECHT, Petr, ŠENKÝŘ, Miloš. Barunka je křehká bytost. *Lidové noviny*. 14.1.2008. str. 03. Téma, RAV, TR. Škrlové pomáhali v Norsku další sektáři. *Právo*. 14.1.2008. str. 03. Zpravodajství, SVOBODOVÁ, Ivana, KAISEROVÁ, Zuzana. Odvezl Barboru až k pólu. *Mladá fronta DNES*. 12.1.2008. str. 04. Z domova, KOUKAL, Josef. Žena tří tváří: Oběť, nebo hráčka?. *Právo*. 12.1.2008. str. 02. Zpravodajství, SVOBODOVÁ, Ivana, KAISEROVÁ, Zuzana. Barboře pomáhal při norském útěku další Škrlovův sektář. *zpravy.iDNES.cz*. 12.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, PAL, MIŠ, JIH. Sekta bez názvu. Škrlova sekta. *Lidové noviny*. 11.1.2008. str. 03. Téma, Otec a syn, strůjci týrání?. *Mladá fronta DNES*. 11.1.2008. str. 03. Téma dnes, SVOBODOVÁ, Ivana. Za kuřimským týráním stojí zřejmě otec a syn Škrlovi. *zpravy.iDNES.cz*. 11.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, SVOBODOVÁ, Ivana. Žena, jež byla dívkou i chlapcem. *Mladá fronta DNES*. 10.1.2008. str. 03. Z domova, TUM. Bývalý dramaturg divadla kryl v Norsku Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 10.1.2008. str. 01. Kraj Pardubický, JAC, RAV, PEM. Škrlovou zadržela norská policie. *Právo*. 10.1.2008. str. 01. Titulní strana, RAUŠOVÁ, Zuzana, SVOBODOVÁ, Ivana, VALOUŠEK, Richard. Policie dovezla Škrlovou do Česka, v Norsku jí pomáhal spisovatel Fahrner. *zpravy.iDNES.cz*. 10.1.2008. Zprávy iDNES.cz / Černá kronika, JAC. Fiktivní Aničku – Škrlovou mají vyslechnout v Dánsku. *Právo*. 4.12.2007. str. 08. Zpravodajství, NACH. Kauza Kuřim: Obviněna lékárka týraných chlapců. *aktualne.cz*. 14.11.2007. Kauzy – Domáci, Nová odhalení z Kuřimi: chlapci byli bití a pálení. *Právo*. 1.11.2007. str. 01. Titulní strana, TR, JAC. Nechtěně pomohla k legalizaci neexistující Aničky. *novinky.cz*. 11.10.2007. Domáci, ALBRECHT, Petr. Vyšetřovatelé obvinili za pomoc při týrání. *lidovky.cz*. 8.9.2007. Lidovky / Domov, TR. Matka Jakuba a Ondřeje odmítá motiv porna. *Právo*. 8.9.2007. str. 06. Zpravodajství, JIH, MIŠ, PAL. Obviněné pojí skauti a Paprsek. *Lidové noviny*. 7.9.2007. str. 04. Metropole/Brno, TROJAN, Jan, KOZELKA, Petr. V kuřimské kauze další dva obvinění. *Právo*. 7.9.2007. str. 05. Zpravodajství, JIH, MIŠ, PAL. Kauza Kuřim: obvinění další lidé. *Lidové noviny*. 6.9.2007. str. 05. Domov, IV, DUCH. Bratry z Kuřimi trápilo více lidí. *Mladá fronta DNES*. 6.9.2007. str. 03. Téma dnes, TR. V kauze týrání v Kuřimi padla další obvinění. *novinky.cz*. 6.9.2007. Krimi, TR, PKO. Pornografická stopa v kauze Ondřeje a Jakuba zjevně sílí. *Právo*. 6.9.2007. str. 07. Zpravodajství, IV. V kauze Kuřim padla další dvě obvinění. *zpravy.iDNES.cz*. 5.9.2007. Zprávy / Černá kronika, SVOBODOVÁ, Ivana, JANEČKOVÁ, Zuzana. Proč natáčeli nahé dítě?. *Mladá fronta DNES*. 4.9.2007. str. 02. Události a politika, SVOBODOVÁ, Ivana, JANEČKOVÁ, Zuzana. Nová stopa v Kuřimi: dětská pornografie. *zpravy.iDNES.cz*. 4.9.2007. Zprávy / Černá kronika, SVOBODOVÁ, Ivana. Záhadné jizvy na těle chlapců. *Mladá fronta DNES*. 8.8.2007. str. 05. Z domova, SVOBODOVÁ, Ivana. Týrání chlapci z Kuřimi mají jizvy nejen na těle. *zpravy.iDNES.cz*. 8.8.2007. Zprávy / Černá kronika, BÁRTOVÁ, Eliška. Mravenci vyslali za Kateřinou Maueroval svého advokáta. *aktualne.cz*. 24.7.2007. Kauzy – Domáci, BLAŽKOVÁ, Jana. Že by na tom Grálu něco bylo?. *Mladá fronta DNES*. 11.7.2007. str. 10. Názory, ČTK. Týrání Ondry: údajně běžná metoda výchovy. *Lidové noviny*. 7.7.2007. str. 05. Domov, POKORNÝ, Jakub, SVOBODOVÁ, Ivana. Šefové grálistů: V Česku jdou špatnou cestou. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes, BLAŽKOVÁ, Jana. Buď přísný, dítě nemá žádná práva. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes, SLONKOVÁ, Sabina. Policie: Kuřim rozluštěna. Týrání bylo způsobem výchovy. *aktualne.cz*. 4.7.2007. Kauzy – Domáci, SVOBODOVÁ, Ivana. Sekta: Brzy bude konec. *Mladá fronta DNES*. 2.7.2007. str. 01. Jižní Morava, SKÁLOVÁ, Veronika. Barbora Škrlová složila symfonii o spasiteli. *Mladá fronta DNES*. 28.6.2007. str. 05. Z domova, Koho a kdy máme posílat do ústavů?. *Mladá fronta DNES*. 25.6.2007. str. 10. Názory, Kdo je kdo. *Mladá fronta*

DNES. 18.6.2007. str. 03. Téma dnes, RED DOM. Jaké je okolí Barbory Škrlové? Popisuje ho aktér kauzy. *aktualne.cz*. 16.6.2007. Kauzy – Domáci, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Na začátku bylo týráni... *Lidové noviny*. 16.6.2007. str. 02. Téma/případ Anička, Týrala matka Ondřeje kvůli sektě?. *Mladá fronta DNES*. 13.6.2007. str. 12. Rozhovor, SVOBODOVÁ, Ivana. Kolem Škrly bylo plno bytů i firem. *Mladá fronta DNES*. 12.6.2007. str. 03. Téma dnes, WANATOWICZOVÁ, Krystyna. Mesiáš, Grál a Kuřim. *Mladá fronta DNES*. 8.6.2007. str. 10. Publicistika, Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Mladá fronta DNES*. 8.6.2007. str. 10. Publicistika, KMENTA, Jaroslav. Rodina? Překáží „vzestupu ducha“. *Mladá fronta DNES*. 7.6.2007. str. 04. Z domova, JBA. Do kauzy Kuřim ani po měsíci nikdo nevidí. *zpravy.iDNES.cz*. 6.6.2007. Zprávy / Domáci, HLOUŠKOVÁ, Lenka. Případ nenápadné sekty aneb Odborníci: V Česku si náboženství může uplácat kdokoli.. *Právo*. 2.6.2007. str. 12. Reportáž, RYCHETSKÝ, Jan. Začalo to u Parsifala Imanuela. *Právo*. 2.6.2007. str. 13. Reportáž

⁷⁰ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace

⁷¹ NĚMEČEK, Tomáš. Slovensko nás varuje: Tudy ne. *Lidové noviny*. 23.5.2011. str. 26. Právo & Justice

⁷² Omluva Nadaci Hnutí Grálu v České republice. *Mladá fronta DNES*. 21.12.2010. str. 02. Z domova, PON. Odborník o kauze Kuřim: Náboženství je jen maska. *Mladá fronta DNES*. 27.2.2008. str. 01. Jižní Morava

⁷³ ŠKRABALA, Karla. Jirko Hlaváčku, ozvi se mi. A vy, Čane, také. *Mladá fronta DNES*. 26.7.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, „Čekám negativní kampaň“. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2008. str. 04. Brno a Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Hejtmanem chce být politik-grálista. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2008. str. 04. Z domova, STRNADOVÁ, Tereza. Už zase politický stihomam... *Mladá fronta DNES*. 29.5.2008. str. 02. Jižní Morava

⁷⁴ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace

⁷⁵ MUDRANINCOVÁ, Monika. Kdo je Parsifal Imanuel?. *Lidové noviny*. 2.10.2010. str. 02. Téma, ČTK. Ani po roce od vynesení verdiktu není kauza Kuřim uzavřena. *lidovky.cz*. 23.10.2009. Lidovky / Domov, ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, ČTK. Soud přerušil stíhání otrokáře Adama. *lidovky.cz*. 14.8.2008. Lidovky / Brno, SMYČKOVÁ, Lenka. Kdo řídil týráni dětí? Tajemný vůdce soudu uniká. *aktualne.cz*. 21.6.2008. Kauzy – Domáci, STRNADOVÁ, Tereza. „Nikomu nevymýváme mozky“. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Dopustila jsem týráni vlastních dětí. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 01. Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Hejtmanem chce být politik-grálista. *Mladá fronta DNES*. 31.5.2008. str. 04. Z domova, STRNADOVÁ, Tereza. Tvrdý politik i nejznámější grálista. *Mladá fronta DNES*. 30.5.2008. str. 02. Jižní Morava, TES. Hnutí Grálu: Svědomí máme čisté. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 03. Téma dnes, STRNADOVÁ, Tereza. Venclík? To je synonymum moci. V pátek odpoví čtenářům iDNES.cz on-line. *zpravy.iDNES.cz*. 29.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, SMYČKOVÁ, Lenka. Týráni s námi nespojujte, žádal šéf Hnutí Grálu online. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Život v Česku – Domáci, HLOUŠEK, Jiří, SMYČKOVÁ, Lenka. Aféra otrokáře z Brna: Sousedé tušili. Ale neudali ho. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Kauzy – Domáci, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Sektář týral ženy 20 let. *Lidové noviny*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, STRNADOVÁ, Tereza. Grál: Parsifal, Škrly ani Adam k nám nepatří. *Mladá fronta DNES*. 28.5.2008. str. 04. Z domova, KOZELKA, Petr, TROJAN, Jan. Důchodce zotročoval v sektě pět žen. *Právo*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, PAL, MIŠ, JIH. Sekta bez názvu. Škrlova sekta. *Lidové noviny*. 11.1.2008. str. 03. Téma, JAC. Fiktivní Aničku – Škrlovou mají vyslechnout v Dánsku. *Právo*. 4.12.2007. str. 08. Zpravodajství, SLONKOVÁ, Sabina. Policie: Kuřim rozluštěna. Týráni bylo způsobem výchovy. *aktualne.cz*. 4.7.2007. Kauzy – Domáci, SVOBODOVÁ, Ivana. Kolem Škrly bylo plno bytů i firem. *Mladá fronta DNES*. 12.6.2007. str. 03. Téma dnes, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Na začátku bylo týráni... *Lidové noviny*. 16.6.2007. str. 02. Téma/případ Anička

⁷⁶ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, Stává se Česko rájem sekty?. *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, STRNADOVÁ, Tereza. Venclík? To je synonymum moci. V pátek odpoví čtenářům iDNES.cz on-line. *zpravy.iDNES.cz*. 29.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, STRNADOVÁ, Tereza. Pochopil jsem, že politika je divadlo. *Mladá fronta DNES*. 13.2.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava

⁷⁷ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, Stává se Česko rájem sekt?. *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Sektář týral ženy 20 let. *Lidové noviny*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, SOUKUPOVÁ, Jana. Co inspirovalo Barboru Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 9.5.2008. str. 06. Umění a kritika - Brno a Jižní Morava, PON. Kdo také v Brně loví duše. *Mladá fronta DNES*. 28.2.2008. str. 07. Z celé země

⁷⁸ Stává se Česko rájem sekt?. *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Sektář týral ženy 20 let. *Lidové noviny*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, SOUKUPOVÁ, Jana. Co inspirovalo Barboru Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 9.5.2008. str. 06. Umění a kritika - Brno a Jižní Morava

⁷⁹ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, Stává se Česko rájem sekt?. *novinky.cz*. 17.6.2008. Žena – Styl, STRNADOVÁ, Tereza. „Nikomu nevymýváme mozky“. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Čtenářům odpoví zemský vedoucí Hnutí Grálu, z jehož středu vyšli Škrla i Adam. *zpravy.iDNES.cz*. 3.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, SMYČKOVÁ, Lenka. Týrání s námi nespojujte, žádal šéf Hnutí Grálu online. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Život v česku – Domáci, PON. Kdo také v Brně loví duše. *Mladá fronta DNES*. 28.2.2008. str. 07. Z celé země, STRNADOVÁ, Tereza. Pochopil jsem, že politika je divadlo. *Mladá fronta DNES*. 13.2.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava

⁸⁰ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, KOMÁRKOVÁ, Pavla. Týrání řídil falešný doktor z Ázerbájdžánu. *Mladá fronta DNES*. 20.6.2008. str. 04. Z domova, STRNADOVÁ, Tereza. „Nikomu nevymýváme mozky“. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, ALBRECHT, Petr, VESELÁ, Jiřina. Sektář týral ženy 20 let. *Lidové noviny*. 28.5.2008. str. 01. Titulní strana, SOUKUPOVÁ, Jana. Co inspirovalo Barboru Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 9.5.2008. str. 06. Umění a kritika - Brno a Jižní Morava, POKORNÝ, Jakub, SVOBODOVÁ, Ivana. Šéfové grálistů: V Česku jdou špatnou cestou. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes, BLAŽKOVÁ, Jana. Buď přísný, dítě nemá žádná práva. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes, SLONKOVÁ, Sabina. Policie: Kuřim rozluštěna. Týrání bylo způsobem výchovy. *aktualne.cz*. 4.7.2007. Kauzy – Domáci, RAS. Netradiční náboženské směry v ČR. *Právo*. 2.6.2007. str. 13. Reportáž

⁸¹ ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, TES. Učení Grálu věří téměř 50 let. *Mladá fronta DNES*. 4.6.2008. str. 03. Téma dnes, STRNADOVÁ, Tereza. „Nikomu nevymýváme mozky“. *Mladá fronta DNES*. 5.6.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza, DMK. Šéf Hnutí Grálu: Sektáři se neodvážejí samostatně uvažovat. *zpravy.iDNES.cz*. 4.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, STRNADOVÁ, Tereza. Čtenářům odpoví zemský vedoucí Hnutí Grálu, z jehož středu vyšli Škrla i Adam. *zpravy.iDNES.cz*. 3.6.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, STRNADOVÁ, Tereza. Tvrdý politik i neznámější grálista. *Mladá fronta DNES*. 30.5.2008. str. 02. Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Venclík? To je synonymum moci. V pátek odpoví čtenářům iDNES.cz on-line. *zpravy.iDNES.cz*. 29.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Brno, SMYČKOVÁ, Lenka. Týrání s námi nespojujte, žádal šéf Hnutí Grálu online. *aktualne.cz*. 28.5.2008. Život v česku – Domáci, SOUKUPOVÁ, Jana. Co inspirovalo Barboru Škrlovou. *Mladá fronta DNES*. 9.5.2008. str. 06. Umění a kritika - Brno a Jižní Morava, STRNADOVÁ, Tereza. Pochopil jsem, že politika je divadlo. *Mladá fronta DNES*. 13.2.2008. str. 05. Brno a Jižní Morava, BLAŽKOVÁ, Jana. Buď přísný, dítě nemá žádná práva. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes

⁸² ČÁPOVÁ, Hana. Odpadlíci od Hnutí Grálu. *Lidové noviny*. 11.10.2008. str. 19. Orientace, SLONKOVÁ, Sabina. Policie: Kuřim rozluštěna. Týrání bylo způsobem výchovy. *aktualne.cz*. 4.7.2007. Kauzy – Domáci

⁸³ POKORNÝ, Jakub, NAVARA, Luděk. Škrlová chodí ve vězení do školy. O podmínku nežádá. *Mladá fronta DNES*. 30.9.2010. str. 04. Z domova, NACH. Kauza Kuřim: Obviněna lékařka týraných chlapců. *aktualne.cz*. 14.11.2007. Kauzy – Domáci, JIH, MIŠ, PAL. Kauza Kuřim: obvinění další lidé. *Lidové noviny*. 6.9.2007. str. 05. Domov, BLAŽKOVÁ, Jana. Buď přísný, dítě nemá žádná práva. *Mladá fronta DNES*. 7.7.2007. str. 03. Téma dnes, SKÁLOVÁ, Veronika. Barbora Škrlová složila symfonii o spasiteli. *Mladá fronta DNES*. 28.6.2007. str. 05. Z domova

⁸⁴ NĚMEČEK, Tomáš. Nechte sňatky být. *Hospodářské noviny*. 22.7.2008. str. 08. Názory, KOZELKA, Petr. Když přišly, byly líné a nemocné“. *Právo*. 7.6.2008. str. 14. Publicistika

⁸⁵ ŠENKÝŘ, Miloš, VESELÁ, Jiřina. ČSSD v Brně vyhoví ODS: Sesadí jejího bývalého šéfa. *Lidové noviny*. 17.9.2009. str. 03. Téma, JANDOUREK, Jan. Pozor na jazyk! V době politické korektnosti se některé věci musí říkat... jinak. *zpravy.iDNES.cz*. 13.5.2008. Zprávy iDNES.cz / Kavárna, MIŠ. Brněnský muž mnoha funkcí. *Lidové noviny*. 26.8.2009. str. 5. Domov, KŘÍŽ, Jakub. Sňatky: jde o hodnoty, ke kterým se zákon hlásí. *Lidové noviny*. 30.9.2008. str. 11. Horizont